

Apare cu sprijinul Primăriei sectorului 2 București, primar Neculai Onțanu

Luceafărul

de dimineață

Săptămânal de cultură al Uniunii Scriitorilor din România

Nr. 34-35 (906-907), Miercuri, 28 octombrie 2009, 24 pagini. Preț: 3 lei

HORIA DAMIAN:
Peisaj, 1943

DAN CRISTEA:

**Nichita
Stănescu din
nou în B.P.T.**

ANDRA ROTARU:

**Interviuri cu
Gellu Dorian
și V.M. Popa**

LEO BUTNARU:

**Echivalări
din poezia
letonului
Leons Briedis**

ȘTEFANIA COȘOVEI:

**Terapie de
toamnă prin
dezafectivizare**

DINTRE SUTE DE CATARGE:

**Adela-Claudia
Bițică**

DARTS

**Traian Băsescu
le-a tras
inamicilor
basca pe ochi!**

**Candidații
la președinția
Uniunii
Scriitorilor**

**Poeme de
Mircea Micu**

**Teatru de
Mircea M. Ionescu**

În numărul viitor:

Teatru de Dumitru Radu POPESCU

VIAȚA CULTURALĂ

Schimb de experiență
Turcia-România

În perioada 13-18 octombrie 2009, o delegație formată din oameni de cultură și responsabili administrativi ai Primăriei Sectorului 2 București, delegație condusă de domnul primar Neculai Onțanu, a vizitat orașele Istanbul și Bursa din Turcia. Membrii delegației au avut ocazia unui bogat schimb de experiență, întâlnind conducători ai administrațiilor municipale din Istanbul și Bursa: primari, prefecți, guvernatori, responsabili ai departamentelor de cultură, sociale, de sănătate publică și învățământ ale primăriilor din cele două orașe și din unele districte ale acestora. Delegația a fost însoțită de reprezentanți ai Fundației Culturale „Lumina”, care dezvoltă proiecte importante în domeniul învățământului atât în Turcia cât și în România. Delegația condusă de domnul primar Neculai Onțanu s-a bucurat în orașul Bursa de ospitalitatea domnului Özgen Keskes, primarul districtului Yıldırım, care cuprinde 700.000 dintre locuitorii acestui important centru economic, al patrulea ca mărime din Turcia. Domnul Özgen Keskes, care este și un reputat scriitor, autor a 19 volume de genuri literare diferite, împreună cu

prefectul regiunii și guvernatorul orașului au prezentat pe larg experiența lor în domeniul administrației locale și în cel al proiectelor culturale. Delegația română a participat chiar la inaugurarea unor obiective edilitate din Bursa, printre care un modern centru cultural. Programul vizitelor delegației la Istanbul și Bursa a fost de o mare densitate, cuprinzând zeci de vizite, întâlniri, prezentări de programe și proiecte, dezbateri care au adâncit prietenia între reprezentanții administrațiilor implicate, între oamenii de artă și cultură turci și români prezenți la aceste manifestări. S-au enunțat cu acest prilej numeroase idei de colaborare viitoare între cele două părți. Din delegația condusă de domnul primar Neculai Onțanu au făcut parte, la invitația acestuia, și membri ai Asociației Scriitorilor din București: doamna Angela Martin, academicienii Eugen Simion și Augustin Buzura, scriitorii Tudor Octavian și Horia Gârbea.

Concursul național
de literatură „Dimitrie
Bolintineanu” - 2009

În ziua de 23 octombrie 2009, la Bolintin-Vale a avut loc o manifestare culturală tradițională constând în principal în decernarea premiilor Concursului național anual de literatură „Dimitrie Bolintineanu” – ediția 2009. Organizarea a fost în înălțime, gazdele, Primăria orașului și Fundația «Dimitrie Bolintineanu» plus revista acesteia Sud, fiind din nou apreciate superlativ de cei prezenți, numeroși scriitori din București dar și din multe alte județe. Juriul concursului, prezidat de Teodor Vârgolici, distinsul specialist în opera lui Bolintineanu a hotărât să acorde Marele Premiu din acest an unui eseu despre Dimitrie Bolintineanu, semnat de Sorin Marian Dina Iagăru, elev în clasa a X-a la Pitești. La secțiunea de poezie, premiul I și premiul revistei «Luceafărul de dimineață» a fost cucerit de Ana-Maria Dinu, studentă din București, poetă care a debutat recent la rubrica revistei noastre «Dintre sute de catarge». La secțiunea premiul I a fost acordat Lorenei Păvălan Stuparu din București.

Revista revistelor

RĂSPUNSURI DIN VÂRFUL BUZELOR LA ÎNTREBĂRI INCOMODE

Numerele 7, 8 și 9 pe 2009 ale revistei lunare de literatură, eseu, arte vizuale și muzică ARCA, editată de Centrul Cultural Județean Arad (redactor-șef, Vasile Dan), nu doar arată, formal, ca o carte, ci alcătuiesc chiar o carte adevărată – diversă tematic, modernă în abordare, interesantă și atractivă, propunând și valorificând publicistic subiecte ce balează între stringenta actualitate a problematicii fenomenului cultural-literar de nivel național sau local și permanențele unui spațiu etnic transfrontalier din care nu lipsesc accente distincte, specifice. A remarcă unele dintre articole este un mod benign de a le nedreptăți pe celelalte. Și totuși, câteva mențiuni se impun.

Cronica literară este asigurată de Vasile Dan, Romulus Bucur și Gheorghe Mocuța cu lecture pertinente și echilibrate ale unor volume ca Negru pe negru de Aurel Pantea, Cartea teslarului de Ioan Pinteș și 47 îngeri de catifea semnat Simona Constantinovici. Rețin, de asemenea, atenția Lecturile paralele ale unor (printre alții): Gheorghe Schwartz, Horia Ungureanu, Petru M. Haș, Mircea M. Pop sau Gheorghe Lazea precum și Restituirile Laviniei Ioanoaia și ale lui Ion Mierluțiu (Confluente literare româno-maghiare în publicațiile culturale din Arad).

Foarte frumos albumul cu reproduceri al tânărului (născut, 1980) Laurian Popa care

are deja în palmaresul artistic, pe lângă participări la numeroase expoziții de grup – 26, dacă am numărat bine –, 7 „personale” și tot atâtea demersuri scenografice în arena unor teatre profesionale.

Eleganța și acuratețea concepției grafice și tiparul de calitate adaugă valențe suplimentare de excelență celei mai recente apariții a publicației arădene.

„Nu poți admira ceea ce nu cunoști – spune undeva G. Călinescu. Întrebarea pe care mi-o pun, simplă, e aceasta: cât de cunoscută (citită) este literatura Hertei Müller în țara unde scriitoarea s-a născut și unde, acum, e atât de prețuită? Există o concordanță între admirație și temeiul ei firesc, lectura cărților? Cu alte cuvinte, ce grad de onestitate are această prețuire?”

Sunt câteva dintre interogațiile incomode formulate de C. Stănescu în articolul Un Nobel pentru fiecare din pag. 2 a numărului 42/22 octombrie a.c. a revistei Cultura. Răspunsurile se cuvin căutate în noi înșine – „restul sunt, mai toate, vorbe de admirație din vârful buzelor”, după cum conchide autorul la finalul unei succinte treceri în revistă a opiniilor unor persoane și personalități care s-au făcut auzite în spațiul public românesc îndată după atribuirea Nobelului din acest an Hertei Müller. (G.N.)

Calendar

28.10.1920 - Andrei Ciurunga
28.10.1930 - Eugen Mandric
28.10.1938 - M.N. Rusu
28.10.1939 - Ion Mărgineanu
28.10.1941 - Vasile Demetru Zamfirescu

29.10.1930 - Radu Cosașu
30.10.1918 - Mihail Bădescu
30.10.1964 - Catalin Tirlea
30.10.1943 - Aurel M. Buricea
31.10.1940 - Corneliu Antoniu
31.10.1927 - Ion Patriciu
01.11.1926 - Ion Ruse
01.11.1945 - Coriolan Păunescu
01.11.1930 - Ion Tobașaru
01.11.1942 - Gabriel Iuga
01.11.1946 - Eugen Uricaru
03.11.1908 - Tatiana Berindei
03.11.1939 - Emilian Bălănoiu
03.11.1924 - Paul Cornea
03.11.1938 - Nicolae Dragoș

Cine ne-a citit în luna octombrie pe internet?

Site-ul revistei noastre www.revistaluceafarul.ro a depășit și în luna octombrie 3.500 de vizitatori unici și 10.000 de afișări. În topul site-urilor culturale, ocupa la închiderea ediției locul 129, un loc mai sus decât Oglinda literară și patru locuri mai jos decât Ramuri. Țările vizitatorilor noștri din octombrie sînt date mai jos.

Țară	Vizitatori	Afișări	Țară	Vizitatori	Afișări
România	3.140	9.291	Israel	14	72
R. Moldova	124	212	Elveția	9	49
Germania	99	659	Polonia	6	19
S.U.A.	91	179	Austria	5	22
Italia	30	99	Serbia	5	7
Canada	27	101	Grecia	4	9
Spania	23	33	Belgia	4	4
Franța	21	48	Ungaria	3	11
Marea Britanie	20	48	Federația Rusă	2	17
			Turcia	2	4

Luceafărul
de dimineață

Revistă de cultură
a Uniunii Scriitorilor din România
Editor: Asociația
LUCEAFĂRUL DE DIMINEAȚĂ

Apare cu sprijinul

Str. Dimbovita nr. 59-61

Telefon: 0372.118.300

Fax: 0372.118.330

Director: DAN CRISTEA
Responsabil de redacție: GELU NEGREA

Redacția:

HORIA GÂRBEA

BOGDAN GHIU

SORIN LAVRIC

IOLANDA MALAMEN

STELIAN TĂBĂRAȘ

Colegiu editorial:

RADU F. ALEXANDRU

GABRIEL CHIFU

LIVIUȘ CIOCÂRLIE

TRAIAN T. COȘOVEI

MIHAI ȘORA

CORNEL UNGUREANU

Art director: GELU IORDACHE
Administrație, difuzare: EUGEN CRIȘAN

Tipărit la CROMOMAN

Revista LUCEAFĂRUL DE DIMINEAȚĂ
este membră a Asociației Revistelor,
Imprimeriilor și Editurilor Literare (A.R.I.E.L.)

Adresa redacției: Calea Victoriei nr. 133, București, sector 1
Tel: (021)-312.96.93; Tel./Fax: (021)-212.79.83

e-mail: luceafaruldimeineata@gmail.com

www.revistaluceafarul.ro

Banca Română de Dezvoltare -
Sucursala Victoria, București
Cont Lei: RO29BRDE445SV36784884450
Cont Euro: RO25BRDE445SV36784964450

ISSN 2065-7536

Autorii care doresc să fie recenzați în paginile LUCEAFĂRULUI DE DIMINEAȚĂ sunt rugați să expedieze cărțile pe adresa redacției: Calea Victoriei nr. 133, București, sector 1

IMPORTANT! Colaboratorii ne pot trimite materiale doar în format electronic și culese cu semne diacritice!

Reguli generale de corespondență cu redacția:

Manuscrisele nesolicitate și nepublicate nu se înapoiază.
Textele trimise către rubrica Poșta redacției vor purta pe plic mențiunea respectivă.

DIFUZARE

Revista LUCEAFĂRUL DE DIMINEAȚĂ poate fi găsită la librăria de la Muzeul Literaturii.
De asemenea, se pot face abonamente prin Poșta Română; număr de catalog: 19379

Conform prevederilor Statutului, Uniunea Scriitorilor din România nu răspunde pentru politica editorială a publicației și nici pentru conținutul materialelor publicate.

Revista LUCEAFĂRUL DE DIMINEAȚĂ promovează diversitatea de opinii, iar responsabilitatea afirmațiilor cuprinse în paginile sale aparține autorilor articolelor.

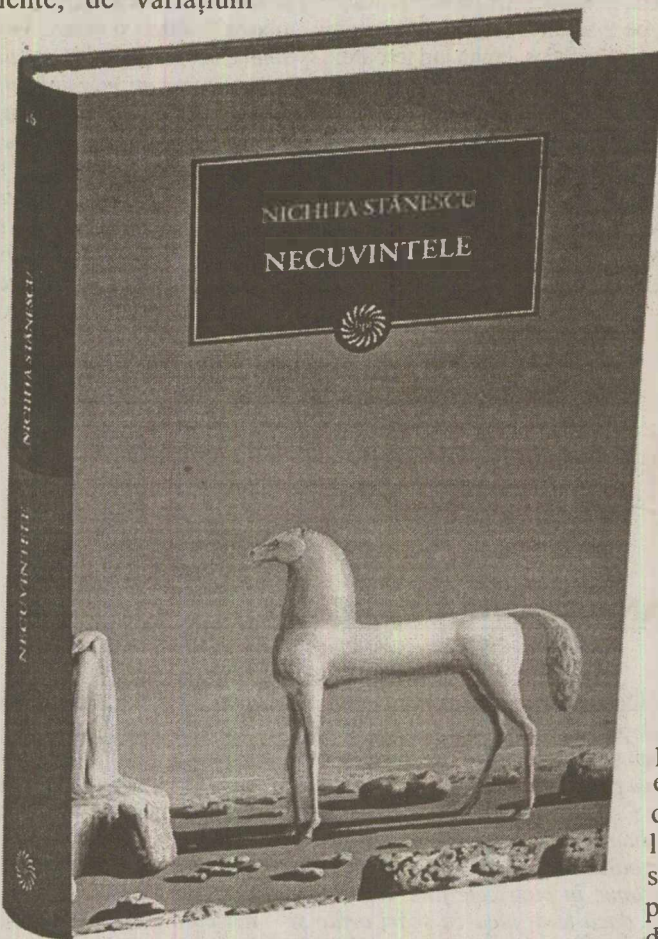

Nichita Stănescu din nou în B.P.T.

Sunt multe lucruri discutabile în încercarea de a relansa colecția „Biblioteca pentru toți”, așa cum este aceasta proiectată de Jurnalul Național, deși, pe fond, inițiativa pare a fi bună, meritând a fi salutăată. Cu alte cuvinte, între a nu avea nimic în loc și a ne mulțumi, totuși, cu o ofertă făcută, pusă pe masă, trebuie, de voie, de nevoie, să înclinăm balanța spre a doua perspectivă. Obiecțiile pot începe chiar de la observația că s-a abandonat formatul distinctiv, tradițional al colecției („livre de poche”) perpetuat cu succes de-a lungul unei istorii mai mult decât prestigioase, față de care nu multe instituții culturale din această țară s-ar putea măsura. În al doilea rând, colecția, așa cum e reînnoită acum, se mulțumește doar cu „gândul de a reedita titlurile clasice ale literaturii române”, lăsând la o parte „capodoperele literaturii universale”, componentă a planului inițial care a constituit osatura întregii întreprinderi. Cu traduceri și editări ei din literatura universală, de o bogăție și de o diversitate uluitoare, gândite și urmărite ca proiect de profesioniști indiscutabili în materie, colecția B.P.T. a avut rolul de a oferi cu adevărat o hrană spirituală cititorului român de orice condiție. S-a învățat carte și s-au descoperit literaturi pe paginile acestei colecții care, mai ales în anii întunecați ai comunismului, a reprezentat una din puținele surse de cultură profundă și nemistificată pentru cititorul din România. Cuvintele sunt prea puține și sărace pentru a lauda tot ceea ce s-a făcut în cadrul colecției, fără îndoială cu eforturi și riscuri asumate, în acei ani de tristă amintire. Fără literatura universală, colecția arată ciuntită, departe de ideea goetheană, călăuzitoare de la începuturi, a unei literaturi a lumii. Nici în ce privește „gândul de a reedita titlurile clasice ale literaturii române”, așa cum se anunță pe una din paginile de gardă, colecția relansată acum nu arată prea bine, căci s-au editat cărți și autori care n-au nimic, dar absolut nimic de-a face nici cu statutul capodoperei, nici cu vreun canon al clasicității valabil în literatura română. Elevul Dima dintr-a șaptea de Mihail Drumeș, Cișmigiu & Comp. de Grigore Băjenaru, Prins de Petru Popescu (pentru a da doar câteva exemple) n-au fost și nu vor fi „titluri clasice” ale literaturii române, oricât de înfocați partizani ne-am declara în favoarea teoriei mutației valorilor estetice. Sunt titluri comerciale, vandabile, și, după cum arată lucrurile până acum, proiectanții noii colecții relansate par a avea în minte mai mult latura lucrativă decât componenta de cultură și educație estetică a întreprinderii. Neglijențe și lipsă de profesionalism se constată și la nivelul unor apariții luate în parte. Astfel, romanul *Cel mai iubit dintre pământeni* de Marin Preda e editat doar cu volumul întâi, fără ca apariția celui de-al doilea să fie anunțată în vreun fel.

Mai grave se arată lucrurile în ce privește antologia din Nichita Stănescu, intitulată *Necuvintele*, și de care ne ocupăm acum. Din capul locului trebuie spus că editarea acestei antologii, de care nu răspunde nimeni, e o eroare. Textul ediției cuprinde volumele *O viziune a sentimentelor* (1964), *11 Elegii* (1966), *Necuvintele* (1969) și *În dulcele stil clasic* (1970), volume redactate toate în-estenso, după textul ediției academice, îngrijite de Mircea Colosenco: Nichita Stănescu, *Opere, I, Versuri* (2002). După cum se remarcă imediat, e vorba de o ediție ciuntită fără nicio logică și justificare, căci lipsesc din opera poetului versuri din volumul de debut (*Sensul iubirii*, 1960), versuri din volumul *Dreptul la timp* (1965), care se interpune între *O viziune...* și *11 Elegii*, versuri din volumele *Alfa* (1967), *Roșu vertical* (1967), *Oul și sfera* (1967), *Laus Ptolemei* (1968), care preced, toate, *Necuvintele*, după cum se trece direct la *În dulcele stil clasic* fără a se reproduce nimic din volumul din 1969, *Un pământ numit România*. Nu se suflă niciun cuvânt despre cine a decis această selecție cu totul arbitrară, din ce motiv s-a făcut și de ce o antologie din opera lui Nichita Stănescu se oprește la anul 1970, nepromițând niciun volum viitor. Criteriul accesibilității nu stă deloc în picioare, pentru că se face greșeala de a se reproduce textul unei editii acade-

mice, destinate în special profesioniștilor, celor care ar fi interesați să citească tot ce a scris Nichita Stănescu. Ori se știe prea bine că poetul e favorizat de selecție și nu de cantitate. Nu are niciun rost astfel să reproducă într-o ediție concepută pentru marele public versuri în care poetul exaltă „lumea nouă, comunistă” sau „sentimentul dens al Comunismului strălucitor de sens”, așa cum se întâmplă în câteva poeme din *O viziune...*, după cum nu are niciun sens să te dispensezi de o selecție riguroasă printre poemele atât de generos publicate din volumele avute în vedere. Dacă se face o comparație cu ediția lui Alexandru Condeescu (ediție apărută cu acordul autorului) observăm, de pildă, că, în vreme ce ediția de față reproduce 50 de poeme din *O viziune...*, ediția din 1985 reține numai 30. La fel stau lucrurile, proporțional, și în ce privește foarte inegalul volum al poetului, *În dulcele stil clasic*, culegere de crochiuri, de exersări și experimente, de variațiuni

Nichita Stănescu, *Necuvintele*, Jurnalul Național, 2009, 432 de pagini

virtuoze pe teme date. Reproducerea acestuia in-estenso deservește cauza autorului.

O prefată, care se face că nu observă tot acest aranjament arbitrar, ce transformă, practic, ediția într-o antologie inutilizabilă pentru lecturi mai dezvoltate, însoțește volumul, reluând, din multe puncte de vedere, tratamentul critic encomiastic al lui Nichita Stănescu. Scrisă de un critic cu aplomb, dar lipsită de „organul” poeziei (ca să ne păstrăm puțin în limbajul lui Nichita), prefata se încheie printr-o concluzie total lipsită de sens, care nu duce nicăieri: „Cu Nichita Stănescu și sub privirile noastre uluite, aventura limbajului se întoarce, în cerc, asupra limbajului însuși”. Cuvinte mari, care, ca și interpretările așa-zis „filosofice” îndepărtează, în loc să apropie cititorul de lectura poemelor.

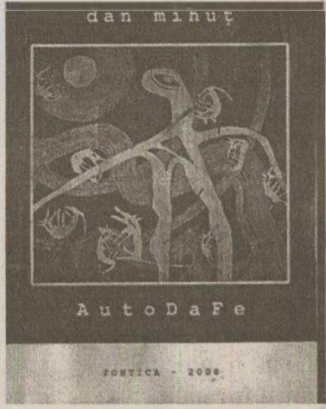
În *O viziune a sentimentelor*, dincolo de poemele care plătesc tribut contextului social, Nichita Stănescu se dezvăluie ca un poet original și inventiv al iubirii, domeniu în care găsește imagini și metafore noi, cu un timbru nemaiîncercat de alții. Este de ajuns ca poetul să introducă în montura versului un element concret, din lumea sensibilă ori cotidiană, pentru ca acesta să sune realmente altfel, într-un mod deopotrivă muzical și memorabil. Astfel, în versuri precum: „*Ploua infernal/ și noi ne iubeam prin mansarde*”, în „*Părul tău e decolorat de soare/ regina mea de negru și de sare*” sau în *Parcă am căzut din ore / și-a rămas din mine*

doar/ o mirare visătoare”. În osatura metaforică a poemelor intră câteva cuvinte fundamentale (aer, pasăre, umbră, copac, pietre, frunză) care vor rămâne aici pentru totdeauna, ca niște cărămizi indispensabile pentru construcție. Poetul e un neliniștit, un frenetic și un heraclitian, încercat dintru începuturi de sentimentul curgerii și al ieșirii din sine („*Oho, alerg și salt și curg*”, din poemul *Viața mea se iluminează*). În plus Nichita Stănescu e primul autor șaizecist care se preocupă în chip serios nu numai de metafora, ci și de statutul cuvintelor care, pentru poet, ar repeta „structura materiei, de la-nceput”. Mult comentatele *11 Elegii* (de fapt douăsprezece compoziții lungi) conțin orice s-ar spune, poeme pretențioase și reci, absconse și impersonale, care introduc retorica silogistică, adeseori teribil de nesuferită, din exprimarea poetului. Marii autori, cum e T.S. Eliot în *The Waste Land*,

considerat a fi cel mai mare poem al secolului douăzeci, se îngrijorează de soarta omului și a lumii contemporane, Nichita Stănescu înalță construcții abstracte despre „înăluntru desăvârșit” care nu are chip și nici formă și care începe și sfârșește cu sine. Din fericire, abstracțiunea e dublată, sensibilizată de o metaforă memorabilă, care a făcut carieră: „*Nu-l vestește nicio aură, nu-l urmează nicio coadă de cometă*”. Și alte metafore se impun prin inventivitatea și originalitatea care se degajă din ele, înscriindu-se în universul imaginar al poetului. Astfel, imaginea ochiului interior sau a ochilor care se deschid „*din frunte, din tâmplă, din degete*”. Nichita Stănescu scoate efecte poetice extraordinare din permutări anatomice, din metamorfoze corporale, din personificarea regnului vegetal sau a ideaticului și mentalului. Întâlnim peste tot metafore precum „*pleoapă cu dinți*”, „*inima dinte de platină*”, „*ochii gândurilor*”, „*dintele ideilor*”, „*osul pomilor*”, „*nările fructelor*”, „*unghii de raze*”, „*visul cu dinți*”, „*sentimentul unei aripi*” sau „*senzația de ochi*” care își caută o orbită. Cum se poate remarca, predomină agresivitatea (imaginea-obsesie a dinților sau imaginea Omului-fantă), căci dacă e vorba de vreo idee filosofică la poet, aceasta ar fi, în primul rând, legată de imaginea ea însăși agresivă a lumii hegeliene, centrată în jurul omului-dorință. Poetul își mărturisește imaginația laborioasă a „formelor concrete”, în vreme ce se lasă sedus de „peisajele curgătoare ale somnului”, de peisajele onirice, obsedate de aripi și zbor, și compuse după cea mai pură rețetă suprarealistă. Nichita Stănescu vede lumea în oglindă, vizibil și invizibil, ființă și neființă, eu și non-eu. Una din marile invenții ale poetului ține de imaginarea unui „invizibil organ” (organul fără nume: „*neazul, nevăzul, nemirosul, negustul, nepipăitul*”) care nu ar avea nimic de-a face cu trupul pieritor, de „*carne și nervi*”, ci ar fi situat în afara acestuia, „*ascuns în idei*”. Asemănătoare ar fi situația „necuvintelor”, mijloc de comunicare cu totul special între eu și non-eu. Imaginea de oglindă inversă, propusă de poemul „*necuvintelor*”, ar putea fi socotită o imagine-generică pentru retorica poetului: „*El a întins spre mine o frunză ca o mână cu degete./ Eu am întins spre el o mână ca o frunză cu dinți./ El a întins spre mine o ramură ca un braț./ Eu am întins spre el brațul ca o ramură./ El și-a înclinat spre mine trunchiul/ ca un măr./ Eu mi-am înclinat spre el umărul/ ca un trunchi noduros./ Auzeam cum se-nteste seva lui bătând/ ca sângele./ Auzeam cum se încetinește sângele meu suind ca seva./ Eu am trecut prin el./ El a trecut prin mine./ Eu am rămas un pom singur./ El/ un om singur*”.

O întrebare al cărei răspuns ar ține probabil de o critică inspirată mai mult de psihanaliză e legată atât de obsesia „nenăscutului” la Nichita Stănescu, cât și de „cearta” cu propriul trup („*Propriul meu trup, ca să poată exista mai departe, mă urăște*”) și cu propria viață („*Și nici n-am vreme din pricina asta/ să mă gândesc/ la propria mea viață*”). Nichita Stănescu își dorește să iasă din sine.

TRANSFORMERS

FELIX NICOLAU

Dan Mihut se expune la un autodafe cu mult sânge rece. Are de ales între o mărturisire de credință poetică orto-doxă sau arderea pe rug. Ca să înșele

vigilența criticilor-inchizitori, pune în fruntea volumului (AutoDaFe, Pontica, 2008) creații serioase, greu de pătruns. Urmăresc de mulți ani poetica autorului. În principal, semnul ei distinctiv este obscuritatea. Inițial, în poeziile postate pe site-urile literare, aceasta era obținută prin acumularea de termeni abstracti și neologisme ce țineau de jargonul diverselor profesii. În timp, poetul a evoluat spre un nou gen de obscuritate, una mai simplă din punct de vedere lexical, dar deloc mai ușor de penetrat. Acum, el compune în urma unor experiențe culturale: lecturi, vizionări, audiții. Filtrate prin personalitatea lui, ingredientele culturale sunt amestecate cu gânduri și sentimente. Compoziția rezultată este apoi infuzată cu un jet de energie pură, ceea ce face ca aceste texte să fie întunecate, aspre, masive și pline de forță. Cum am spus într-un cernaclu, Dan Mihut este un poet stihial. Îmi bazez afirmația pe epitetele enumerate mai sus.

Iată cum arată o încăpere din viața lui ivan denisov: „mă închid perfect între ziduri/ igrasia îmi face/ imaginea să-mi semene/mai bine decât oglinzile. Pete alungite și simple/ cu o viață/ lipsit de limbă aici trăiește un bătrân/ de fiecare dată când/ bat cu pumnul în tavan există un fel de/ dumnezeu care-mi întinde o bucată de pâine/ o mănânc toată deși mă înec la fiecare/ înghițitură”. Actantul liric este ivan denisov și ivan karamazov la un loc. Lucid, lipsit de speranță, închis în el, tragic și hohotitor.

Marin Mincu se oprea asupra coșmarescului din carte. Indiscutabil, el este dominant, însă, o să vedem, nu atotstăpânitor. Deocamdată, trebuie spus că aceste coșmaruri în stare de veghe înregistrează senzații derulate nu artificial, ca la Rimbaud, ci de presiunea existențială a eului liric. Din această tortură și autocenzură țâșnesc versuri profunde, surprinzătoare: „cei fericiți privesc dragostea ca pe o umilință nesfârșită”, „somnul e doar un întuneric cu ochii deschiși”, „indiscreția gândurilor se întinde ca un strat /de unt pe obiectele de la micul dejun”.

Multe titluri sunt în engleză și sunt, nu de puține ori, versuri ale unor melodii rock. Și de citate avem parte. Ceea ce nu înseamnă că intertextualismul ar fi marca acestei poezii. Nici postmodern n-aș avea curaj să spun că este volumul. Mai degrabă atitudinea elitistă și mitizatoare este caracteristica de bază. Când citesc versuri ca „eu nu sunt real/ nu mai las nimic să se lămurească /acopăr ce-mi transmit ceilalți cu o pastă/ care desparte/ răul meu de o bunătate generică” (masa orbilor), mă întreb: este Dan Mihut un creator modernist? Un modernist de factură expresionistă? Nu acel neoexpresionism al altor tineri poeți români – obosit, încâlcit și static. Ci unul vânos, emanând teroare: „spaima e cel mai bun lucru care mi se putea/ întâmpla în seara asta lipsită de întâmplări/[...]/ prin lanurile de grâu ale coșmarurilor” (father's nightmares). Într-adevăr, coșmarul nu este un clasic nightmare, ci night-mare, o iapă nocturnă, galopând de-a lungul unor arhitecturi corbusiene elicoidale și oțelite. Iapa frică: „frica ne împinge, ne saltă pe vrej, deasupra./ ziua ajunge să fie o casă cu multe etaje, fiecare/locuit de femei care râd întruna, mănâncă/ resturile de la masa noastră apoi ne târâsc/ în camere răcoroase” (never ending). Un vârtej de o putere

demonică („poate de asta eșecurile mele nu au nimic/ tulburător/ doar o forță care mă face să mă detest”) ce absoarbe totul într-un creier tumefiat de viziuni apocaliptice („fiecare ghiont îmi lasă urme albe, strâng craniul/ în chingi și trag după mine acest peisaj”(vinovațiiucid din nerăbdare)]. Până aici, rădăcinile amare sunt evidente – Lautréamont și Al. Philippide cu Prin niște locuri rele. Și ar mai fi de scos în evidență latura Goya a scriitorului – tonalitatea negru-cenușie a viziunilor, precum și orbii care-i bănuie creația.

Mai departe, începe să clocotească un alt Dan Mihut. Unul de dată recentă. Postmodern antipostmodernist, cam în genul lui Chuck Palahniuk. „moartea e un produs disneyland” (cartoon deathwork). Primul vers ce anunță o apocalipsă derizorie. Mai sunt înregistrate erupții ale vulcanilor noroioși: „lecția despre scârbă e tot ce-mi amintesc uneori”, dar tensiunea mai slăbește și face loc unui cinism amuzat: „sub soarele lat, un deșert care se compune/ din cât mai multe cărți îngrămădite în burtă/ în cur, în piept” (raport asupra orbilor). Apare poza de damnat de lux, de crai de Curtea-Veche. Apar chiar și bufoneriile: „fundul tău ar fi cel mai bun text/ dar nu mă lasă inima/ să-l scriu” (schimbarea la față a textului). Reacția la bălci este tot un comportament de bălci. Protestul deja nu mai ține de literatură: „prea ni s-a vorbit/ despre avansul ihtiologic. o dorsală mică/ pentru guvizi/ o coadă de balenă pentru civilizația piscicolă,/ aceasta este drama care se vede de la fund/ spre muia modernității” (guvizi din toate bălțile, împuiați-vă). Se pare că, trezită din coșmar, inspirația poetului devine de nerecunoscut. Iar când nu bălăcărește, se încarcă de o ironie reconfortantă, tipică unor poeți constanțeni trentagenari.

În cele mai bune momente ale ei, poezia lui Dan Mihut este ca un pistol-mitralieră dezasamblat, pe care el reușește să-l reassembleze rapid chiar legat la ochi: „abia dacă ne-am atins/ și tot ce vâd se deschide ca un cadavru/ mirosind a sex/ mișcarea încheieturilor se transformă în distanță/ iar partea cilindrică a dorințelor /întră pe degetele unui sentiment de ură” (strange kind of love). Și chiar când nu poate să refacă complicata mașinărie de luptă împotriva haosului și a murdăriei morale, cel puțin produce arme bizare, nefuncționale decât ca text poetic. Mitraliere aberante cu muniție de coșmar.

Despre recuperarea autenticității

MARIANA CLAUDIA POPESCU

În peisajul prozei contemporane, mai ales în volumele tinerilor scriitori aflați la debut, se poate constata o anume recurență tematică și atitudinală, în sensul „coborârii” în cotidian și creării unui univers în care individul (personajul) rămâne captiv, iar manifestările sale merg, previzibil, spre absurd, aparență, blazare, indignare sau, alteori, spre un registru grotesc, licențios, semn clar al unei alienări de factură socială, intelectuală, filozofică, psihologică etc. Fenomenul poate fi simptomatic pentru un anume context istoric și cultural și pentru o anume percepție, că marile teme s-au epuizat și că ceva nou nu poate veni decât dintr-o demolare totală a formelor consacrate sau, eventual, dintr-o parodiere a acestora. Mecanismul nu este nou.

Volumul „Secunde de grafit”, Editura Lumen, 2009, care marchează debutul literar al studentului la Medicină Claudiu Bârsilă, face notă distinctivă printr-o narațiune cu mari resurse în zona semnificativului și, în aceeași măsură, printr-un mesaj foarte convingător despre fericire, singurătate, căutare, neliniște, revoltă, adică despre viață și felul în care gesturile, gândurile, deciziile de fiecare zi îi pot da, într-o mișcare perpetuă, alte și alte contururi și semnificații. „Istoria” protagonistului, Ray, un grafician talentat care, în urma unui accident, își pierde memoria, este marcată de ecurile unu timp revolut, manifestate sub forma unor imagini-simbol, „fantasii”, care determină schimbări neașteptate ale discursului epic. Mai ales în aceste momente, scriitura ține cititorul aproape de text, îl provoacă fără încetare, apelează la resursele sale sensibile, îl seduce, îi solicită capacitatea de a imagina. Clipa devine un fel de centru de iradiere a unor „reprezentări” (micronarațiuni) care reverberază, rezonează cu o anume stare de spirit, astfel încât nu realitatea este transfigurată, ci imaginarul vine și îmbogățește realul. Diversele episoade nu dau nicio clipă senzația recuperării trecutului prin efortul rememorării, ci se constituie într-o extra-

ordinară dilatare a timpului. Secunda se eternizează prin felul în care este prinsă în volume, linii și culoare: „Ar fi desenat de zeci de ori lumea pe care femeia aceasta i-a adus-o în minte (...) Și dacă ploaia te-ar goni în tuneluri subterane, m-aș transforma în tren și aș urni vagoane, într-o cadență nouă, făcând să se destrame, în pietricele fine, traversele geloase. Și dacă te-ai juca cu scări urâte și rulante, m-aș transforma într-o pană de curent sau, mai degrabă, aș fi un interval de 8 minute, să-ți pierzi busola în noaptea cea mai grea, ca să mă știi deja acolo, și nordul tău ar semăna cu părul cel mai blond și ai ieși din hrubele adânci, în orașul în care la ferestre curg nisipuri și exaltează râpe!”. Altă dată, într-un moment de singurătate și derută, personajul își regăsește echilibrul în schițele sale, proiectându-se în povestea unui tânăr și a unei case cu atelier la parter, cu „visele agățate de tavan sub forma unor bucăți de hârtie scrise cu atenție” și într-o superbă poveste cu „pâienjenii pescuind în mare”. Când este îndrăgostit, percepția cromatică devine coplesitoare: „Ah, un cer albastru cât să sperie cozile de păun! zise Ray tare, întinzându-se pe spate în iarbă. Se gândea că vulturi mari și acvile dădeau roată unui nor, deasupra lor, așa cum înconjoară penițele argintate literele unui cuvânt prea frumos”. Frecvența unor astfel de imagini, cele mai multe aflate sub semnul luminii, exprimă, fără ostentație, existența, în structura de adâncime a textului, a unei energii spirituale latente, a unui arhetip al devenirii care definește întreaga evoluție a personajului. Jocul digresiunilor, element cert de modernitate, face ca orice evadare din realitatea imediată să corespundă unui cronotop - al întâlnirii de dragoste, al iubirii pierdute, al creației, al drumului, al despărțirii, al amăgirii - adică tot atâtea nuclee epice în care se construiesc mereu sensuri secunde (simbolice). De exemplu, o noapte petrecută undeva, la marginea orașului, povestea unui bătrân vagabond, a

unei familii și a unei puști (secvență impecabilă din punct de vedere compozițional și stilistic) sunt contraponderi la deziluzie, nefericire, banalitate, deusolare. Interesante sunt și diversele perspective asupra iubirii și feminității. Eli, Tana, repere ale timpului biografic (ale prezentului sau ale trecutului apropiat care îi este accesibil personajului masculin), au, de asemenea, corespondențe într-un cod hermeneutic: „Îți mai aduci aminte de astă vară? Îți trimiteam bilete printr-un pescăruș... Nu îți scriam decât «bună dimineața». În multe feluri, cu litere de tipar, de mână, în grabă sau doar schițat, hașurat sau ornat de cu seara cu linii abstracte. Le lăsam pe balustrada balconului, iar albul și urbanul pescăruș le lua. Ți le aducea cu întârziere, poate după o săptămână sau două. Erau însă mai frumoase căci nu mai miroseau a cerneală, ci a mare și, în câteva rânduri, cred că semnul exclamării, pe care câteodată îl mai uitam, era înlocuit de o algă sau avea forma unui picior al vreunui ponton înconjurat de cochilii...”. Când expresia „acum niște ani”, pentru personaj, își pierde înțelesul, imaginea-simbol vine nu numai să substituie acest „gol”, ci să potențeze o emoție a cărei amintire nu mai există, dar al cărei ecou supraviețuiește și se manifestă impredictibil. În contrapunct cu această reprezentare, spre finalul romanului, trupul pictat al „femeii-fluture” devine emblematic pentru mișcarea inversă, în sensul spiritualizării, pentru care pledează, subtil, întreaga poveste.

Cititorul acestei cărți nu poate să nu observe, de asemenea, o anume fascinație a personajului (și a autorului, desigur) pentru orice gest care are legătură cu scrisul, pictura, grafica și, din perspectiva pe care o voi sublinia aici, consider pe deplin justificată identitatea celor două ipostaze, autor-personaj. Iată un fragment: „Și albul nu se grăbea să se acopere cu grafit, în fond schimba impresia de întins cu una a volumelor, o renaștere în

care, deși nu mai era dominant, dicta finalul, în pauze în care, fiecare grăunte de grafit putea însemna o secundă (...) Un fel de drum al creației răsucit de două ori (...) Toate pauzele se transformau în secunde de grafit întins pe planul înclinat și mimau nu doar fuziunea liniilor, dar și a mișcărilor. Urma de creion ținea, ca o chingă, degetele aproape de hârtie și aceasta începea să absoarbă căldura pe care mâna o lăsa în urma ei”. Se poate sesiza aici, ca și în multe alte pagini, o pledoarie, concentrată în metafora care dă și titlul cărții. „Secunde de grafit”, pentru forța magică a cuvântului, a imaginii, a tot ce înseamnă creație, a tot ce transcende timpul și transformă secunda în eternitate, dându-i puritatea și strălucirea grafitului. Ca în vechi ritualuri, litera, cuvântul, hașurul, culoarea sunt încărcate de toată energia, forța și iubirea căroră mâna „vie, caldă” și gândul artistului („Primul gând, perfect și fără rădăcini în cicatricele vechilor idei”) le restituie funcția lor primordială. Într-o astfel de întoarcere ritualică spre sinele autentic își găsește salvarea și protagonistul cărții: „Încă o noapte măsurabilă, de azi, în secunde. În secunde mele și-n ora ta, pe care o port cu mine, ca dova trecerii unui înger și pe lângă mine, printre secundele mele, din care am adunat în căușul palmei o oră (...).”

„Secunde de grafit” este o carte frumoasă, densă în semnificații, cu un personaj convingător, remarcabil prin stăpânirea tehnicilor discursive și care anunță un scriitor autentic (deși viitor tânăr medic). Mai multe ilustrații realizate de autor prin tehnici de grafică 3D și grafică digitală confirmă un adevăr consacrat, acela că un spirit creator poate avea valențe și exprimări artistice multiple și, evident, originale.

Poemul refuză să bea absint

Victoria Milescu Conspirații celeste

Victoria Milescu scrie versuri, în parte, plauzibile, dar fără personalitate, recurgând convenabil la forma discursului omagial și confesiv, nu lipsit de ambiguități în ce privește persoana celui căruia îi este adresat. Inconsecventă se arată poeta și în legătură cu relația față de divinitate, căci, pe de o parte, se vede ca fiind „preferată” ori „proprietatea” lui Dumnezeu, iar, pe de altă parte, vorbește despre „cerul mut și surd” sau despre un Dumnezeu indiferent, care e „parte”, „lăsându-ne-n tihnă să păcătăm”.

Autor cu experiență, având în spate mai multe volume de versuri, Victoria Milescu știe însă să adopte o poziție care să-i favorizeze recepția și bunăvoința cititorului. În consecință, „eul liric” e cel mai adesea

înveșmântat în hainele umilinței și anonimatului, ale acceptării supuse, chiar stoice, a unei vieți așa cum ne este dată și a unei lumi care are „ceva glorios” prin felul cum „ne împrăștie, ne fărâmițează, ne adună/ apoi ne predă morții”. Apărat astfel de „fluturi în armură”, eul liric se mulțumește doar cu ceea ce-i oferă existența („viața mă ține în gheare”, „nimic nu este al meu” sau „nimic bun în afară de a trăi/ nu-mi reușește”), clamând deopotrivă că trece prin lume „iubind pur și simplu”, ferindu-se să rănească pe cineva, că „fiecare găsește drumul/ de unul singur/ venind și plecând/ în trup de viață și moarte” sau că „luptând cu fiecare fleac m-am obișnuit cu aerul tare al durerii”. Prezumția de inocență poate să meargă și mai departe, atingând chiar și un statut angelic: „tu fiind una dintre cele prin/ care îngerii își justifică existența”. Pentru poetă, a profesa „meseria de om” înseamnă a plăti atât pentru „norocul cel bun” cât și pentru „norocul cel rău”, într-o viziune a existenței care pune accentul pe „cursa vieții”, desfășurată între „atac și apărare”: „De câte ori am pierdut în cursa vieții/ mi-am zis:/ e spre binele meu/ când am primit lovituri/ am zâmbit:/ e spre binele meu/ când lacrimile te-au chemat în ajutor/ am șoptit:/ ele sunt spre binele meu/ iar ajutorul tău a venit/ când binele răului se făcuse/ de câte ori am pierdut/ din iubire,

din ură, din răzvrătire/ am repetat:/ e spre binele meu/ până când tu, binele suprem/ mi-ai luat de pe umeri povara înțelepciunii/ eliberându-mă, dăruindu-mi/ odihna cea mare, care cum spui/ e spre binele meu...”. Toată această „umilință” afișată, de sorginte creștină, conține, așadar, și o notă ironică, de răzvrătire și nesupunere, perceptibilă și în titlurile unor poeme, precum **Norocul de-a exista, Între forță și slăbiciune, Povara blândeții, Măreția slăbiciunii sau Lamentul eroic**. În ultimul poem pare a fi pusă sub semnul îndoielii însăși relația cu divinitatea: „i-am iubit pe cei ce au greșit de o mie de ori/ pe cei ce m-au înjunghiat/ crezându-mă invulnerabilă/ am iubit fără limită și fără discernământ/ dar poate că aceasta este o vină/ pe care Tu, Doamne,/ nu o tolerezi, dar mai ales nu accepți/ că pe mine nu m-am iubit deloc/ risipindu-mă, risipindu-Te...”. „Înțelepciunea” la care se referă poeta ar fi numai o pojghiță, o atitudine de suprafață care ar ascunde de fapt chemări vitaliste, adevărate chiote dionisiace îndemnând la „bucuria deloc vanitoasă a nelegiurii”: „vino să dansăm și să bem/ dacă nu vom iubi/ nu vom ști/ cum e moartea/ vino, prieten și dușman/ rănit dar nu de cușit ori de sabie/ mort fără să fi luptat/ fără să fi cunoscut moartea...”. Multe poeme, fără s-o spună deschis, au astfel drept temă iubirea, văzută ca o buimăceală, ca o pierdere de

sine, ca o intoxicare. Poeta aude noaptea până și plantele „împreunându-se întru perpetuarea parfumului amărui”.

Acest joc între „naivități” și „îndrăzneții” (nu puține!) se poartă, din păcate, într-un limbaj adeseori și obscur și prăfuit și monoton. Discursul autoarei nu cunoaște nuanța, tăcerea, sugestia, suspensul. Sub influența poeziei optzeciste, câteva poeme din volum se ocupă chiar de poem. Într-unul (**Partea nevăzută a gloriei**), poemul, „ca un cal de rasă”, trece prin paradisuri pierdute sau recuperate instantaneu, își abandonează autorul, traversează „golurile eternității” și se rostogolește prin piețe, printre dughenele răvășite, secondat de câini vagabonzi. „Măreția” poemului ar fi alcătuită din nimicuri. Într-altul (**Mai-marii celor mai mici**), poemul, un soi de ființă caraghioasă, ia parte la petrecerea lumii fără să fi fost invitat și fără să se sinchisească de posteritate. Mai departe, „un ins din mulțime încearcă să îl ajute/ să se ridice, să bea absint”. Poemul „refuză scuturându-și pletele ude/ apoi bruscl/ cu un gest oarecum tipic/ plonjează în traficul greu al planetelor”. Chestia că poemul plonjează „cu un gest oarecum tipic” îmi place la nebunie. Ce s-ar fi întâmplat dacă gestul era „tipic de-a dreptul”?

Cronica

CINEMASCOPI

ADRIAN G.ROMILA

Dintre cele patru povești despre copilărie și adolescență sub comunism, reunite în 2004 sub titlul **O lume dispărută**. Patru istorii personale urmate de un dialog cu H.R. Patapievici, cea a lui Angelo Mitchievici era singura care descindea în ceașism „de pe altă planetă”. Și Paul Cernat, și Ion Manolcu, și Ioan Stanomir, coautorii extraordinarului experiment anamnetic, recreaseră „lumea dispărută” subliniindu-i greutatea de plumb și ieșind, astfel, din ea cu necesarul plus de ușurare, obținut prin exorcizarea scrisului precis autobiografic. „Istoriile” lor debutau ex abrupto, cu sordidul cartierelor muncitorești, cu perioada liceului kosmodemianskist, cu speculații ego-socialiste și ego-ficționale. Mitchievici, în schimb, suflând de pe lucruri un parfumat praf decadent, pornea de la fotografia veche a unei mașini Ford, zărită într-o casă, undeva la țară, și de la pelicule americane cu gangsteri dandy de tip Humphrey Bogart, pomenit cu figura lui tristă, în expectativă, sub pălăria la modă. Ploaia căzând pe capotă, faruri luminând în noapte, refrenul „Play it, again Sam, play it again!”, acesta era începutul exotic și capitalist al relației lui Mitchievici despre istoria sa personală în „epoca de aur”. Titlul semnificativ – Trecutul care va veni – manipula și el abil printr-un paradox sugestia derulărilor deflatorii nicidecum încheiate. Dacă extindem perspectiva în timpul și în spațiul scrisului, observăm o evidentă propensiune intimă către vizualul cinemascopic, la Angelo Mitchievici, o epică vădit filmică, legată de lumea proiectată pe ecran și trăită sub absorbția deplină a iluziei lățite pe ecran și în memorie. Când ajunge în preajma relației, lumea lui Mitchievici se recompune în detaliile ei uitate, în lirica ei subiacentă, cu un rezultat generos poetic până la manierism. E unul dintre motivele pentru care autorul e specialist în Mateiu Caragiale și e prezent săptămânal în spațiul publicistic în primul rând ca excelent cronicar de film, dincolo de prestațiile de universitar și istoric literar.

Volumul de proză **Cinema** (Polirom, 2009) confirmă din plin perspectiva din care l-am privit pe autor mai sus. Sunt zece povestiri consistente, elaborate într-un filigran baroc, zece bucăți mateine împletite dintr-un material epic care le plasează de la primele rânduri în afara trendului egolatri și expeditiv al momentului. Tematica erotică domină, jucată de personaje desprinse, parcă, dintr-un veac al crailor dezabuzăți, aduși într-o post-modernitate urbană suprasaturată de nostalgia unor lumi paralele. Bărbații sunt triști și inteligenți, neliniștiți de profesie, cu posturi, altfel, banale: funcționari de birou, jurnaliști, actori, bogățani, medici emigranți sau ingineri; fetele sunt misterioase și împrevizibile, fie că sunt studente la literă, fiice de diplomați comuniști, profesoare sau iubite ocazionale. Ultimele sunt, în mare parte, „fete de hârtie și cerneală”, diluate „fete origami”, femei abia întrezărite sau amante hipersensibile, pe care doar le poți imagina în carne și oase sau pe care,

o dată ce le-ai avut, nu le poți uita ușor. Primii sunt, în mare parte, visători pursânge, care se hrănesc din propriul lor simț al proiecției, din talentul hiperbolizant cu care un narator la fel ca ei i-a înzestrat și i-a trimis să rătăcească între lumi. Fragilitatea realității face ca perechile să fie mereu în agonie, să se caute și să se piardă, închise în globul ermetic al evadărilor aiurea. Tipul din proza ce dă titlul volumului, lucrător la cinema în pragul pensiei, vede aievea, în fața sa, pe stradă și în cafenea, eroii preferați din filme. Tânărul din **Grădini suspendate** alunecă insesizabil între prezentul pluvial invadat de broaște, în grădina sofisticată a iubitei, și copilăria între puștii împărțiți în „indieni” și „cow-boy”. În cealaltă parte a orașului e povestea unui băiat care iubește simultan două fete absolut diferite, ajungând să le confunde până ce ele devin una (numele, Laura și Beatrice, trimit, evident, la solarele iubiri medievale). Personajul din **Dragostea va începe mâine** alege, în locul iubitei reale, Alina, un dublu imaginar, pe fata invizibilă care-i trimite fascinante scrisori semnate cu „A”. În **Mașina de amintiri** un tânăr se scufundă în trecut utilizând un dispozitiv anamnetic experimentat de un straniu frizer mistagog. Pensionarul din **Alergătorii practică sprintul** doar pentru a evita presupusul scenariu următor al foștilor colegi de muncă. Medicul din **Niște gândaci** duce cu el, în America, obsesia scârboaselor insecte de apartament.

Desigur, orice intenție rezumativă, scuzabilă prin genul cronicii de față, reduce iremediabil grosimea de cea mai bună calitate literară a povestirilor lui Angelo Mitchievici. Elaborate, arborescente, explodând de imagini colorate uneori în defavoarea unei coerențe minime a fluxului epic, cele zece proze readuc în forță puterea visătoare a discursului fantasmă, străbătut de melancolie și explorator de interioritate. Eflorescența metaforică a scriiturii și obsesia lumilor suprapuse le face adesea redundante, lăsând impresia că preiau între ele tipuri și scheme narative (prietenul sfătuit al personajului principal e un asemenea element constant). Varietatea caleidoscopică a tratării, însă, cu formulări dintre cele mai surprinzătoare și cu o simbolică densă le transformă în veritabile festinuri de lectură.

Dacă paseismul decadent al povestirilor e dat de excursul liric și de ambiguitatea tipologiilor, mecanismul reificării iluziei e dat de apelul la cinematograful. Aproape toate prozele conțin referințe filmice, fie titluri de pelicule, fie nume de actori și de regizori. Mai toate personajele cochetează cu iluzia marelui ecran, dorind să semene cu, să evadeze în sau să se întorcă la ea, dintr-o realitate ea însăși labirintică, dar, pentru ei, prea săracă și dezamăgitoare. E cazul bătrânului din **Cinema**, care vede trecând pe lângă el personajele din **Gigantul**. E cazul fetei din **În arșița ploii**, căruia orașul potopit de apă îi aduce aminte de Tarkovski, Mihalkov și Antonioni. Fetei din

Grădini suspendate, luna îi pare un cap de Batman sau de Mickey Mouse. Prietenii din **Corpurile sunt frumoase** sunt actori. Cocota din **Marlboro Country**, în așteptarea unui bărbat ca cel din reclamele TV la țigări, seamănă când cu Brigitte Bardot, când cu Greta Garbo. Celor două fete din proza **În cealaltă parte a orașului** le plac, pe rând, uneia filmele vechi cu Jean Marais și Alain Delon, celelalte, Matrix. Destinatarul scrisorilor din **Dragostea va începe mâine** simte că „încetul cu încetul a intrat în atmosfera de cinematograful a unei povești de dragoste gen Casablanca”. Frizerul Seferis din **Mașina de amintiri** are pe masă revista „Cinema”, iar tânărul său client reține din strada parcursă în viteză reclamele filmelor de capă și spadă și ale Măștii de argint. Cinematograful reprezintă, prin excelență, lumea cealaltă, alternativa, iluzia salvatoare, El Dorado-ul căutat. Saltul metafictional e făcut în bucata cu Seferis și mașinăria sa de scufundat în trecut, de departe, cea mai întinsă și mai interesantă sub aspectul parabolei narative. Fantasticul face implozie, în final, sub propria lui alcătuire ca poveste, ca ochi poetic autodenunțator. Și asta nu doar fiindcă alunecosul frizer-inventator, îmbrăcat într-un rococo halat cu păuni și purtător al unei cruci mari la gât, își explică „mașina de de amintiri”, aparent o obișnuită cască de coafor („Aparatul meu mărește acuitatea acelei amintiri, ea devine, nu știu cum să spun, devine extrem de vie, ca și cum ar fi trecut mai puțin de o zi de când îți s-a întâmplat. Toate amintirile se mută în ziua de ieri. Aproape că le poți atinge cu mâna. E o chestiune de intensitate a percepției, asigură acuratețea detaliilor care de obicei se pierd”). Naratorul însuși își transformă personajul într-un scriitor de SF, pentru care nimic ciudat nu s-a întâmplat, pentru care puține amintiri de tinerețe au supraviețuit, numai atât cât să fie trecute în poveste, la mașina de scris. Singura posibilă „mașină de amintiri”, probabil.

Dar punerile în abis sunt multe în volum și ele denunță vocația cinemascopică a povestitorului, a personajelor și a lumii sale. Redau doar câteva: „el o ia în brațe și-i spune: «Te iubesc!». O minciună frumoasă, făcută pentru cinema” (**În arșița ploii**); „- Întodeauna am visat să evadez, îi spuse el. - Să evadezi? Unde? - Undeva. E singurul lucru care contează. Undeva.” (**Grădini suspendate**); „Din Alina nu mai rămăsese decât o umbră, precum umbrele teatrului Nô” (**Dragostea va începe mâine**). Realitatea e un uriaș ecran, o imensă punere în scenă, pe care se derulează adevărata existență, cea care merită reținută.

Amintind, prin atmosfera crepusculară și simbolică barocă, de prozele lui Bacovia, de cele ale lui Blecher sau de cele ale lui Culiianu, volumul lui Angelo Mitchievici constituie o extraordinară lecție de visat. Ceea ce a fost, dintotdeauna, literatura.

VIATA CA LITERATURĂ

Orașul demolat

CONSTANTIN STAN

Mulți sesizează, cu uimire, absența istoriei în București. Alții, adică acea categorie care afișează un aer de superioritate față de orașul Miticilor, îl acuză de absența istoriei. Bucureștenii veritabili nu încetează de a atrage atenția că asupra orașului se abate din când când furia oarbă a demolărilor care-i șterg istoria din perimetrul său. Ceea ce mai rămâne în picioare după incendii, revărsări de ape sau cutremure este grabnic pus la pământ sub pretextul sistematizării, modernizării sau a foamei de spații. Ultimul vizat de acest delir al demolării este Oborul. Pe locul său, unii vor să înalte un Mall gigant, un complex de-ăla de găsești peste tot în lume, adică nu aparține culturii și civilizației nimănui, care ne depersonalizează și ne face globaliști ai crăpăniței.

Pas cu pas, Bucureștiul istoric a fost pus la pământ astfel încât cea mai veche clădire a sa datează cam din deceniul al patrulea al secolului al XIX-lea și se află undeva pe strada Spătarului. Nu este un monument de arhitectură și nici nu a fost păstrată clădirea din nu știu ce rezonuri istorice. Aleatoriul și norocul i-au hărăzit această faimă. Altfel, este un imobil oarecare din acel secol al XIX-lea, singuratic, ușor intrat în pământ și care nu are nimic din nostalgia, grandoarea și respectul vvenit unui fapt de istorie. Ceea ce a fost istorie în București se află demult sub Casa Poporului. Acolo, în dreapta Dâmboviței, pe dealurile destul de pregnante aici în câmpie, pe un teren nemlăștin, dar și antiseismic s-a ridicat cetatea. Dealul Mitropoliei abia că se mai sesizează azi că a fost cândva – și nu chiar foarte de demult – o înălțime suficient de dominatoare a împrejurimilor, iar Uranusul, dealul Cotrocenilor nu mai amintesc decât prin nume de ceea ce au fost odată. Tot acel București, cu străduțele în pantă, cu case cu un cat sau două caturi, cu lumea aflată la a treia, a patra generație de bucureșteni – Antim, Apolodor, Cazarmii etc. – au căzut sub ghilotina unui regim care își făcuse din ștergerea istoriei un program. În toate și cu totul, Ceaușescu se voia întâiul, întemeietorul, ziditorul – ciurui-l-ar alți Voicani și pe lumea aialaltă – așa încât nimic nu mai trebuia să amintească de trecut. Dar, pentru a fi drepti, furia sa nu a fost singulară în istoria orașului. Nu știu cum s-a făcut că, deși urându-l de cele mai multe ori, fiecare voievod sau bulibașă a vrut să zidească în București începând prin a demola.

Ceea ce fusese mai întâi un zvon a devenit prin vocea unor autorități certitudine: Oborul va fi transformat în Mall. După ce regimul comunist a transformat zona negustorească a Barierei Oborului – căci aici era un adevărat vad comercial, nu degeaba se numeau străzile Olari, Făinari, Zece mese etc. – într-un conglomerat de cutii numite blocuri și într-un amalgam în care găseai de toate, deci aproape nimic – Ansamblul Bucur Obor – prin dărâmarea clădirilor de rezonanță în istoria orașului, acum și ceea ce a mai rămas se vrea a fi pus la pământ. În niciun mare oraș european Halele nu au fost demolate. La Paris, din rațiuni practice, sub ele se estimau a se adăposti câteva zeci de milioane de șobolani care s-ar fi răspândit rapid și fără puțința de a fi ținuți sub control în tot orașul. La Bruxelles, ele au fost conservate ca monumente de arhitectură și de istorie. Destul că din Piața Unirii nu s-a mai păstrat nimic, înlocuită fiind ea de ceva de care un bucureștean nu se simte cu nimic legat, ba mai mult, puținele clădiri rămase și-au schimbat destinațiile istorice și sunt legate de orori cum ar fi sediul FNI-ului, acum cuiva ni s-a pas pata pe puținul care a mai rămas din Obor, din halele și specificul său. Sigur că nu se mai putea păstra Oborul vechi a cărui destinație era, în primul rând, a negustorilor de vite. Sigur că nu se mai aduceau aici stogurile de fân ce vindeau en gros, ca și munții de varză, de oale sau care de grâu și făină, dar a cosmopoliza un loc ce aparținea tradiției mi se pare un atac direct la istorie. Moșii de primăvară și de toamnă ce făceau farmecul locului s-au păstrat până în zilele noastre, chiar dacă rapsozii noștri cântă pe la Parlament și nu ca Maria Tănase la „târgul moșilor/ din Obor”, nu mai vor autenticul nici cântecului și nici al publicului, punându-și poalele-n cap pe la tot felul de emisiuni de un gust îndoelnic. Poate că-a fost mai bine așa, măcar celor ce-au mai apucat să o asculte pe Maria Tănase aici să nu le strice farmecul amintirilor, dar acum și ultima fărâmă materială a amintirilor lor se duce pe apa Sâmbetei. Civilizația materială este parte integrantă a unei culturi. Mall nu intră în cultura bucureșteanului, iar înscrierea nu este un factor de progres ci de dezrădăcinare. Din păcate, nimeni nu vrea să sară în apărarea acestei civilizații ceva mai vechi și mai puternice decât alte pentru care vād ca se fac campanii de parcă ne-ar muri specificul românesc.

Mulți înjură Bucureștiul, dar nostalgia lor secretă rămâne Bucureștiul. Altfel, nu vād cum «Craii de Curtea-Veche» ar fi fost decretat drept romanul românesc al secolului XX de o sută de critici în care bucureșteni get-beget nu cred să fi fost vreo zece!

Pentru o micro-politică a spațiului: peisaje tactice

BOGDAN GHIU

Într-o carte deja clasică, *Postmodernism, or The Cultural Logic of Late Capitalism* (Verso, 1991, netradusă, bineînțeles, în limba română), filozoful american Fredric Jameson vorbea tocmai despre ceea ce am putea, acum, după el, să numim fie dispariția peisajului, fie, dimpotrivă, *generalizarea peisajului*: totuna.

„Hiperspațiul postmodern”, scrie Jameson, „a ajuns să depășească capacitățile corpului uman individual de a se *auto-situa*, de a-și organiza, prin percepție, mediul înconjurător imediat, și de a-și determina cognitiv poziția într-o lume exterioră susceptibilă de a fi cartografiată”; s-a ajuns la o totală și fatală „disjunție între corpul uman și mediul construit”; iar sentimentul de înfrângere continuă este acela al „incapacității minților noastre, cel puțin pentru moment, de a desena o hartă a imensei rețele mondiale, multinaționale și descentrate de comunicare în care ne aflăm prinși ca subiecți individuali” (s.m.).

Nu ne putem survola, dacă am putut s-o facem vreodată altfel decât *oniric*, în vis, acolo de unde ne vine întotdeauna arhitectura (patent onirică în însuși *clasicismul* ei, vezi De Chirico, *suprarealiștii*). Jameson dă glas variantei contemporane a spaimei atavice de a fi *îngropat de viu*: suntem îngropați de viu în hiper-omni-construit. Transparențele sunt, de fapt, *oglinzi* asimetrizante. Cei transparenți noi, presupușii subiecți, suntem de fapt. În meta-metafore (arhetipuri literare) vorbind, suntem în plin romantism gotic resuscitat, vampirizat, redeshumat, spectral, de postmodernism: teama de a fi îngropat de viu este Poe, iar transparența de sine, transvizibilitatea e Peter Schlemiel, „omul care și-a vândut umbra”, plus H.G. Wells, „omul invizibil”, actualizat, *omul transvizibil*, omul (sie însuși) ireperabil, noncartografiabil. Arhitectura, oricum, nu mai face *imago mundi*, totul e construit, totul e „mediu urban”, „aglomerare urbană”.

Totul e, vorba lui Roberto Saviano, „*beton armat*”. Dar să nu anticipăm.

Suntem înghițiți, înecați în „peisaj”, în „construit”: când totul a devenit peisaj, am pierdut tocmai peisajul, adică imaginea, distanța moral-cognitivă, posibilitatea percepției (oricum, în sine, atât de problematică, având nevoie de atâtea protezede, conform analizelor lui Gilbert Simondon). Suferim de pierderea distanței.

Și poate că singura salvare ar fi o *Metamorfoză*, exact aceea cu acest titlu, a lui Kafka: să devenim animale, și să fim, mimetic, viclean, prefăcându-ne morți, ceea ce și facem, în anepoca actuală, zi de zi, ca stil de viață și ca atitudine existențială: ne „camuflăm”, prin transparență, unii în alții, ne facem transparenți unii la alții, ca să trecem, să scăpăm neobservați. Mai mult ca oricând, *Metamorfoza* lui Kafka ar trebui citită ca triumf al vicleniei animale a omului, ca plan de evadare *pe jos*, prin diminuare și *depreciere de sine*.

Numai ca „animale”, prin „animalul” din noi putem „tacticiza peisajul”: refăcându-l, hodologic, ca *mediu*, ca suport de *urme* ale umanului. *Reteritorializare*. Dar aceasta era tocmai una dintre concluziile, de lucru, ale acestui text.

„Scufundați”, înecați în ceea ce Jameson numește „hiperspațiu”, adică în „golul umplut în mod absolut”, ceea ce ar trebui să traducem prin spațiu hiperconstruit sau spațiu hiperspațializat, fenomen hiper-fenomenalizat, epuizat prin saturare, suntem lipsiți de „cea mai mărunță distanță care altădată făcea posibilă perceperea unei pers-

pective sau a unui volum” și este normal să avem nostalgia *peisajului* în cel mai clasic mod cu puțință: tactic, azi, este tocmai să refacem „peisageitatea”, „peisagismul” spațiului, adică in-construcția lui; să-l putem „construi” de fiecare dată perceptiv, cu *picioarele*, prin străbater, lăsând urme pe care să le putem folosi, hodologic, ca repere. A tacticiza spațiul, altfel spus, a-l re-„peisagifica” înseamnă a-l construi cu picioarele, a-l in-construi. A-l reface ca mediu „animal”.

Ideea de peisaj presupune percepție vizuală, plasare în afară, sustragere, distanță, capacitate și posibilitate de percepție, de ceea ce Jameson numește, pentru a-i deplânge pierderea, o „estetică” a „cartografierii cognitive” (*cognitive mapping*).

Or, ce-ar putea înseamna „peisajul tactic” decât refacerea vizualității perceptiv, „cognitive”, a „hiperspațiului”, sau a spațiului hiperconstruit, printr-o abordare haptică, tactilă, a peisajului, „de jos în sus”, prin traversare senzorial-hodologică. Tactic: a reface tactil vizualitatea. Din spațiu, a reface *mediul, teritoriul*, „animale”.

Altfel spus: a *reteritorializa* spațiul prin traversare, prin „netezirea” lui. Vrem, nu vrem, ne place, nu ne place, *aporia* face, azi, drumul (literal, *a-poros*, „fără drum”, „fără ieșire”). Nu mai avem pe unde trece, căci, esențial, *se trece prin noi, noi suntem peisajul*, un peisaj cu adevărat cognitiv, de *date* (ceea ce am numit *transvizibilitate*).

Tocmai de aceea, mai presus de orice, avem, azi, datorită de a *produce semne*, așa cum șoferii se avertizează unii pe alții, *pe drum*, de prezența controalelor polițienești sau de producerea unor accidente. Imposibilității, blocării accesului la mult prea clasic-„peisagistica” „cartografiere cognitivă” a lui Jameson nu-i poate lua locul astăzi decât cartografierea inter-creativă mobilă, din mers. (Alt paradox: tocmai cei opuși *mie*, cei care vin din direcția opusă mă pot vedea, îmi pot percepe semnele, pot beneficia de avertizările mele.) Spațiul, ca atare, condiționarea spațială trebuie să devină indiferentă.

Prin ceea ce am numit „cartografiere inter-creativă” (de care dă seamă, în primul rând, arta contemporană), se pune problema re-creării spațiului public ca tip de relație, ca interval de întâlnire/confruntare *oriunde, oricând*, indiferent de spațiu, de condiționările spațiului hiper- și omni-construit. „Spațiul public”, relația publică, articularea publică trebuie să poată fi posibilă *oriunde*, indiferent de condiționările spațiale, de amenajări, de rezervații publice.

Nu peisajul în sine e tactic, ci *abordarea* spațiului, *atitudinea* se tacticizează. Tactica înseamnă, azi, micro-politică. Iar tacticizarea înseamnă luptă împotriva *strategicului*. Căci spațiul este, astăzi, hiper- și omni-construit tocmai în mod *strategic*, ca urmare a unei strategii. Pe care n-o poate „ciurui” (spațiu ciuruit) decât abordarea tactică, re-vizualizarea cognitivă tactilă, haptică.

Tacticizare: micro, mobil, precar, permanent reconfigurabil, non-definitiv, mobilitate-mobilizare, sub-definire, in-definire, in-construcție. In-arhitectură. Peisaje precare. Pozitivarea precarității, adică practicarea, nu suportarea, îndurarea ei.

POLITICA
LUI
BARTLEBY

ÎNTRU REVIZUIRE ȘI FIXARE (III)

În cadrul dialogurilor din rubrica de față pe care **Luceafărul de dimineață** mi le publică de mai mulți ani, am încercat să cuprind probleme mai vechi privind literatura din timpul comunismului, dar și de dinainte, uneori din aparenta inactualitate a scrisului nostru literar, socotit de mulți „clasic”. În momentul de față, datorită unor răsturnări spectaculoase și pline de urmări, felul, de pildă, de a concepe scrierea unor istorii literare trebuie să țină seama de evenimente care, producându-se, rămân de justificat dar nu prin scurgerea normală a unui curs firesc. O incursiune în trecut, chiar de proporții mai reduse, te duce la revizui care în cei 15-20 de ani de libertate te-ai fi așteptat să se fi produs, nu să rămână la ordinea zilei. În genere, eu am pornit de la un interlocutor, mai ales, de la unul ale cărui opinii și evaluare nu corespund cu ale mele, dar care reprezintă un caz ce merită onorurile unui întreg colocv.

Astfel, am fost surprins foarte recent citind un articol de amintiri foarte prețioase ale domnului Mircea Micu despre Marin Preda, un „caz” indiscutabil care se pretează la discuții. Autorul articolului **Remember Marin Preda (Luceafărul de dimineață din 13 septembrie a.c.)** l-a cunoscut pe părintele **Moromeților** în partea ultimă a vieții, aceea a gloriei sale și imunității pe care i-o acordau autoritățile comuniste; deși bănățean de origine și autor al unor scrieri de alt gen decât ale lui Preda, el s-a atașat de acesta, ceea ce alți tineri, tot de dincolo de Carpați, n-au prea făcut. Astfel încât el poate așterne pe hârtie această frază, care s-ar putea să-i scoată tot articolul din zona unei bibliografii de referință față de subiect: „*Sunt necesare aceste rânduri, ne asigură el, mai ales azi, când o droaie de trepăduși literari, criticii sufocați de propria neputință, l-au înjurat cu nerușinare, denigrându-l gratuit*”. Să trecem peste acest „*gratuit*” care ar trebui, ca să dăm un sens celor spuse „*fără efect*”, dar Preda să fi avut împotriva sa doar „*o droaie de trepăduși literari*”? El a fost, în genere, o personalitate bizară, cu unele aspecte patologice, un om cu relații dificile și un scriitor foarte inegal.

În afară de indiscutabilele merite artistice, el a avut imensul noroc de a debuta în 1948, când regimul vechi sucumbase, dar una din editurile lui de bază i-a publicat **Întâlnirea din Pământuri**, o carte de un realism crud, depășindu-l pe Ion Iovescu, la care fac referință toți cei ce i-au citit cartea atunci. Ea a fost criticată de critica nou instalată cu puteri discreționare, dar a făcut totuși din autor o speranță a literaturii vremurilor noi și i-a favorizat încadrarea printre scribii comuniști deja dispuși să meargă pe noua linie trasată de Partid.

Primele lui noi probe literare sunt penibile chiar pentru admiratorii de mai târziu ai lui Preda, sunt nule ca valoare artistică, dar îi consolidează o „poziție” de care profită cu promptitudine după moartea lui Stalin, când se înregistrează un prim și foarte timid dezgheț în tot „Lagărul” de la noi. **Moromeții (I)**, opera lui memorabilă, ar fi fost deja scrisă, după atestările primei sale soții, tânăra veleitară Aurora Comu, dar a constituit un fapt de excepție, deoarece romanul nu era scris după canoanele ideologiei comuniste, el fiind altceva decât scrierile sale amestecate, ce domină anii care au urmat. Dar promitea să fie, judecând după tot ce a publicat în intervalul Marin Preda, până la ivirea mult întârziată a volumului secund.

Din fericire pentru el, artistul obsesiv pe care-l privea totdeauna cu admirație și invidie, chiar ură, Petru Dumitriu, ieșise din peisaj; ceilalți rivali se împotmoliseră în conformism, iar Eugen Barbu, după capodopera sa **Groapa**, se dăduse pe brazdă și se îndrepta spre carierismul cel mai jalnic, în ciuda talentului său indiscutabil de „a scrie”, ceea ce nu e totdeauna cazul lui Preda. Acesta a urcat lent, dar sigur, fără să forțeze lucrurile prin atacuri directe și luări de atitudine pe la ședințe; a trebuit să suporte regalitatea rivalului său mai vârstnic Zaharia Stancu și să se bucure de căderea lui Mihai Beniuc și apoi a lui Ion Lăncrăjan. (Să nu se uite că el nu avea cultura politică a unui titrat universitar de atunci, fusese un secund în redacțiile de unde își luase doar salariul, așadar nu se putea impune decât cu operele sale oportuniste elaborate și cu un succes care nu era nici pe departe corespunzător valorii lor artistice, dar erau susținute de mulți).

Așadar, afirmația domnului Mircea Micu, după care contestarea lui Preda este o ticăloșie mai ales recentă, perpetuată mai ales de tinerii din ultima generație, este total în afara realității. Încă de la debut, dar și după marea probă a **Moromeților (I)**, autorul și publicistul au fost contestați începând cu, să zicem, M. Sadoveanu, care a rostit cu „măhnire”, dar și cu spaimă „*Matali, vrei să salbatișăști limba română!*”, și până la cuvântul testamentar pe care l-ar fi lăsat Blaga discipolilor săi: „*Nu lăsați literatura română pe mâna scribului ăluia!*”. Am schițat istoricul acestei receptări în scrierile mele rămase, vai!, necunoscute celui care ne-a dat în **Remember-ul** său o certă contribuție fără a exclude partizanatul amical.

Deși **Moromeții (I)** e o carte vizibil de sfârșit, a lumii rurale așa cum se configura ea în plină criză în cazul împroprietăririi de după Primul Război Mondial (precum e și **Groapa** lui Eugen Barbu în cazul lumii interlope din anii de după încheierea păcii, iar **Cronica de familie** a lui Petru Dumitriu este a vechii societăți boierești), Preda a simțit nevoia față de comanditarii săi să ofere o continuare care să aducă această „sagă” din Câmpia Teleormanului pe noua linie trasată de Partid.

N-a fost ușor, căci ea, cu toate strădaniile, a apărut după mai bine de un deceniu și, fapt încă mai grav, ajunge să fie o

anulare a primei și valoroasei părți, concepută în libertatea relativă pe care o oferă orice literatură de sertar, mai ales când e concepută de un duplicitar. Este probabil ca Preda să fi făcut promisiuni forurilor tutelare că-și va „*întregi și corecta viziunea*” și a ajuns la acest lamentabil rezultat spre cinstea lui. Să admitem că primului volum nu i-a adus decât modificări neesențiale.

Pentru a parcurge pledoaria domnului M.M., a trebuit să-mi înfrâng repulsia față de calificări de tipul „*o droaie de trepăduși literari*”, una tipică în publicistica din timpul comunismului, ba chiar la marxistii de mai înainte: „*Renegatul Kautzki*”, „*Juda-Tito*”, „*Trădătorul Georg Lukacs*” etc., etc., toate dezvăluind o mentalitate ce mie îmi e străină și pe care o credeam dispărută.

Mi se pare însă de-a dreptul uluitor că domnul Mircea Micu, în încercarea de a sonda psihologia unui scriitor care l-a preocupat așa de mult, nu pomenește de mărturia poetului Petre Stoica, un bănățean și el pretins „țaran”, ceea ce pentru el este un indiscutabil elogiu. Tânărul viitor poet, fiind corector la ESPLA, a putut citi **Moromeții I** în versiunea prezentată de autor și a trăit clipe de uluire, de încântare, dar și de contrarietate, căci i se înfățișa o lume (de țărani) cu totul deosebită de cea de la el de acasă, o lume de brutalități și mizerie morală și materială, dar de un indiscutabil farmec, mai ales prin partitura personajului principal, prin psihologiile diversificate, dar mai ales prin viziunea din lăuntru, pe care (cred eu) nu o oferă ochiul realist al lui Rebreanu, dar nici **Jurnalul** doctorului Ulieru, ci doar Slavici și Agârbiceanu. E într-adevăr o diferență abisală între țărani (sau societatea rurală) din Banat sau cea din zona de deal înalt din jurul Carpaților sau din căile Albei, care i-au inspirat lui Blaga teoria „spațiului mioritic” și lumea celor din Câmpia Dunării.

Domnul Mircea Micu este un martor mai ales al perioadei de triumf pe care a parcurs-o Preda în amurgul vieții; atunci, în discuții amicale sau între cunoscuți, el se morometizase, realizase o fuziune între un fel de a vorbi în doi peri, amestecat cu naivități și mirări enorme, subliniate și pe care le puteai lua cum doreai. Se vede din articolul de aprofundări al domnului M.M. că el ar fi moștenit de la însuși tatăl său această „virtute” care, chiar pentru consătenii lui, era ciudată, frizând patologia.

Oare jocul acesta îl exonerează pe scriitorul Marin Preda de faptul că a fost un ilustrator mincinos al epocii comuniste? Ceea ce avea să-i impute George Geacăr în opusculul său **Marin Preda și mitul „omului nou”**, care este analiza și judecata unui (aproape) consătenin al său, dezvăluind tragedia reală pe care au trăit-o „țărani” teleormăneni, în timp ce exploatarea lor literară activa prin zona Buzău-Râmnicul Sărat sau chiar prin Moldova, pentru a-i convinge cu băta sau cu pușca-mitralieră că singura lor soluție e să se lase prădați de pământ și de minima lor gospodărie, pe care numai spre mirarea străinilor am putea-o numi „avere”.

Mărturisesc încă o dată că rar mi-a fost dat să iau cunoștință de vreun document mai zguduitor (deși n-aș zice că ignor realitățile de atunci și aș putea și eu povesti câte ceva) ca scrisoarea pe care bietul Tudor Călărașu i-a trimis-o în disperare triumfătorului său fiu, rugându-l să-l ajute căci moare de foame, nemaivând pământ și nici putere să mai muncească. Desigur, n-a scris-o el, a redactat-o altcineva, ca să-l ajute, dar ceea ce spune, fără a fi deloc „moromețian”, e tot ce a ieșit mai cutremurător din prozele scrise sau încă nescrise ale vreunui membru al familiei.

E posibil ca scleratul fiu mai mare și mai dotat care se pregătea să se pună pe trai în socialism (ceea ce comporta „locația” la hotel, prânzul la Capșa adus lui și tinerei și frumoasei sale soții de valeți) să nu scoată din acest moment dramatic măcar virtuțile literare care umbresc cu mult minciunile pe care le servea publicului cititor în acei ani.

Mi-e greu să văd în acest om un model de ordin artistic și mai ales moral care să mai poată fi propus cuiva în ceasul de față, al tuturor adevărilor.

Cui folosesc, mai ales acum, asemenea exagerări? Eu m-am întrebă încă de acum vreun sfert de secol într-un articol interogativ, formulat pe latinește, **Cui prodest?...**, o întrebare pusă în gol, pentru că în comunism exagerarea laudativă era o regulă în cazul marilor bonzi literari, a clasicilor în viață și a scriitorilor consacrați (în cazul când erau în bună măsură omologate de Partid). Dar acum?

Iată un caz foarte recent întâlnit de mine în **România literară**, o publicație cu reputația de seriozitate, chiar exemplară în sfere cititoricești mai largi: e drept că **Un justițiar** e iscălit de Alex. Ștefănescu, care deține partitura bufă, uneori de umor involuntar, ceea ce nu e aici cazul. Cel numit așa e un critic despre care nu se mai vorbește de la moartea sa survenită acum 20 de ani, M. Nițescu, și căruia i se atribuie merite și roluri în acțiune pe care nu i le mai poate recunoaște nimeni.

...Mai ales nu cei care ca mine l-au cunoscut și au scris despre el, căci accidente epocii ne-au asociat ca detractori ai lui G. Călinescu, deși eu făcusem unele importante rezerve la adresa realizărilor acestuia ca romancier, iar el se ocupase doar de istoricul literar. Marian Popa, care l-a primit cu interes și simpatie pe acest outsider, semnaleză momentul de scandal al debutului său, volumul de pagini critice **Între Scylla și Charibda** (1973), despre care și eu am scris cea favorabilă recenzie. Scandalul în chestiune n-a fost unul oarecare, ci unul enorm, provocat de Eugen Barbu care, în stilul obișnuit comu-

nist, a văzut un complot: noi scrisesem și publicasem la Cartea Românească din ordinul lui Marin Preda, cu complicitatea lui Al. Paleologu, exprimându-ne defavorabil despre literatura comunistă, apărută în comunism.

Cu toate că în **Săptămâna**, directorul gazetei inaugurase un serial de denunțuri la adresa „demolatorilor”, care n-avea să se încheie decât în decembrie 1989, cu un articol evident distructiv despre... Florin Iaru, dacă nu mă înșel, M. Nițescu și-a putut continua (pe ton mai potolit) actualitatea, a publicat cărți; a fost angajat la **Viața Românească**, unde Ioanichie Olteanu și Cornel Regman l-au primit cu simpatie, căci, în calitate de foști „cerchiști”, erau destul de agasați de supervalorificarea poezilor mai tineri.

M. Nițescu (Marin Niță, n. 1925) era tot ce poate fi mai deosebit de mine, dar și de un N. Balotă (n. 1925) sau chiar Ovidiu Cotruș (n. 1926); provenea dintr-un mediu cultural inferior, urmasse liceul târziu la fără frecvență și facultatea o terminase de curând, după ce fusese un deceniu activist cultural în mediul rural și inspector la casele de creație. Când l-am cunoscut eu (1972), mi s-a părut un fel de pădureț, de ins care vine din silvicultură sau din jandarmia rurală și îmi apare ca un miracol că preferințele lui literare mergeau în alte direcții: personalitatea tutelară era Maiorescu, în care el vedea un fel de Jdanov, dând ucizuri, decrete indiscutabile, biruind în toate, pe toți adversarii. Poetul preferat era Ion Barbu, iar dintre tineri, Ioan (pe atunci Ion) Alexandru. Bestia lui neagră era Arghezi, văzut doar ca un poet „pitoresc” (încurajat la aceasta de o judecată foarte nedreaptă a lui Blaga), iar tinerii contestați erau Nichita Stănescu și Marin Sorescu, dar mai ales Ion Gheorghe, ZOOSOPHIA acestuia părându-i-se un simplu caraghioslăc fără haz pe teme folclorice.

Beleaua și-a găsit-o cu G. Călinescu la care nu i-a plăcut anti-maiorescianismul și trădarea față de „autonomia esteticului”.

Trebuie să precizez că întocmai lui Gh. Grigurcu, noul critic, cu vreo zece ani mai vârstnic decât precedentul, nu priza proza și nici dramaturgia, ci numai esul critic și poezia, pe care le-a abordat cu o inteligență nu o dată recunoscută de adversari; mie mi-a citit cu mare greutate unul din volumele mele de debut, cu proze scurte, pe care Șerban Cioculescu avea să le numească **fantasticiste**, și Nițescu, fără să fie entuziasmat, mi-a făcut unele observații laconice, dar pătrunzătoare.

Nu ne-am apropiat însă; el se menținea într-o atitudine rigidă fără participare colegială în redacție, ajutat și de boala de care suferea și care-l obliga să-și înțepenească gâtul într-un fular. Ținuta lui vestimentară era invariabil foarte corectă, dar omului îi lipsea adevărata distincție și grosolonia îi apărea frecvent și-l izola. El citea textele prezentate de colaboratori și le înainta celor mai vechi în redacție, care făceau cu ele ceea ce considerau ei că e de făcut; politrucul revistei, Vladimir Colin, veghea oricum...

Foarte curând, omul a fost primit în Uniunea Scriitorilor, i s-a pus la dispoziție o locuință cu două camere, în fine, acest veșnic nemulțumit a obținut ceea ce alții nu puteau măcar visa.

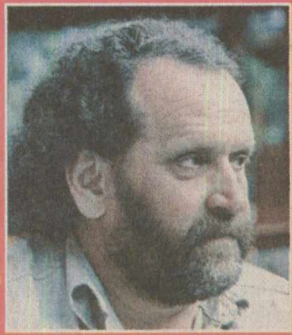
De ce ar fi fost un „justițiar” un ins chemat să facă dreptate? Informațiile lui literare, atât de imperfecte, îi dădeau motive de supărare (ca la mai mulți critici ai vremii), dar subiectivismul, ciudățenia preferințelor nu-l indicau drept un judecător cu vocația cumpenei drepte. L-aș numi mai mult un „acuzator”, căci la un moment dat el a trecut la dezvăluirea unor situații mai vechi, de ordin politic sau determinate de politic, pe care cu greu și le-ar fi putut publica. El pleca de la premisa falsă, pe care o dădea ca enunț, că N. Ceaușescu a criticat perioada Dej, așa că e și el îndreptățit să o facă prin dezvăluirea erorilor comise în literatură și în subordonarea acesteia.

A încercat să publice fragmente din ea în primul rând la **Viața românească**, dar i-au fost respinse toate. L-am văzut foarte rar înainte de a muri, deoarece, fiind bolnav, beneficia de concedii lungi, în care timp cred că lucra. Deși ajunsese cu reclamațiile la Consiliul Culturii și chiar al C.C., el nefiind membru de partid, nu și-a văzut publicat nici un rând.

Ce putea fi această carte? M. Nițescu n-avea o pregătire de om de știință, se informa din texte oficiale, mai ales din **Scânteia** și, dacă ar fi ajuns să-și desăvârșească lucrarea, ar fi intrat cel mult în concordanță cu **Sub zodia proletcultismului**, de Ana Selejean, pe care eu am lăudat-o în scris ca o foarte onestă bibliografie. Pe baza ei se pot comite și acte de justiție, dar nu de critici de felul lui M. Nițescu. De ce să-i atribuim neapărat merite pe care nu le are? Cui îi folosește?

P.S. Nu cred că cei mai tineri cititori de literatură română sunt cei care ar fi și cei mai mari detractori ai lui Preda, ci tinerii formați în comunism, care au fost intoxicați de câte un Eugen Simion (cu o acțiune care n-a conținut nici actm). Ceilalți sunt mai curând nepăsători dintr-un dispreț nedreptățit, întemeiat pe ignoranță, dovedind că, și în cazul unui scriitor așa de controversabil și de controversat, necesară e numai critica, chiar și cea mai sinceră, singura în stare să-l reabiliteze pentru ceea ce e în el merit artistic, nu unul de conjunctură.

**GELLU
DORIAN**

S-a născut în Botoșani, la 13 octombrie 1953. De profesie bibliotecar, este în prezent referent de specialitate al Centrului județean de conservare și valorificare a tradiției și creației populare Botoșani (pe sectorul literatură-teatru), redactor-șef al revistei de cultură „Hyperion - Caiete botoșănene”, redactor-șef și consilier editorial al Editurii „Axa”, Botoșani, președintele Fundației Culturale „Hyperion - Caiete botoșănene”, Botoșani, director de programe al Societății Culturale „Dacia Revival International”, New York, membru în colegiile de redacție ale revistelor: „Convorbiri literare”, „Poezia”, „Caietele de la Durău”. Totodată este inițiatorul colecției de poezie „La steaua - Poeți optzeciști”, Editura „Axa”, Botoșani, și inițiatorul Premiului Național de Poezie „Mihai Eminescu”, acordat în fiecare 15 ianuarie la Botoșani. A debutat în România literară în 1972 sub pseudonimul George Dor, sub girul lui Geo Dumitrescu, iar debutul editorial s-a produs în 1974, în Caietul debutanților, Editura Eminescu. Dintre volumele sale de poezie: *Esopia*, Editura Albatros (1981), *Poezie introductive*, Editura Junimea (1986), *Elegiile după Rilke*, Editura Moldova (1993), *În absența iubirii* (antologie de autor), Editura Helicon (1996), *Poeme golănești*, Editura Cartea Românească (1997), *Poesia mirabilis*, Editura Junimea (1999), *Poesia mirabilis (II)*, Editura Timpul (2000), *Cafeneaua Kafka*, Editura Cartea Românească (2003), *Alungând tristețea, ca Paganini*, Editura Brumar (2009). Dintre romane: *Cartea fabuloasă*, Editura Cartea Românească (2003), *Sfârșitul sau momente din viața unui om falsificat*, Editura Eikon (2003), *Insula Matriochka*, Editura Paralela 45 (2005), *Împotriva noastră*, Editura Cartea Românească (2005).

Scrierile mele sunt familia mea

DOUĂ INTERVIURI

V-ați lansat de curând la Editura Brumar volumul de versuri *Alungând tristețea, ca Paganini*. După atâția ani de la debut, care este forța poeziei asupra dvs.?

Aceeași, deși alta, așa putea spune, descoperind-o, cu trecerea timpului, paradoxal, mai proaspătă, mai vie, deși nu mai are aceeași acoperire sufletească. Bucuria poeziei, pe acele vremuri de început de deceniu opt al secolului trecut, era una extrem de mare, deși cantitatea adevăratei poezii nu era una ce ar putea concura cu ce se petrece acum în domeniu. Vreau să spun că, născută în interiorul unui timp coercitiv, de la cenzură la „comisia de sinteze”, la nivel central, dar și multiplicată prin toate județele, la nivel de presă locală, obediență partidului comunist, supravegheată de mahării comuniști de la nivelul consiliilor județene, poezia era obligată să-și găsească un limbaj esopic – una din primele mele cărți, publicată fragmentar prin 1982, se numea chiar *Esopia* -, prin care să se exprime fără a face compromisuri. Iar atunci când reușea să păcălești, că asta părea a fi marea izbândă atunci, bucuria împlinirii și a întâlnirii cu adevărata poezie era mare. Și această bucurie dădea forță, forță pe care acum nu o mai regăsim atât de des, bucuria împlinirii, de cele mai multe ori facilă, fiind un fapt cotidian, banal, cum este și cel al ratării, iar poezia, o formă de exprimare curentă, insistență uneori, până la sațietate. Acum, cine știe să iasă din această avalanșă își va găsi și calea de a se impune, de a ieși în evidență. Personal îmi regăsim în poezia pe care o scriu liniștea și mai puțin fericirea împlinirii actului poetic în continuă așteptare, așa cum se întâmplă pe la începutul existenței mele poetice. Cartea de la Brumar iese oarecum din tiparul celorlalte cărți ale mele, ca formă doar, nu și ca fond, tocmai din dorința de a deconcerta părerile deja formate, prejudecățile sau pur și simplu pentru a-mi spune viața altfel decât mi-am spus-o până acum. Evident, nu voi continua așa. Este doar un experiment personal, de forțare a registrului, a tonului, cum am spus, fără a schimba fondul. Poezia mea este despre mine, despre viața mea, despre lumea care mă rabdă și pe care o rabd.

Mulți cititori, editori, critici literari afirmă că poezia este pentru cunoscători. Ce părere aveți? Este ea influențată de mediul socio-cultural în continuă schimbare, de exemplu?

Există o butadă, de factură calamburistă, de care facem haz, care spune cam așa: „Numai cine știe cunoaște!”, și pe care o putem parafraza în „Numai cine cunoaște iubește poezia”. Evident că poezia este pentru cunoscători, care, la rândul lor, sunt iubitori de așa ceva, iar iubitorii sunt amatori înrâșiți, în sensul vechi al cuvântului care vine din latină și care exprimă o stare pasională a sufletului. Poetul popular, amatorul, este cunoscător, trăitor al aceluși nivel de stare poetică. Poetul cult, trecut prin toate etapele de cunoaștere, profesionist, este obligat să-și cunoască foarte bine domeniul în care dorește să se exprime. Dacă nu reușește, rămâne velear înrâși! Pe lângă aceștia, vin cititorii profesioniști, cei care, într-un fel, fac ordine, atunci când nu o strică emițând tot felul de teorii și stabilind canoane care sterilizează poezia, cunoscători în esență și în fapt istoric ai poeziei, iar apoi, cei pentru care poezia scriu, cititorii care, dacă nu sunt cunoscători, în sensul că să accepte întreaga plajă lirică a unei literaturii, devin selectivi, părtinitori, cu afinități electivă, rari și, se pare, pe cale de dispariție. Dar, să nu ne speriem, sunt cam în același număr, constant, de când poezia a însemnat ceva în viața socială a lumii. Dintotdeauna poezia a fost influențată de viața socială. Dar marii poeți nu s-au lăsat atât de influențați de oportunități perisabile, conjuncturale, ci au ținut cont de marea trecere a timpului și au marcat cu prezența lor fenomenul cultural al spațiului în care au trăit, modificând structuri sociale și ordonând sensuri culturale false, inducându-le spre adevăratele mari valori ale culturii.

În ce spațiu cultural vă simțiți cel mai bine? Este receptată poezia diferit de la o țară la alta?

Nu numai de la țară la alta, ci în interiorul unei țări, de la oraș la oraș, de la o comunitate la alta, de la un cenuclu la altul, poezia este receptată diferit. Dar bine ar fi să fie receptată. Nu cunoscut atât de multe țări, încât să pot spune care ar fi diferența de receptare. Dar având în vedere câtă emulație poetică există în lume, văzând acest lucru și la ultima ediție a *Zilelor și Noptilor de Literatură de la Neptun*, sunt convins că viabilitatea poeziei ține și de receptarea ei, că altfel poezia, poezia nu s-ar manifesta ca un fenomen atât de viu. Dacă și inter-receptivitatea ar fi la fel, în sensul interfezențelor poetice, prin traduceri și promovare reciprocă, câștigul

și evidențele, chiar și diferențele s-ar vedea mai clar. Din păcate, noi nu facem prea mult, acum, pentru promovarea marilor poeți ai lumii, cum nici lumea nu face mai nimic cu marii noștri poeți.

Care au fost influențele majore care v-au călăuzit în activitatea literară?

Lecturile timpurii. Descoperirea unor mari poeți ai lumii, printre care Rilke, acum aproape uitat chiar și de nemți, dar, desigur, un mare poet, T.S. Eliot, Ezra Pound. La noi, Eminescu și Caragiale, dar, desigur, Blaga, Gellu Naum, Ben. Corlaci, Tonegaru, avangarda în general, o altă serie de poeți de la Nichita Stănescu la Virgil Mazilescu, Ursachi sau Cezar Ivănescu, Mircea Ivănescu sau Doinaș. De la un moment dat, un poet autentic nu se mai revendică decât de la linia marii tradiții poetice universale. Am crescut într-o bibliotecă, unde mi-am petrecut anii tineri, încât, predispoziție pentru scris existând, nu aveam cum să nu mă las influențat de marii mei înaintași. Există pe la începutul deceniului opt, la Botoșani, un cenuclu foarte bun, în care lecturile erau extrem de forfecate și cernute, încât consider că m-am format în interiorul aceluși cenuclu condus de Lucian Valea, un poet recuperat după o perioadă lungă de tăcere, de la un debut timpuriu în perioada interbelică și câțiva ani de pușcărie politică, abia pe la începutul anilor șaptezeci, poet care a avut darul de a ne ordona celor câțiva ucenici ai lui nu poezia pe care urma să o scriem, ci lecturile, care au fost mult mai importante decât poemele noastre care erau sever criticate, până la lacrimi. Puțini au rezistat și timpului deja trecut.

Scrieți și cronici literare. Mulți dintre tinerii scriitori care au confirmat de-a lungul timpului au fost întâmpinați de o cronică pozitivă semnată Gellu Dorian. Cum este să descoperiți înaintea altora, să mizați, să vă entuziasmați astfel? Au existat și dezamăgiri?

Da, public în *Convorbiri literare*, din 1996 recenzii literare despre cărțile tinerilor. Pe unii cunoscându-i foarte bine, pe mulți dintre ei debutându-i prin Concursul Național de Poezie „Pomi Lucașfăru...”, concurs pe care-l organizez din 1990, pe alții, cunoscându-i prin Premiul Național de Poezie „Mihai Eminescu”, pe care-l organizez de optsprezece ediții, nu mi-a fost greu să-i remarc pe cei mai buni, despre care am scris, pentru mulți dintre ei fiind printre primii receptori în scris ai poeziei lor. Am bucuria că foarte mulți au confirmat și tristețea, pentru unii, că au dispărut. I-am adunat pe cei mai mulți într-o carte – *Cititorul de poezie* –, apărută anul trecut la Editura revistei *Convorbiri literare*. Continuu să scriu despre cei ce vin. Ultima recenzie este la cartea lui Stoain G. Bogdan, care va apărea în luna iulie în revista *Convorbiri literare*, o carte foarte bună, a unui poet deosebit. Dezamăgiri sunt chiar și la unii poeți tineri foarte buni, care au crescut, să spun așa, cu cărțile bibliotecii mele, dar nu că n-ar avea valoare, ci pentru că nu au altceva, care, până la urmă, știrbește din valoare. Dar despre ei să auzim numai de bine.

An de an, la Botoșani, se organizează evenimente culturale, festivaluri, se decernează premii. De unde a pornit totul? Nu orice scriitor poate fi și un bun manager cultural...

Am amintit mai sus despre două dintre evenimentele deja de tradiție organizate la Botoșani. Sunt proiecte în derulare, cum se vede, care se vor împlini doar atunci când cele propuse din capul locului se vor realiza, cum ar fi Premiul Național de Poezie, gândit a se rotunji abia la ediția a XX-a, în 2011, când vom publica 20 de volume de poezie, aparținând poezilor laureați, volume în ediții definitive, a 360 de pagini, evident, o selecție, cu date biobibliografice la zi, referințe critice și, poate, la fiecare din cei 20 de poeți, câte un studiu critic de referință scris de un important critic literar. Tot atunci sperăm să inaugurăm plăcile cu numele poezilor și anul când au fost laureați, implantându-le pe Pietonalul Unirii, care va deveni Piața Poeziei, în care, de asemenea, vor fi dezvelite plăci de bronz cu altoreliefuri cu chipurile poezilor și citate din poezia acestora, pentru a fi mult mai vizibile atât prezentului, cât și viitorului. De asemenea, nu-i vom uita nici pe cei tineri, aflați deja la ediția a X-a, editând în ianuarie 2010 o antologie care-i va cuprinde pe toți laureații. Totul a început în 1990, ca proiect, ca în 1991 acesta să se deruleze și să includă în 1998 și pe debutanți. Asta în ce privește Premiul Național de Poezie. La Botoșani se desfășoară de aproape 30 de ani și Concursul Național de Poezie „Pomi Lucașfăru...”, o rampă de lansare pentru foarte mulți tineri poeți. Există, de asemenea, din 2004, din doi în doi ani, Congre-

sul Național de Poezie. Există, și un Concurs Național de Creație a Pieșei de Teatru într-un Act „Mihai Sorbul...”, iar de anul trecut, la Săveni, se acordă Premiul Național de Literatură „Ion Pillat”. Toate au fost posibile printr-o bună organizare și ar fi fost și mai bine dacă ar fi fost și fonduri mai multe. Însă cu o echipă de oameni inimoși, altruști, că asta trebuie să fie un bun manager, un altruist convins, totul a fost posibil și sperăm să fie și în continuare posibil.

Au existat momente de cumpănă în viața dvs. literară? Ce v-a ajutat să le depășiți?

Viața unui scriitor autentic și mai ales român este plină de cumpene, cum le spui, din care se nasc tot felul de eșecuri. Din suma aceasta de eșecuri apar, de cele mai multe ori, scrieri de valoare. Am sacrificat, poate uneori inconștient, mult timp pe care aș fi putut să-l acord familiei, care, totuși, a primit suficientă atenție din partea mea, dar, s-a văzut, nu câtă ar fi așteptat ea și câtă aș fi putut da eu, încât cea mai mare cumpănă a vieții mele, cumpănă pe care, din păcate, nu am putut-o trece cu brio, a fost tocmai familia, cea la care am ținut enorm... Nimic nu merită, pe această lume, mai mult decât familia. Nu sunt deloc ridicol să spun acum că scrierile mele sunt familia mea. Ele sunt doar unele din faptele mele, mai bune sau mai rele, în jurul cărora s-au zidit prejudecăți de tot felul, din care ies din ce în ce mai greu sau încerc, cu mari eforturi, să nu le iau în seamă. Deși este greu. Pot spune, în schimb că într-o familie, ca, de altfel, și într-o literatură, cel mai mult rău îl fac prejudecățile.

Cum treceți de la poezie la alte genuri literare? Există un timp al fiecărui gen sau lucrați în același timp la mai multe manuscrise?

Ușor. Am scris dintotdeauna poezie, proză, teatru. Cu poezia proza pot spune că am izbândit, dar asta nu înseamnă că mă ocup pe o ureche. Scriu în continuare ca și până acum. Cu teatrul, prea m-am ocupat. Aici este o rechineală mult mai mare! Am făcut reportaj, eseu, recenzie literară, cronică de teatru. Dar, rezumându-mă numai la creația pură, nu-mi fac prea mari probleme atunci când trec de la poezie la proză sau invers sau când, din când în când, mai scriu și teatru. Totul este firesc. Nu trebuie să-ți tranferi, în schimb, stările poetice în proză, în starea de proză, nu spun epică, pentru că și poezia are o stare de epic, ci totul trebuie să apară ca un transfer ușor, ca de la pilotarea unei mașini la cea unui avion, unde comenzile sunt cu totul și cu totul altele. D când scriu proză, și scriu destul de mult proză în ultima vreme poezia își găsește loc din ce în ce mai rar, dar, în sufletul meu, ocupă locul principal. Am lucrat și concomitent la mai multe cărți de proză și poezie, de teatru și poezie. Patru din romanele mele au apărut câte două în același an, ceea ce nu a căzut deloc bine, pe tru că, deși nu se comportă ca doi copii gemeni, ele se devoră, p percepție, unul pe celălalt sau chiar seucid. Și nu este bine.

Aveți nevoie de un anumit cadru emoțional, vizual, acustic ca să creați?

Am răspuns la o astfel de întrebare în cartea *Dorei Pave Rege și ocnaș* -, apărută în 2008, unde spuneam că unele romane le-am scris integral ascultând Vivaldi. Poezia, însă, nu, nu o scriu pe niciun astfel de fond, ci, dimpotrivă, am nevoie de liniștință înainte de 1989 scriam pe unde apucam, dar cel mai adesea noaptea, în mica noastră bucătărie din apartamentul care l-am cumpărat pe Mihai Ursachi când ne-a vizitat. Dar scriam și prin pozitele bibliotecii la care lucram, la o mașină de scris electrică revenind des pe texte. Acum cred că așa putea scrie, la fel, oriu m-aș afla, dar cel mai bine mă simt acasă, în cea mai bună stăru care nu-mi creează nici emoții care să-mi euforizeze scrisul, angoase, nici stări de frustrare sau mai știu eu ce. Timpul te așază pe un copac în pământul lui, la o singură masă de scris, la crezi că dai cele mai bune roade. Poate că este doar o amăgire un tabiet pe care și l-ai asumat ca pe o rutină.

Se poate spune că în poezie, ca și într-un mariaj, cei doi parteneri, poet interior vs. poet exterior, evoluează diferit? Când se stinge magia?

Când dispăre magia, dispăre și mariajul. Poezia, însă, dacă există, nu dispăre. Poetul interior convivează continuu cu poetul exterior. Pot exista și separate. Poezia însă, nu. Participarea celor două părți este valabilă numai în mariaj, în poezie se poate vorbi, cu mereu alergarea spre care nu există și ai dori să

Valeriu Mircea Popa a absolvit Universitatea „Babeș Bolyai” din Cluj, Facultatea de Psihologie-Defectologie în 1976. În perioada 1976-1994 a lucrat ca psihodiagnostician, profesor defectolog, psihoterapeut și logoped. Din 1995 este lector la Universitatea București. A obținut doctoratul în Psihologia Artei în 2004. Membru al Uniunii Scriitorilor din România și al Pen Club.

Volume de poezie: *Furnicile și oglinda* (1993), *Războinicul cu ciorapi de piele* (1996), *Ultimele pătrate de frig* (1998) - Premiul ASB, *Camera de subsol* (2001) - Premiul ASB, *Bijutierul și alte poeme care nu există* (2008).

VALERIU
MIRCEA POPA

Supraviețuitor din vremurile de altădată

DE ANDRA ROTARU

Este permis orice în poezie?

Dacă te referi la limbajul frust, cred că el poate fi folosit, în poezie, cu parcimonie și băgare de seamă. O faci pentru că „așa îți vine”, nu pentru că e la modă. Un poem nu devine valoros numai datorită faptului că ți-ai permis să folosești cuvinte cum ar fi *răcat, fut, cur, pulă, pișat* etc. Atunci când ai voie de acest vocabular ca să dezvălui zone existențiale de limită, ca să „zurgăvești” o anume atmosferă, ca să dai niște sentințe, totul e ok. Mai pe scurt, „*Toate sunt îngăduite, dar nu toate sunt de folos. Toate sunt îngăduite, dar nu toate zidesc*” (1 Corinteni 10, 23). Poezia implică, totuși, o anume „aristocrație” a exprimării. Poezia sugerează, dezvăluie parțial. Sau câteodată. Seamănă, dacă vrei, cu un foc de artificii. Sau cu un reflector aprins pe neașteptate. Am scris, de curând, câteva poeme în care „mi-am permis orice”. Preconizăm un ciclu cu numele **De-adevăratelea și fără pic de rușine**. I le-am citit Norei Iuga la telefon. Și Nora, care nici vorbă să fie o plângăcioasă, a început să bocească. Cândva o să public poemele acelea. După dispariția mea fizică.

De ce titlul volumului *Bijutierul*, Editura UNArte, conține adăugirea și alte poeme care nu există?

Păi, în titlul ăsta e și ambiguitate, și o anume amărăciune. **Bijutierul**, pentru că, de câțiva ani, învăț meseria de bijutier. Și o fac cu mare pasiune. Îmi place de mor argintul. Am desenat deja sute de modele pe care încet, cu răbdare, le realizez de-adevăratelea. Apoi, **Bijutierul** se referă și la faptul că îmi șlefuiesc îndelung poemele. Nu public tot ce scriu. Doar ceea ce cred că merită. Ceea ce consider că are șanse să reziste în timp. Iar subtitlul **Alte poeme care nu există** – pentru că am, adeseori, simțământul inexistenței mele ca scriitor în lumea de acum. Poezia nu mai circulă decât înăuntrul unui cerc - destul de restrâns - de inițiați. Ca și gravura, de pildă. Sau muzica sacră.

Spuneți într-un poem că „rămân atâtea lucruri de dăruit/ atunci când nu ți-a rămas/ mai nimic”. Există o vârstă poetică a unei altfel de generozități?

În poemul din care ai extras versurile încercăm să surprind ceva esențial din personalitatea Norei. Din veselia, căldura și generozitatea ei. Probabil ai aflat că Nora și Nino (soțul ei, plecat din lumea asta) au fost oameni foarte săraci. Niște intelectuali de elită, plini de talent, extrem de rafinați, însă foarte săraci. Și ei au dăruit mereu, celor din preajmă, tot ceea ce aveau. Adică spirit, căldură, umor, dragoste de viață. Chestia cu „*un titirez care pornea de jos și-mi ajungea până-n gât*” îi aparține Norei. Textual. De-acolo a pornit poemul. Revenind la întrebarea ta, cred că te naști zgărcit sau generos. Adică ții pentru tine tot ce știi sau împarți cu ceilalți. Probabil generozitatea se accentuează după 50 de ani, când încep să dispară orgolii, egocentrisme etc.

Ați avut un destin tumultuos. Ați absolvit Universitatea „Babeș-Bolyai” din Cluj, Facultatea de Psihologie-Defectologie, și ați lucrat ca psihodiagnostician, psihoterapeut, logoped, profesor defectolog... Apoi ați călătorit în afara granițelor, practicând meseria mai puțin obișnuite. Ce v-a îndemnat să faceți aceste schimbări radicale?

Păi, motive foarte întemeiate. Încerc să fiu concis. Dacă un drum se blochează, dintr-un motiv sau altul, și tu vrei să mergi mai departe, faci stânga-împrejur și schimbi drumul. Dacă ai o structură creativă puternică, modifici, de fapt, doar modul de exprimare. Mijloacele. Cam asta am făcut eu, trecând de la muzică la literatură și apoi, acum, la artele plastice. De altfel, chestia cu artele plastice nu e ceva nou. Prin anii '80, o directoare de școală și un secretar de partid m-au expedit din Învățământ. Și atunci, ca să trăiesc, m-am apucat de marochinărie, am făcut poșete o vreme, genți, curele. Le vindeam prin magazinele Fondului Plastic. Eram bun. Apoi am trecut la altele: felicitări, bijuterii din alamă gravată, măștișoare ș.a.m.d. A fost frumos. Eram fericit lucrând. Acum nu fac altceva decât să mă întorc în zona aceea. Contează și faptul că, de vreo zece ani, predau, ca profesor colaborator, la Universitatea Națională de Arte. Majoritatea prietenilor mei de acum fac parte din acest mediu. Dacă te referi însă la profesia de psiholog, din care mi-am câștigat mai mereu existența, lucrurile stau puțin altfel. Până în '90, școlile pentru copii cu handicap de intelect erau aproape singurele locuri unde puteai munci. Eu am terminat, de fapt, Defectologia la Cluj. Eram aproximativ 10-12 defectologi în tot Bucureștiul. Restul cadrelor didactice (sute) erau de cu totul alte specializări: biologie, rusă, istorie, latină, educație fizică, română, engleză. Nu aveau nici o legătură cu psihologia sau defectologia. Și asta se întâmpla în 14 școli speciale, cuprinzând cam 2.000 de copii. Să mori de răs, nu alta. Așa am făcut de toate. Că eram pregătit să le fac. A durat cam 15 ani. După '90, în Germania, am lucrat trei ani într-un cămin de bătrâni. O secție de geronto-psihiatrie. Alzheimer, senilitate avansată, chiar și un *down* de 54 de ani. Din 20 de pacienți, cam 6-7 nu mai știau pe ce lume sunt. Și aproape toți 20 făceau pe ei. Trebuiau spălați, îmbrăcați, hrăniți. Erau posibile și diferite forme de ergoterapie (meloterapie, art terapie etc.) Nu m-a obligat nimeni să fac asta. Așa am vrut eu, să merg pe un drum greu. Acolo nu am fost psiholog, ci „*altenpflegenhilfe*”, adică ajutor de îngrijitor de bătrâni. Greu de îndurat, însă am învățat multe. Despre viață. Despre moarte. Despre cultul lucrului bine făcut. Despre cine sunt în realitate, nu cel care mi-am imaginat că sunt. Numai în momentele de mare cumpănă, în experiențele existențiale de limită, descoperi cine ești cu adevărat.

Ce ați câștigat în plan poetic prin aceste „exerciții de umilință”?

Hai să nu spun o anume înțelepciune, ci un mod mai cuprinzător de a înțelege oamenii, lumea, pe mine însumi. Poate și un anume simț al umorului. Cam absurd, e adevărat. Etimologic, cuvântul *absurd* vine din latină (*absurdus*) și înseamnă *de-a surda*.

Volumul *Bijutierul și alte poeme care nu există* conține doze de fericire, de ingenuu, de mici profeții, de derizoriu. Cum l-ați descris dvs., cum a luat naștere?

Este un volum bun. Poate că nu la fel de bun ca și **Camera de subsol**. A fost extrem de bine primit de cei tineri, în lansarea (destul de târzie) de la Club A. Amuzant e faptul că abia această carte, a cincea, cuprinde poeme de dragoste. Nu multe - cinci sau șase. Suficient ca să dea o anume culoare întregii cărți. Nu știu de ce mi s-a părut că este ultima. Pe urmă am înțeles că de poezie nu te poți despărți. E ca un virus fără leac. Însă mi-am schimbat, cum spuneam, ordinea priorităților. Știi, mai am câțiva ani și pot să mă retrag din Învățământ. Așa că o iau de la zero. Redevin student. La Belle Arte - Secția metal. Ideea mi-a venit acum câteva luni și mi s-a părut așa de făcănită, încât am acceptat-o pe loc. Cine știe ce poeme o să iasă după schimbarea asta „radicală”.

E reală povestea hamsterului care a murit și „călătorește acum spre cer/ în sicriul de hârtie igienică”?

Și da, și nu. La un moment dat, copiii mei, Tibi și Tina (Adică Tiberiu și Christine), și-au dorit o căine. Nu puteam crește un câțel în condițiile de atunci. Ca să-i împac, le-am luat porcușori de Guineea și apoi hamsteri. Din cine știe ce motive, ei au murit. A fost jale mare. I-am mângâiat pe Tibi și pe Tina cum am putut. Poemul a fost scris câțiva ani după aceea. Un fel de consolare întârziată.

Care e relația dvs. cu lumea literară?

Politicos distantă. Nefiind filolog, având un alt mod de a scrie, alt stil, alte rădăcini, alte preocupări, am rămas mereu un *outsider*. Unul din *underground*. De fapt, relațiile au fost relativ normale până când am luat cele două premii ale Asociației Scriitorilor. Apoi s-a spus despre mine că aș fi un jidan împuțit, un legionar, un securist. Mai exact, că sunt colonel în Serviciul Contrainformațiilor Armatei. Am rămas cu gura căscată. Nici nu știam ce-i aia. A trebuit să-l întreb pe un vecin. Cam asta i se întâmplă unuia care nu e în „gașcă” atunci când, pe merit, primește un premiu. Asta e o metodă. Cealaltă, mult mai eficace, este să te faci că nu există. Să îi ignori cărțile. Cam așa e tratamentul care mi se aplică acum. Ei și? Uite, eu cred că un text poetic conceput cu talent nu are cum să dispară. E ca o ființă care a preluat ceva din vibrația celui care l-a scris. O să dau un exemplu: *pe o tavă/ printre cuburi de*

gheață/ eu îți dăruiesc proprii mei ochi/ ca să văd prin tine/ cum curge sângele când dormi/ cum îți deschizi pulpele/ și ai vrea să fii linsă de lupii din aer. Nu e frumos? Nu e mai „erotic” decât porno- poemele pe care le întâlnești acum prin revistele literare? Sunt versuri scrise de Virgil Teodorescu, prin anii '30-'40.

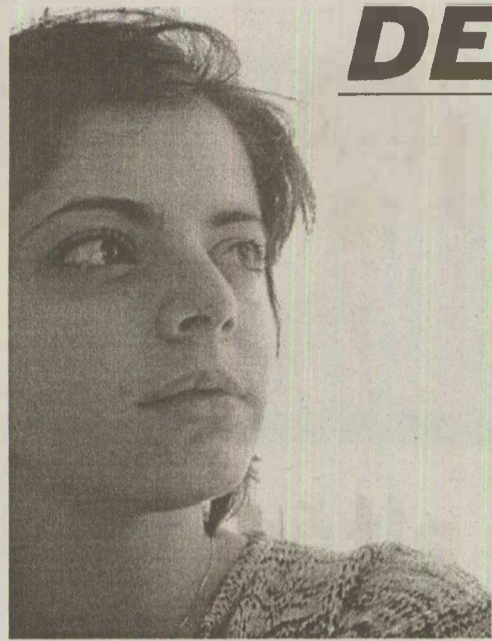
Faceți parte dintr-o generație importantă a poeziei noastre. Și una a prietenilor. Se aseamănă ea cu generațiile poetice de acum?

Credeam că timpurile de atunci, cu atmosfera aia plină de căldură și prietenie dezinteresată, au dispărut cu desăvârșire. Dar, după lansarea de la Club A, am fost invitat acasă la Răzvan Țupa. Au fost acolo Andrei Ruse, Claudiu Komartin, Sorin Despot și mulți alții. Se umpluse camera. Eu venisem cu trei studenți de la Arte Plastice - Irina, Bebu și Mihai. Am stat pe jos. A fost marfă. S-a ascultat muzică, s-au citit versuri, s-a discutat în neștire. O atmosferă plină de căldură omenească. Nu mă mai simțisem atât de în largul meu de o veșnicie. I-am spus asta și lui Răzvan. Am repetat, de câteva ori, vizitele. Ultima oară, după garsoniera lui Țupa, a urmat un periplu prin zona Curtea Veche. Pe la trei noaptea am aterizat, cu un mic grup, într-o discotecă. Se numește Suburbia. Eram numai noi într-o sală mare și goală. Semiîntuner. Muzici ritmate - în general, rock. Și, la un moment dat, nu m-am mai putut stăpâni și am început să țopăi și să dau din aripiore, de unul singur. Dar, după vreo două minute, nu mai aveam aer în plămâni, că fumez 40-50 de țigări pe zi. M-am sprijinit de o coloană, gâfâind. Andrei Ruse a venit imediat la mine, întrebându-mă dacă mi-e rău. Probabil, credea că am făcut un infarct. Și pe urmă m-am gândit că e bine să te amestei din când în când cu oamenii tineri. Dar nu prea des, ca să nu-i stânjenești. Acum știu că ei există. Și sunt - structural vorbind - asemănători celor din generația anilor '70. E bine. Și e bine ca ei să știe că mai există câte un supraviețuitor din vremurile de altădată. Unii de-alde mine.

Uitându-vă în urmă, cum ați descrie evoluția poetică a lui V.M. Popa?

Aici m-ai cam încurcat, că nu pot să desprind poezia de celelalte. Pe plan poetic, datorz multe prietenilor care m-au ajutat să mă formez: Dinu Abăluță, Nora Iuga, George Almosnino. Însă înăuntru, în memorie, e un tot unitar. Un amalgam. Întâmplări, oameni, sentimente, fragmente de cultură. Viață. Dragoste de viață. Îmi place să mă gândesc la mine ca la o promisiune. Mai sunt sumedenie de lucruri care mă fascinează. Mulajele în ghips și ceară. Numărul de aur. Energetica subtilă a ființei umane. Muzica tibetană. Argintul. Și câte altele. Vreau să știu. Vreau să înțeleg. Cred că am rămas, ca atitudine mentală, pe la 20-30 de ani. Nu am reușit să devin un blazat. Aș dori ca sfârșitul să vină în timp ce merg, nu în timp ce stau într-un fotoliu și vegetez.

DEBUT**Adela-Claudia BIȚICĂ**

Născută la 21 februarie 1988, în Pitești. A absolvit Colegiul Național Liceal „Zinca Golescu” din Pitești la clasa cu profil de științe sociale. Ulterior, a urmat cursurile Facultății de Sociologie din cadrul Universității București, pe care le-a absolvit în vara anului 2009. În prezent este studentă la Universitatea de Artă Teatrală și Cinematografică „I.L. Caragiale”, Secția Regie de teatru. Activitatea scriitoricească a avut ca rezultat câteva premii la festivaluri sau concursuri locale pentru cel mai bun text dramatic.

POVESTE

De ziua internațională a triștilor nesuferiți toate străzile s-au blocat și cu polițiști pe stânga și pe dreapta s-a mărșăluit cu batista udă-n mână. Fericii își trânteau geamurile îmbufnați pentru că urletele de jale și suflatul de muci se spărgeau în pereții clădirilor.

Suntem în ziua internațională a triștilor nesuferiți. Ong-urile împart batistuțe ecologice la colț de stradă și fetele cu promoții la țigări pun piedică triștilor cu picioarele lor lungi. Fericii aruncă cu pietre de pe margine, dar zgomotul de capete crăpate nu se aude la știri pentru că urletele de jale și suflatul de muci se sparg în pereții clădirilor.

Când eram mică, Dumnezeu obișnuia să ia cuvântul și spunea mulțimii un banc, iar ziua internațională a triștilor nesuferiți nu se mai ținea până anul viitor. Și tot anul cânta muzica la radio pentru că urletele de jale și suflatul de muci nu se mai spărgeau în pereții clădirilor.

Dar într-un an Dumnezeu a zis un banc pe care nu l-a înțeles nimeni. Și au ieșit războaie. De atunci Dumnezeu nu a mai fost lăsat să spună bancuri de ziua internațională a triștilor nesuferiți.

PROGRAM

Un batalion trece pe sub geam
Două batalioane trec pe sub geam
Eu îmi așez tacticos 5 pahare de apă pe masă
Trei batalioane
Îmi iau micul dejun
Îmi rod toate unghiile și le fac frumoase
Apoi mă uit la mine curios
Am toată ziua la dispoziție să mă cunosc din nou
Îmi dau seama că am uitat o unghie de dimineață
Îmi așez tacticos 5 pahare de apă pe masă
Un batalion se întoarce către casă
Îmi iau cina
Două batalioane se întorc către casă
Au servietele obosite
Trei batalioane
Eu acum sting lumina
Că mâine o luăm de la capăt!

LILITH

Și-a încolăcit un picior în jurul copacului,
Copacul vânjos.
Și-a încolăcit și celălalt picior peste primul,
Copacul o sprijinea cu scoarța lui.
Și-a lăsat trupul pe spate,
Sânii ei tari nu s-au clintit.

Copacul i-a împletit părul cu rădăcinile lui,
Măinile ei albe abia atingeau pământul.
Avea ochii de culoarea haosului
Cum îi priveai așa cu pleoapele în jos,
Iar pântecul ei era nenăscut.
Copacul i-a împletit și mâinile
Și sânii ei tari nu s-au clintit.

Sângele tot i s-a adunat în frunte,
Iar fruntea ei nu mai lumina.

Coastele ei s-au așezat în blesteme
Și s-au făcut scoarță de copac,
Cu unghiile a adunat seva pământului
Și a făcut-o sămânța ei.
Copacul a crescut fructe asemenea ei
Iar sânii ei tari nu s-au clintit.

REGULI DE BLOC

Vecinii sunt detestabili când ...
Îi interesezi.

Pasul 1.
dumneata locuiești în bloc?
De un an, doamnă...

(Vecinii știu întotdeauna de când locuiești în bloc,
Dar așa își încep ei conversația.)

Pasul 2.
îți deschid corespondența.

Am găsit-o la mine-n cutie...
Poștașul...

Pasul 3.
Domnul venea la tine?
A, ca să știm și noi...
Dar domnul de săptămâna trecută,
Tot la tine?
Ca să știm și noi...

Vecinii sunt detestabili când renovează
Și vecinii sunt detestabili când sunt femei singure
și bătrâne.

Vecinii sunt detestabili când dorm
Pentru că vecinii nu dorm de fapt niciodată!

Vecinii pot fi omorâți cu o singură scuză:
Mă grăbeam, avea sacoșe grele, scara îngustă,
Greutatea...
Îmi pare teribil de rău de accident...

Dar vecinii nu trebuie omorâți
Pentru că ei nu mor, ei se transformă...

LINIȘTEA DE LA ORA 3

În noaptea asta nu s-a auzit nicio sirenă
Am numărat toate mașinile care au trecut
La numărătoare nu mi-a ieșit nicio poliție,
nicio salvare și niciun pompier

Lumina se aprinde
Lumina se stinge

Orașe înalte se plimbă pe pereți
Le împinge sunetul de cauciuc de afară
Eu și pisica mea le urmărim cu atenție

Lumina se aprinde
Lumina se stinge

Am o emoție în stomac
Eu și pisica mea o urmărim cu atenție

Mai e cineva în cameră
Îl aud cum trosnește

Lumina se aprinde
Lumina se stinge

VIZITA

Pe vizorul rotund văd chipul rotund al vecinei mele,
care ar putea fi la fel de bine chipul rotund al doamnei cu
lumina sau al doamnelor cu donații. Este chipul rotund al
vecinei mele. Privire scurtă, trece razant peste capul meu.
Mă uit și eu, dar nu e nimeni. Acum și eu, și chipul rotund
știm că nu e nimeni.

A venit o barză!
N-am bani luna asta, zic...
Nu, domnișoară, zice ea,
A venit o barză
V-a căutat!
A zis că vă dă trei vieți pe una singură
Și 3 puști cu foc automat
Și un vlăstar de drac să-l creșteți!
Îmi pare rău, dormeam, n-am auzit...

Pe vizorul rotund văd chipul rotund al vecinei mele.
Domnișoară, a venit o barză!
Dormeam... zic eu încurcată...

Pe vizorul rotund... chipul rotund
Am luat-o eu domnișoară!
Mi-a fost milă!
Am zis că biata barză a bătut atâta drum!
I-am zămbit milostivei
Dar, domnișoară,
E barza dumneavoastră
Îmi pare rău, eu am dormit atunci...

E o gaură rotundă în ușă
Cât chipul vecinei mele.
De când stă la mine am îmbătrânit 30 de ani
Și venele îmi ies prin piele
Nu știu ce să fac cu puștile pe care mi le-a dat
Și vlăstarul de drac îmi sugă viața din ochi
Să faceți cumva să vă luați barza înapoi, domnișoară!

ȚIGARA DE DIMINEAȚĂ

a deschis larg fereastra
a tremurat 2 secunde
n-a mai suportat
a închis fereastra
a tras obloanele
a fumat 20 de țigări să nu mai simtă aerul de afară
a zăbovit!

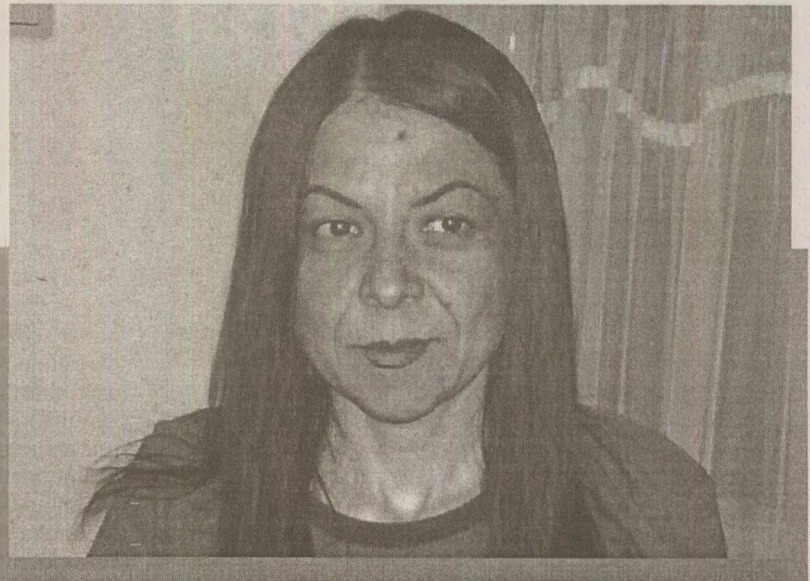
a împins stângaci o coadă de ochi spre fereastră
a mai fumat 20 de țigări
și a mai zăbovit!

a luat 40 de mucuri de țigară
și și-a făcut fereastra lui în podea
dar 40 de mucuri erau prea puține
și a mai fumat 100 de țigări
și a făcut geamurile ferestrei
și apoi s-a odihnit...

Diana CORCAN

Născută la 06 decembrie 1969, în Brăila
 A publicat în: „Familia”, „Poezia”, „România literară”,
 „Luceafărul”, „Tiuk”, „Porto-Franco”, „Antares”, „Europa” etc.
 Volume publicate: „Stăpânul lupanarului”, editura Brumar, 2007;
 „Corabia pisicilor galbene”, editura Brumar, 2008

POARTA ORAȘULUI

încă mă gândesc că dacă aş pleca din oraş
 într-o noapte
 cu o pereche de ochelari cenuşii (cum purtau caii
 înainte să fie goniţi din oraş)
 cu o perucă de cânepă
 şi cu paşi mici
 am să aud sigur muzica aceea pe care o cântă
 la pian o fiinţă moartă
 şi eu şi Edward avem nişte braţe subţiri
 ca nişte sfori
 am încercat să ţinem în ele blocurile
 cu locatari cu tot
 şi mall-urile răstignite în vid
 dar am căzut în genunchi
 acum mergem ca piticii pe străzi
 numai pe eclipsă
 şi numai dacă plouă abundant alunecăm
 într-un plic
 pe vadurile ca nişte râuri
 am încercat să ne legăm mai strâns
 dar ne încurcăm mai tare
 de aceea mă gândesc
 (cu un pas adăugat pe furis
 sau o săritură forţată)
 să ne deplasăm
 până la poarta oraşului
 însoţiţi de sudoare
 şi controlaţi (neîndoielnic) de
 privirile celor absenţi
 (care ne urmăresc şi prin somn)
 aici – spune Edward – ne aşteaptă caii
 fără ochelarii lor
 în spatele a două turnuri care au supravieţuit.

PUNCT ZERO

am avut un prieten pe care l-am
 pierdut
 s-a rătăcit în propriu-i contur într-o zi
 ca-ntr-o pată jucăuşă de apă nesigură
 (a fost un mic curcubeu de benzină ucis prea uşor)
 ştiu că l-am privit atent ultima dată când
 s-a dezlipit de pe mal cu hidrocarbura otrăvită
 în păr
 cu lupa unui colecţionar prea fierbinte a unui
 piroman dezamăgit de o flacără moartă am privit
 şi am văzut că nu mai era el
 (plecase pe un drum iniţiativ
 înspre inimă
 să vadă dacă se deschide?
 oare era sub bolta roşie
 un bătrân care stă
 în mâinile întinse cu o cupă să-i dea
 să bea ca să crească din nou
 sau călăuza neagră a falezei care coboară
 o treaptă să-i aştepte pe toţi
 l-a aşteptat şi pe el?)
 căci între timp el se fărâmiţase până
 la os şi până la holograma din ultimul deget
 şi cercetaşul meu din ochi – obosit – îl mai
 zărea pe ultimul din roi
 ca pe o insectă de ceaţă
 ca pe un punct cu jupon zdrenţuit
 se răsucea
 dirijat înspre gol

şi la un pas de mine – gata să mă
 împiedic

îi rămăsese costumul înalt
 şi neclar ca de guliver orb
 prin care băgam mâna

l-am luat şi l-am agăţat de un pom

VORBESC CA UN VINOVAȚ

în cuşca de sârmă modernă în care trăim
 eu şi iepurii mei mişunăm (suntem vii)

în marketingul acesta dereglat
 una e partea prin care se trece şi
 alta e partea prin care trec eu
 suplă prea suplă semănând
 cu umbra ceasului electronic din parc
 gâfâind fără să spună nimic când descuie
 prin ceafă secunda
 în oraş trag după mine tot caldarâmul
 într-un fel bizar am o forţă ce străbate
 un pustiu pe asfalt
 în cunile de la tocuri bat tot pământul în cap
 cu ele tai faţa lui (hartă rece)
 îl mutilez şi el pe dedesubt se înmulţeşte
 se înarmează cu tranşee buncăre goale
 lopeţile sapă sub picioare oricând
 îl ventilează aruncă negreala în ochi
 şi ei
 cei doi iepuri fricoşi cu privirile roşii
 ghemuiţi unul în creier altul în conul
 din piept
 sunt incapabili să facă un gest
 să-mi ia arma din venă
 să se împuşte cu ea.

STAU DE CEVA TIMP ÎNTR-UN ORAȘ SUBTERAN

stau de ceva timp într-un oraş subteran – locuiesc
 pe o stradă cu rase de câini – negri bineînţeles – care
 rod
 din mine (ce mai există)
 jumătăţi de câini
 din care numai boturi se aud şi oase aruncate
 peste umăr
 în bătaie de joc (cum că n-ar mai fi bune)
 la ora exactă a nopţii din zi
 am ridicat în drum o piramidă de pâine
 (e albinoasă şi tremur în ea de copil)
 aici m-am ascuns m-am astupat
 de vie (odată cu pulberea)
 m-am gândit că sunt om şi-mi va fi
 şi foame cândva
 dar o mestecă întruna furnicile care nu iartă
 sfere mici de aluat – ele umblă şi înghit
 aici în oraşul de noapte
 de la unul la altul ce are
 doar creta din jurul picioarelor goale rămâne
 şi banul ei gol
 ca un laţ
 (ca o pregătire de însemnare a pulberii)

săpaţi adânc şi veţi găsi un şant
 făcut
 de picioarele mele
 spre cerul îngropat în alt loc.

MERSUL PRIN PRAF

lui R.A.

mergem pe un drum plin de praf
 care duce la apă
 să mestecăm apa cu ultimii dinţi
 de pe limbă uscaţi
 peştii negri îţi încadrează obrazii
 de cioclu
 (înăuntrul cu vinovaţie se zbat)
 şi te fac să te clatini în timp ce
 respiri
 şi uite
 se surpă pământul crăpat
 de la un pas care apasă în el – intră în el mai viril
 mai bărbat
 şi de picioarele noastre se prind
 un fel de copii apăruţi din pământ
 şi din ceaţă de praf
 îi cărăm o bucată de drum apoi
 se desprind
 îşi flutură mâna şi pleoapa
 şi pleacă spre apă tipând
 arătându-ne locul uitat
 (poate ar trebui să murim printre ei
 chiar acum)
 aşa cum păşim cu capul sub braţ
 părem o pereche de cai
 sugrumată de ham
 nişte miri obosiţi care merg
 călcând unul pe altul
 cu batista de stradă (care
 curăţă tot)
 îţi ştergi praful din ochi
 dar apare din nou
 şi se lipeşte de drum
 (forţa lui cu cât ne îndreptăm
 către apă sporeşte)
 nu mai am timp să-mi îndrept
 cu mâna
 un rid de pe faţă
 care-mi intră ca un şarpe în gură
 şi mestecă totul
 ca să încerc să semăn cu mine
 din urmă
 trebuie să nu fiu şifonată
 deloc
 iar tu ar trebui să învii.

PIETRELE PE CARE CINEVA - MAI MULȚI

le aruncau pe geam
 desfăceau transparenţa în cioburi rupeau fisurau
 forţau linia de contur în averea subţire a unui
 păianjen casant
 cei care se deplasau invers
 din interior spre exterior
 ar fi putut opri pietrele
 ar fi putut să le prindă în gura deschisă
 totul ţinea de o gimnastică a feţei
 şi de un conţinut încăpător
 dar poate altcineva ascuns acontat
 în mina de adâncime sau cimentuit
 în jurul lor ca o fundaţie vie
 expulza proiectilele ce calculau
 mai întâi de a sări
 unghiul de pază.

CONSTANTIN STAN

La „Stars” nu e mai nimeni. Stelu a ales. „Stars” e viza-vi de „Winners”, ziua are niște obloane de magazin de antichități, trase până în pământ, ancorate cu niște lacăte imense. Doar firma spânzură inertă, lipsită de orice activitate. Noaptea, în schimb, ea joacă lumini multicolore, iar obloanele trase lasă loc vederii unor geamuri pe care poți citi oferta programului barului de noapte. Cuvântul-cheie magic este desigur „strip-tease”. Ce ciudat: cu puțină imaginație, oricine poate dezbrăca de tot orice față din Paranaqua. Nu s-ar putea spune că pantalonii foarte scurți, fustele mini și o bustieră sau o bluză, în mod obișnuit înnoadă deasupra buricului, sunt chiar o piedică în a vedea, admira, intui un corp gol, cu toate intimitățile sale. De aceea, barul care oferă goliciuni pe bani e probabil pustiu. Era gol când ați intrat, undeva pe la miezul nopții, și e gol și-acum. În afara voastră nu mai e nimeni și nici semne că ar mai veni cineva nu sunt. Fetele prestează, însă, pe scena înghesuită, cu verva unor actrițe, într-o sală plină de ochi avizi și experți.

Actorii empatizează mai ales cu spectatoarele. Iar spectatoarele empatizează cu partenerul lor de teatru. Ceea ce se produce pe scenă, ceea ce se spune pe scenă sunt fapte și cuvinte pentru ei doi. Ea își ascunde emoția cu niște replici acide, chiar cinice, evident, spuse cât mai aproape de urechea lui, care se amuză copios. Îi transmite astfel nu numai cuvinte, ci și râsuflarea ei fierbinte, mirosul proaspăt de parfum, folosit acum pentru prima dată tocmai pentru ca el să sesizeze că ea, acum, alături de el e o alta, a rupt cu orice trecut și e toată nouă, proaspătă, virginală numai și numai pentru el. De-aia l-a și adus, la începutul relației lor, la teatru: un spectacol văzut împreună unește mai mult decât orice altceva pe lumea asta. E o stare de fericire, de comuniune a acelorași gânduri, emoții, și desigur că femeia care și-a scos partenerul la teatru, la spectacol va trăi cea mai curată fericire de până atunci și va simți nevoia să o împărtășească tuturor, să o facă publică – va ciripi încântată de spectacolulele colegelor, doar un pretext de a-l aduce și pe el mereu în discuție, „și partenerul meu de teatru”, cum îi va spune cu o mulțime de subînțelesuri pentru cei din jur, îi va cere lui să confirme o observație de-a ei când vor fi în grupul lui. Totul e să se știe, să se știe, să se știe, jurnalul ei e prea mic și cu prea puțini cititori spre a cuprinde bogăția sentimentelor sale, să se știe, să se ia aminte: ea la teatru a fost fericită, ea de la teatru a plecat îndrăgostită și iat-o mai este și-acum. Iar „în decorul acesta plin de poezie”, vorba cântecului, într-o efuziune lirică, înainte chiar ca actorul să rostească prima replică, ea îi va șopti ca și cum atunci și-a adus aminte niște versuri, deși le pregătise cu migală și emoție încă de când se tot admira în oglinda șifonierului: „Vreau să spun și nu vorbesc/ și fără-a vorbi spun totul”. Prima replică a celui de pe scenă ține locul gestului care ar urma la finalul delicatei, emoționantei și promițătoarei poezii: acoperirea, șagalnic, a gurii lui cu mâna ei, ca și cum i-ar spune „Nu e nevoie să spui nimic. Lasă-mă pe mine să te iubesc așa cum știu eu”. Poți tu, bărbat cu capu-n nori și picioarele pe pământ, ca, după acest mi-

TRĂIEȘTE ȘI

nunat spectacol, să nu-i deschizi plin de galanterie portierele prea elegantei tale mașini și, fără alte șoaapte – cu ea cuibărită, ca un copil alintat care își așteaptă ciocolata bănuțată ca fiind ascunsă la spate –, să nu o duci la tine în seara aia, poate chiar să o treci pragul în brațe, să nu-i dai absint pentru că dintotdeauna, îți va spune, și-a dorit să bea absint, poate de la Baudelaire citire (absint – blestem, pierderea rațiunii, beție a simțurilor, lumi ireale, plutire cu balonul roșu peste Pământul „netocmit și gol”, l'amour maudit, dar nu ești sigur că a citit Baudelaire, poate cândva un alt amant i-a vorbit despre absint impresionând-o, iar ea acum îl impresionează pe el!), să nu-i reciți, să nu-i dedici poezii, adică să i le spui pe-alea care îți plac ție și plăcându-ți ție înseamnă că i le dăruie ei, e ca și cum i-ai dăruie sufletul, sensibilitatea, dragostea ta, să nu-i faci în fapt toată acea noapte o poezie, iar peste vreo lună să nu-i dai papucii cu iubirea ei cu tot, perorându-i despre dreptul ei de a-și urma drumul în viață nu alături de un om stresat, hăituit de problemele de la serviciu, de singurătatea lui care e funciară, e organică, de imposibilitatea lui de a mai gândi viitorul după divorț etc. Că doar nu era să-i spună pur și simplu „Iubito, ai fost un capriciu, nu confunda viața reală cu viața din poezii, m-a luat valul, dar acum du-te, du-te, du-te, n-am chef să mă leg la cap și-așa mi-am făcut și mi-ai făcut atâtea probleme”. Iar ea va avea în fața acelorași colege, va face să parvină grupului lui, o explicație mai profundă: „M-am retras din relația aia pentru că nu mă simțeam iubită, adică nu așa cum vreau eu, în fine, poate și eu cer cam multe...”? Nu poți!

A priceput sau nu, dar lui Stelian nu-i convine turnura confesivă a beției tale, actuale sau viitoare. Așa că tace. Și, ca să nu te îndemne la alte și alte povestioare d-astea cu iz de parable de doi lei, nici la ceea ce se petrece pe scenă nu trage decât cu ochiul. Pe podium, fetele se străduiesc să fie artiste chiar dacă voi doi, singurii lor spectatori și potențiali clienți, sunteți cu adevărat atenți doar atunci când și ultima piesă cade de pe ele! Cade inutil - oricum prea multe nu se văd în luminile multicolore ce se derulează rapid.

E o iluzie. Sunt multe femei care își dezvăluie intimitățile mult mai îmbrăcate fiind. Și nu despre goliciunea trupestă e vorba: nu despre un decolteu generos, o fustă scurtă, o bluză fără un umăr, o pereche de pantaloni ce nu-i ascunde, ci, dimpotrivă, îi reliefează sexul!

Leticia e goală. A venit la masa voastră fără să-i faceți semn, în pauză. Îl sorbea din ochi pe Stelian încă de când se învârtea lasciv în jurul barei de pe scenă, când își trecea scaunul printre picioare ori se tăvălea pe jos în poziții sexy, îl privea cu atâtea scânteieri și poftă în ochi încât era imposibil să nu sesizezi. Probabil că și el sesizase, dar, asemenea oricărui bărbat care a dat pe spate o femeie fără măcar să facă un gest, nu o băga în seamă. Continua să-ți povestească ție ceva, să se arate grijuliu să nu risipească niciun strop de vin atunci când punea în pahare, să-și aprindă țigara cu gesturi ferme și apoi, la fel de ferm, să arunce pachetul pe masă. Nu absența sutienuului, ce-i drept, are niște săni superbi și ar fi păcat să îi chinuie încorsetați în hamuri, nu chiloțelii minusculi îți dau senzația goliciunii, impudicității ei. Goliciunea Leticiei e de altă speță: se oferă, se oferă dincolo de goliciunea trupului. Îl privește pe Stelian cu lăcomie, fascinată și parcă ușor maladivă în fascinația ei.

S-a așezat lângă el și i-a luat mâna dreaptă în mâinile ei, mângâindu-l de parcă ar fi vrut să se convingă că e acolo, fericită că el consimte, că îi dă voie, că îi face plăcere mângâierea ei. Stelian i-a făcut semn ospătarului. În alte locuri, singura băutură pentru fete este șampania. Fără îndoială că nu-i șampanie, dar la nota de plată va fi! Aici nu ai văzut astfel de tertipuri de jupuit clienții, fetele se mulțumesc cu ce li se oferă (uneori – nimic!, în câteva minute se finalizează negocierile și pleacă amândoi spre unul din hoteluri, de obicei ales de fată, probabil, că de-acolo își ia ceva bănuți pentru fiecare client adus), așa că ospătarul a ascultat de la o distanță respectuoasă comanda pentru încă o sticlă de vin chilian. Ai văzut pentru prima dată o fată de aici bând pahar după pahar și râzând cu un clinchet de parcă vinul ar fi fost din cel mai fin și muzical cristal lichid, și nu licoarea care împletește limba, face gesturile mai dezordonate și slăbește rațiunea. Pas cu pas, adică pahar cu pahar, cei doi te exclud. Rămân numai ei, într-un fel de cerc de intimitate, ca o barieră pe care o pun în calea oricărui neavenit, iar tu ești singurul care le-ar putea strica plăcerea pe care o încearcă: sunt gesturile lor pentru ei, sunt cuvintele lor pentru ei, sunt transpirațiile,

secrețiile abia sesizate ale lor pentru ei. Stelian se poartă ca un bărbat cu experiență. A petrecut probabil multe scene d-astea prin porturi. Nu poate fi trecut chiar în categoria bărbaților fatali, dar încrederea pe care o afișează când îl privește pe celălalt direct, aproape provocator, direct în ochi, când afișează pe chip mereu zâmbetul senin și cuceritor, de om care nu are griji, nu-i măcinat de probleme (un om senin ne dă speranța că alături de el vom scăpa și noi de frământările noastre), gesturile largi cu care plătește, lăsând să se vadă teancul de sute de dolari, pot fi atrăgătoare pentru o femeie fascinată de aparențe, de o femeie în căutare de noi cuceriri. Altfel, sub acest calm, sub această încredere se macină făina acra a frustrărilor, de bărbat, de om care și-a plătit mereu și fututele, și amorurile, și prietenii numai de teamă să nu rămână singur.

A vrut să se asigure că are totul sub control și și-a întreprins pentru o vreme pipăielile pe burta Leticiei. Ți-a spus tolânindu-se pe scaun și recăpătându-și pentru o clipă tonul disprețuitor pe care îl afișează când e vorba de femei: „Am futut atâtea prin porturi încât a ajuns să nu mi se mai scoale decât dacă plătesc!”.

- Dracu să o ia, doar și pe ea o plăteam... într-un anume fel... dar tot plătit se chema, nu?!

Înțelegi că e vorba de fosta lui nevastă. Nu poate pricepe de ce l-a părăsit Nicoleta lui. Doar plătea! Cât stătea acasă, îi făcea toate poftele și spărgea banii cu ea ca cu-o curvă. Nu l-ar fi deranjat că are pe vreunul cât era în viaj, dar ea se găsea tocmai atunci când era acasă să lipsească nopțile și să-i spună rânjind când se întorcea „am dormit la mama”. Când s-au despărțit, și-a dat seama că pe Nicoleta o duruse undeva de banii lui, avea și ea, iar la finalul căsniciei, Nicoleta rămăsese cu mai mulți, chiar mult mai mulți bani decât el, ce păstrase doar bruma ce reușise să o închege înainte de a se însura. Noroc cu ai lui: ca singur copil al o familiei mai mare și mai înstărită, se tot pricopsea cu moșteniri.

Acum o mângâie din nou pe Leticia pe burtă de parcă i-ar căuta buricul. Să se convingă că e vie. Fantomele nopții sunt morții care se întorc pe pământ și provoacă la luptă, iar moartele – la dragoste, pe bărbați. Iar în timp ce ei, în toiul luptei dispar, la fel și ele – când dragostea e mai dulce. De aceea, femeilor trebuie să le pipăie buricul, că morții n-au buric. Ca să te convingi că e reală, ea îți ofe vederii și pipării buricul, să te deslușești, să crezi că nu e fantomă amăgitoare a nopții, e cât se poate de vie, atât de vie încât poate lăsa chiar și orice rușine la o parte, dacă morții nu au rușine, de ce ar avea viii? E vie și dezamăgită. Vrea să fie alta, mereu alta și caută mereu și caută spre a convinge și a se convinge că ea e vie, atât de vie că nu are trecut, nu are amintiri, nu are regrete - never, never, never! E vie să meargă mai departe, înălțându-se, proiectându-se pe oceanul ei de dezamăgiri și frustrări, de spaimetele ei, de mediocritatea pe care o vede mai rea decât moartea, mai urâtă decât bătrânețea, corbul mediocrității, al ratării o pândeste în chiar voința ei de a merge mai departe, din întunericul acestei voințe, îi tot dă târcoale, și fiecărei hotărâri mai nestrămutate de a învinge, de a convinge, de a reuși, de a nu se scufunda iremediabil în mocirla aceleiași și aceleiași existențe, plate, banale, de femeie care cândva credea că va străluci mereu ca în anii tinereții, dar cu triumful carierei. „Nevermore” - îi croncăne cioara, „nevermore”, „nevermore” nu numai după fiecare altă relație ratată, după fiecare altă iluzie că în fine, iată, el e marea iubire, ci și după fiecare altă și altă himeră în care se proiectează. Nevermore!

Nu te încearcă gelozia. Ar fi absurd. Să fii gelos pe un amic înlăntuit brusc de farmecele și favorurile sexuale ale unei fete de la „Stars” sau de la „Winners”!

Dar te încearcă un sentiment de iluminare.

Gesturile te-au făcut să vezi ceea ce nu e aici, e undeva mai departe în spațiu, în timp, dar pentru tine sună mereu prezente în tine. Gesturile Leticiei sunt gesturile ei, gesturile lui Stelian sunt gesturile lui. Stelian e poate superficial, dar nu viciat. S-a împăcat cu faptul că l-a părăsit Nicoleta, greșeala mea a fost că m-am însurat, zice, ce familie e aia cu bărbatul plecat șase, opt luni la dracu-n praznic, dar curând mă retrag, rămân la țărnam la o companie d-asta maritimă, cu program fix de la 8 la 16, și și mă încolo mă duc la mine, în Bucovina. Știi ce vreau?, te întrebă el cu o voce visătoare. Să mă fac țăran, să am grădina mea, curtea mea, să ies dimineața și să simt mereu pământul sub tălpi, numai în picioarele goale o să stau. Nu Stelian nu e un complexat, ranchiunos, ce vrea mereu ceea ce prietenii lui au, și el nu. Nici Leticia nu e ea, Maya Leticia nu are nimic ascuns, murdar în gesturile ei. Doa

MERGI MAI DEPARTE

ție și-au revenit în minte, cu o acuitate dureroasă, gesturile Mayei de a-i mângâia, de a-i freca mâna a promisiune imediată, dacă s-ar putea, s-ar fi întins acolo pe masă, teatrală, în gesturile studiate de femeie care se dă, se oferă fără moralitate, iubirea nu-i imorală, „iubirea e morală sau imorală în cărți, în artă, în literatură, dragule“, viața reală e altceva, în viața biologică ea este, adică este naturalul, instinctul, a-moralul, probabil că văzuse pe undeva secvența asta de femeie dezinhbată și pasională, în vreun film, o învățase vreun regizor grizonat, bărbos, șarmant, visul ratat al oricărei studente, probabil la fel de viitoare ratată, de la teatru. El îi mângâie burta, îi pipăie buricul și îi toarnă pahar de vin după pahar de vin: dacă va fi să dea greș veunul dintre ei, se poate arunca vina pe surescitarea dată de alcool, nicidecum pe starea lor de surescitare sexuală, de animăluțe care nu mai văd nimic, nu mai percep nimic în jurul lor în timpul rutului.

Priveai. Neputincios. Nu ți se dădea nicio șansă: dacă ai fi intervenit în acel incipit amoros, Maya te-ar fi urât toată viața, închipuindu-și că a pierdut, din cauza ta, marea iubire, șansa ei de a fi cea adevărată, cea iubită așa cum e. „Din cauza ta eu nu mă mai pot apropia de nimeni“, avea oricum să ți spună în hohote de plâns. Își plângea disperată amorul dispărut într-o relație de nicio lună, urându-te. Fusesseși siderat când îți reproșase: așadar, tu o obligaseși să fie altceva, altceva, iar tu crezuseși că abia în iluzia aia, pe care tot o numea iubire, se găsește pe sine. Ce eroare, în ce greșală trăiseși, ea se visa o Edith Piaff, măcinată de arta ei, devorată de artă și defidând convenționalitatea aia mic-brugheză, ei, da, ar fi putut face și prostituție, s-ar fi putut îndrăgosti arzând cu totul, pentru că era deasupra acestor lașități care se cheamă morala asta tâmpită. Nu înțeleseseși nimic, de aceea nu ai intervenit: era o după-amiază în care se amețise, poate chiar se îmbătase, voia să te facă gelos, era poate împovărată de lucruri pe care nu avea cum să ți le spună, cum să gândești atât de josnic încât să crezi că e adevărat, exact ceea ce vezi: nu numai că flirta, ea chiar avea o relație cu unul pe care îl credeai prieten, pe care îl chemaseși să beți, să sporovăieți, să râdeți împreună, tocmai pentru că îți imaginaseși că nici el nu e într-o stare prea bună după un divorț. Ți-a întins aparatul și ți-a cerut să le faci fotografiile. Nici măcar prin vizorul aparatului nu ai văzut ceea ce era atât de evident. Ai vrea să vezi acum imaginile. Nu într-un acces paranoic, ci tocmai ca un semn al lucidității, spre a înțelege cum nu ai putut să vezi. Probabil că evidențele sunt cel mai greu de văzut, de acceptat. Nu ai intervenit în niciun fel. Ai continuat să-i privești, să le faci nenumărate poze, ești sigur că ai fixat obiectivul insistent pe mâna ei, care îi cuprindea mâna cu toată patima pe care i-o știai, să bei, să râzi, să povestești nimicuri. Ți-a reproșat, găsindu-și justificarea, spunându-ți rece și detașată „Nu mă iubeai atât de profund încât să știi până unde pot eu să merg de departe. Așa?! Așa, n-ai făcut niciun gest, poate chiar asta îți doreai, să ieși din această relație dând toată vina pe mine?“. Chiar asta crezi, o întrebi. De ce nu, nu poate fi și asta o înțelegere a indiferenței tale la ceea ce, de altfel, nu e decât în capul, în imaginația ta. „E altceva“, zice ea misterios, cu o nuanță de reverie în glas. Nu se obosește, să ți spună ce e. Totdeauna bărbaților le scapă esențialul din ceea ce fac femeile, de ce ai fi tu excepția, îți mai zice: „Și știi ce? În fond, crezi ce vrei!“.

În taxi, i-ai lăsat pe ei pe bancheta din spate și te-ai așezat lângă șofer. Ai ținut privirile numai și numai înainte. Nu voiai să știi ce își mai spun, ce mai fac. După ce el a coborât, Maya ți-a cerut insistent să stai lângă ea. Voia, probabil, să continue iluzia că el e lângă ea. Ai condus-o acasă, ai urcat cu ea și ai întrebat-o grijuliu dacă îi e rău. A dat violent din cap și pentru o clipă s-a agățat de tine. Se dezbrăcase rapid, era complet goală și dărdăia spasmodic. Corpul îi era departe și rigid. Nu era atât de beată pe cât voia să dea impresia, era altceva. Acel altceva, pe care doar îl presimțea, care îți pusea un nod, o gheară în gât, te-a făcut să o bagi în pat, să o învelești până sub bărbie și să ți spui că nu poți face dragoste cu cadavrul unei iubiri.

Așadar, nimic nou sub soare: ai mai văzut această scenă. Dar acum ai această revelație, acum știi că o prostituată nu e o tărăfă. Prostituatele au tarif. Și de banii ăia nu promit decât sex. Leticia asta îi și promisea - sex. Cu ora, cu bucata. Clar taxat de la bun început: atât normalul, atât oralul, atât analul. Alegi ce îți place și plătești. Fuți și pleci. Uiți. Alta. Fute și pleacă. Uită. Altul la rând.

Ai rămas singur. Stelu și Leticia au plecat înlănțuiți sub privirile suficient de dubioase ale unuia din bar, pește sau

amant gelos? Vinul nu te răvășise într-atât încât să nu observi. Când te-ai gândit să-l atenționezi pe Stelu, erau departe. Nici măcar tocurele pantofilor ei nu se mai auzeau în noapte. Nu aveai de gând să iei toate hotelurile la rând spre a-l găsi. Și nici să rămâi singur în local, privind ca un pervers bețiv la spectacolul care cu trecerea timpului devenea tot mai grotesc. Luminile erau din ce în ce mai tari, iar pozițiile și expunerea fetelor - tot mai explicite.

„Senor nu a găsit nimic care să-i placă?“, avea să te întrebe băiatul de la intrare. „Dacă senor dorește altceva...“ Nu, nu voiai altceva. „...de-abia acum, senor, începe ceva cu totul și cu totul... ar fi păcat...“ I-ai dat un dolar. „Your friend a făcut o alegere foarte very very good Leticia is a pretty girl but...nu vrei măcar să o veдеți...“ A apărut de parcă ar fi ascultat ca Polonius de după perdea. Era o negresă cam planturoasă, dar cu niște picioare lungi și arcuite ca ale alergătoarelor de sprint. Pe chip purta o indiferență, o placiditate care îți anulau în momentul ăla orice pornire. Ai dat din cap a refuz total. „...twenty dollars... senor...“ Probabil a simțit că nu ești dispus să dai atâția bani, pentru că a lăsat imediat din preț. „Ten... only ten“. Stătea deznădăjduită unul lângă altul și le-ai văzut tinichelele de pe inelar. Ce pereche ciudată: el - un arab sărac, cu o mustăcioară ce-l îmbătrânea, cu cămașa albă, aproape trasă din pantalonii care-i cădeau sub burtă, ea - cu un cap mai înalt, stând supusă și umilă lângă el. Nu mai aveai hârtii de un dolar, așa că i-ai întins ei una de cinci. N-a apucat să aibă vreă reacție pentru că el i-a retezat posibilul gest de acceptare sau de refuz cu vorbe rostite din gât, guturale, amenințătoare și rugătoare în același timp: „no, no, senor, no“.

(...)
Luminile rare și palide ale unor becuri făceau noaptea mai adâncă și liniștea și mai apăsătoare. Ai pornit-o încet în noapte convins că vei găsi drumul spre port. Nu voiai taxi, nu voiai să ajungi repede. Nu știai nici dacă voiai să mai ajungi undeva. Cu un gest reflex, ca la casele de curve, ți-ai pus banii în șosete. În buzunar nu mai aveai decât țigările și bricheta. Te-ai simțit ceva mai în siguranță. Ai trecut de „Winners“, ai ocolit parcul, deși o clipă ai fost tentat să-l traversezi ca-ntr-o provocare a fricii tale de hăul ce ți se ivea în față. Ai lăsat în urmă grătarele ce erau încă în funcțiune, tonetele ce vindeau băuturi răcoritoare, pop corn, alune și cafea. Nu ai băgat în seamă implorările câtorva copii, „O mie de cruzeiros“, doar atât, o mie de cruzeiros, cu care nu poți cumpăra nimic, dar o mie de cruzeiros înseamnă mult mai mult decât nimic. Ai privit doar o clipă trotuarul de vizavi, unde un ciopor de băieți și fete, adunați în cerc, dansau. Nu se auzea nicio muzică de nicăieri.

Te-ai prelinș pe bulevardul care taie orașul în două. Fără să ridici privirea, ai văzut palmierii și cerul. Bolta spuzită făcea un arc de cerc chiar în dreptul ochilor tăi. Mergeai către ea. Palmierii erau niște cocostârci dormind într-un picior cu capetele argintate de lumina lunii. Ai fi putut jura, deși Atlanticul era departe, că auzi valuri spărgându-se de țărm, de vasele ancorate, de stâncile ce zdrențuiesc țărmul. Ritmic, erau când furioase lovind țărmul, când abia auzite precum un susur. Mirosea a apă, a stătut, a ierburi în descompunere. Numai că mirosul venea din ceruri.

Clădirea poștei, apărută ca o piață rea, asemenea croncănituului corbului, „nevermore, nevermore“, ți-a cutremurat tot trupul într-o convulsie de om chinuit de boală. Pe scările poștei centrale, un om al străzii dormea ghemuit cu haina adunată deasupra capului. Te-ai oprit siderat. Erai în două corpuri. Priveai la vagabondul ăla văzând clar că ești tu. Era imaginea ta după ce ai sunat-o din Rosario. Nu a vorbit, parcă având presentimentul că ești tu. Nu voia nici măcar vocea să ți-o mai dea. „Nimic, nimic, nimic din ce îmi aparține nu vreau să mai aibă atingere cu tine!“ A ridicat receptorul, dar nu a închis auzindu-ți vocea. A respirat clar, adânc, ca tu să iei act de prezența ei la capătul celălalt al firului, al lumii: „Da, sunt aici, dar nu vreau să-ți răspund“. Te-a cuprins mai întâi disperarea, apoi furia: „Cum se face că se aude doar o respirație, știam că ți-e frică să rămâi singură cu tine, mai ales noaptea. Salută-l și p-ăla de lângă tine“. Te-ai trezit din amețală și ți-ai dat seama că în Rosario era seară, în timp ce acasă - miez de zi. Ai vrut să te ghemuiești acolo, pe scările poștei, cu haina peste cap, peste tine, peste existența, peste trecutul care te urmărea, falfăind din aripi ca un corb.

Somnul lua vamă până și pietrelor din caldarâm. Doar câteva vile își trimiteau o vagă rumoare către stradă.

Adidașii tăi nu făceau niciun zgomot, călcai ca pe vată, dar în urmă se auzeau pași egali cu ai tăi. Același ritm, ace-

leași opriri când îți aprindeai țigara, același târșăit sau același sunet când loveai cu piciorul ca într-o minge un pachet gol de țigări sau un capac de bere. Ai înregistrat zgomotul fără să-i dai vreo importanță. Te-ai oprit să privești într-una din vile luminate construite mai aproape de trotuar. Lumina roșatică a unei veioze îți deslușea un interior aproape fără mobilă. Părea o risipă de spațiu: o măsută joasă în jurul căreia erau patru perne și în colțul opus, aproape de un șemineu, o vază înaltă cu doar trei crengi drepte, pe care se aflau niște muguri ca de salcie. Ai așteptat o vreme să vezi dacă apare. N-a apărut nimeni vreme îndelungată. Imaginea înghețase într-un stop-cadru prelunțit. Nu-l înțelegeai, dar te hipnotizase, nu mai puteai să îți iei ochii de la el. La un moment dat, pe un perete s-a proiectat o umbră. Ai stat și ai privit ca la un teatru chinezesc cum umbra se apropie sau se depărtează, se apleacă și se îndreaptă, parcă adunând ceva de pe jos, se plimbă plutind de pe un perete pe altul. Voiai să o vezi. Nu ți-o puteai închipui doar după umbra ei. N-a apărut nicio dată vie, reală, concretă prin cameră. Umbra ei vorbea despre ea. Umbra ei a întins brațele apoi și le-a lăsat în jos. Naviga prin cameră, preocupată, așa cum fac și umbrele altor femei atunci când sunt nervoase și își reprimă în gesturi ferme surescitarea. Apoi, o altă umbră, umbra lui, a trecut neglijentă pe lângă ea care, ți-ai dat tu seama, își scotea un tricou de pe ea. Nu s-a petrecut nimic. Umbra bărbatului părea că nu bagă de seamă că umbra femeii e goală. Se adună, se întretaie, umbra lui cu umbra ei, dispar o vreme spre a reveni mai târziu în aceeași mișcare pe pânza luminată de lampadarul roșu. Pentru o clipă, umbra ei s-a oprit și ți-a oferit umbra sânilor ei pe perete.

Când ai repornit, pașii din spatele tău te-au însoțit din nou. Ai lăsat în urmă bulevardul atras de locul unde se auzeau glasuri. La lumina slabă a câtorva becuri, niște copii jucau fotbal. Era un teren de handbal care avea nisip în locul gazonului sau al zgurii. Te-ai agățat cu mâinile de gardul de sârmă. Se juca în același timp încrâncenat, cu icnete la fiecare lovitură sau cu exclamații de ciudă la ratări, dar și lejer. Nu golul era important. Ai observat că fiecare puști de pe teren voia să inventeze ceva, în niciun caz nu alegea soluția cea mai simplă, mișcarea normală, o pasă ori un șut spre poartă. Picioarele li se înfundau în nisip, dar alergau de parcă ar fi fost pe un gazon englezesc. Semăna și nu semăna cu fotbalul vostru de pe stradă. Și nici cu cel de pe stadioanele Europei.

Ai privit mult timp, mai întâi fascinat, apoi din ce în ce mai depărtat, până când ai devenit indiferent: nu mai auzai nici strigătele, nici bucuria golului, nici loviturile seci în tibie, nici zgomotul înfundat al mingii de plastic. Sârma gardului îți pătrunsesse în carne, corpul îți era practic atârnat în degetele ce se încleștaseră în ochiurile plasei de sârmă, dar nu simțea durerea. Priveai la cutele adânci ale sârmei în carnea ta ca și cum ai fi privit făgașurile lăsate de pârâiașele ploilor de vară prin lutul unui drum.

Deși nu-i mai auziseși de foarte mult timp, recunoscuseși pașii. Știai ai cui sunt și mai știai că are răbdare. Că nu privește ca și tine fotbalul. Că te privește pe tine. De când auziseși pentru prima dată pașii urmând egal și simetric pașii tăi, te liniștiseși. Nu te încercase nicio teamă. Ba, dimpotrivă, te simțiseși în siguranță.

Nu știai niciodată când o să apară. Uneori, voiai, îți doreai din tot sufletul să auzi pașii din spatele tău ca ecou al pașilor tăi. Încearca atunci să provocai, să recuperezi o fărâmə de gând, de stare despre care credeați că altădată o aduseseră lângă tine. Cu cât te concentrai mai tare, cu atât simțea că se depărtează, că nu a fost și nici nu va mai fi vreodată, că o pierzi definitiv, așa cum simți că ai pierdut ireversibil posibilitatea de a mai fi copil, de a mai trăi vreodată ceea ce îți cutreieră memoria atât de viu, atât de concret, cu atingeri, cu simțurile toate în alertă. Nările adulte mirosurile, urechea aude zgomotele, șaptele, privirea se oprește asupra detaliilor de pe chip. Pielea ta se deschide spre a primi căldura trupului ei. Și știi că nimic nu e real.

„Când nicăieri nu mai ești, ești în mine. Ești, iată, Aducere-Aminte singur triumf al vieții asupra morții și ceții“.

Terapie de toamnă prin dezafectivizare sau Căutarea tonului

ȘTEFANIA COȘOVEI

So the season of the fall begins

Această vacanță la sfârșit de sezon a fost... Autostrada Soarelui... Am venit prea... mult, Alexandra? Nu, ai venit prea târziu, Armand... Să plec, Corina?... Nu, Armand. Mai bine spune-mi despre tine. Spune-mi... uite, povestește-mi cum părăsești tu femeile... Dar eu nu le părăsesc, pentru că le las să spere, nu fug ca un ticălos... iar tu ești... suntem la fel, Mona... asta în timp ce valurile aduc la țarm jucării stricate, asta în timp ce leagănele de la malul mării s-au oprit ca-n poezia lui Fati...

Sunt frumos azi... am să beau cu gândul și la tine... vei sta pe buza paharului meu, Sonia... frecții... Simpa Trans... seringi, prezervative, ambalajul unei loțiuni de plajă Nivea, nu mai suntem în anii '70, când mama folosea Bronzol, când Mamaia avea un mister al ei, când veneau turiști străini din Republica Democrată Germană, din Polonia, din Italia, chiar din îndepărtata Suedie... Hotel Tomis, plaja goală, terase goale, o cafea și-o apă plată, vă rog... Poate că o noapte am să vin, baby, dar nu cred... Chivas Royal și cașcaval... A! și o sticlă de vin roșu! Neapărat o sticlă de vin roșu!... șoapte în apă... minciuni... târziu...

Mergi cu bine, doamna mea... meriți... ești specială și tu știi asta!... Căcat!... Dacă nu vii vineri, nu mai veni!... Cum dracu' se folosește cartela asta?... Așteptând... așteptându-te... Grand Hotel Rex... Sunt stări frumoase, din tine, Rebecca, să nu le mai ștergi... parcări goale... taxi... Constanța, până de curent... Launge, Coma Launge, Lava Launge... Știu un joc frumos, dar, nu, nu-l joc cu tine, Ella, cu tine, nu... fântâni arteziene, lumini... E vremea aceea când venelor mele li se face dor de lama cuțitului din privirea ta... Curând, Mona... Atenție! Interzis accesul câinilor cu potențial agresiv!... Ce tot scrieți acolo, doamnă, că noi trebuie să strângem șezlongurile... Magazin Traian - Metalochimice... plajă... pustiu... salvamari... cafea... Auzi, tu unde îți bei cafeaua, acolo, în Beller? Nu! Niciodată!

Un internet pe-aici? Poate... la capătul stațiunii... Hallmark... Ce parfum ai azi? Amouage Gold... AXN, Costi, Chérie, Rodica, Ești nebun?... Da! Nici nu mă vrei altfel!... Cristiana, Marina, Alex, Kemal, Noi o să ne futeam rău și unic, milady!... Raisa... mesaje... prefețe... Îți sărut venele... post-fețe... Audi negru din parcare de la Grand Hotel Rex... așteptând... așteptându-te... Fumăm, Adriana?... Fumăm, Armand... „O, draga mea, iubita mea, femeia mea, bine-ai venit dintotdeauna... și-am sărutat...” Cum te-am adus? Cu Nichita... taxa de stațiune, vă rog... o salată dobrogeană... Când pleci în țara aia rece, Armand? Pe 22 august, cred, Irina... discursul președintelui... Sunt frânt, baby, trebuie să dorm!...

Daniel și cartea lui care nu mai apare... Cristescu, sfârșitul lui septembrie, Ce parfum ai azi? Al doamnei de azi-noapte... Noaptea Bucureștilor... se fac 550 de ani de la... de la ce căcat?... referate, primărie, Denisa, neapărat telefon Denisei!... Bună dimineața, Armand! Când plec departe, să lași o lumină la fereastra ta... să pot găsi drumul înapoi, dragostea mea, ultima mea dragoste... Te risipești, femeie!... Hai, cocoană, să-ți ghicesc în palmă! Hai sictir, cioară, cară-te, că-ți chem Poliția! Să te fut în gură! S-o fuți pe mă-ta!

Bună dimineața, domnul meu! Sper că te-ai odihnit. Mustangii renasc, îi cunosc eu bine!

Câteodată aș vrea să-ți știu toate tăcerile și toate vorbele... toate umbrele și toate luminile... să cunosc și să recunosc pasul tău și parfumul tău, privirea ta și vocea ta, tristețile tale și neodihna ta. Ca să te am în mine! Ca să te pot înțelege, ca să te pot descria! Ca să te pot naște-renaște, ca tu să fii mereu liniștit, curat, blând, dar vigilant... lăutarul de la malul mării... pisicile de la hotel... Maramureș plai cu dor... un scaun gol la terasa de lângă Grand Hotel Rex... Combinatul... cola, ice tea... și o scrumieră...

Lavazza, iubito, că face caimac... dar, dacă nu e, beau orice... Mircea Badea, care repetă într-una că Horia Roman Patapievici nu e obsedat sexual... discursul primului-ministru, grecii care cântă fals și tare... Eu aduc liniștea, dar și emoția... gogoși, telegondolă, brățări din scoici, ciorapi cu dungă, cartela, să nu uit cartela, Raisa mai are de mâncare?... Sunt lavă... fii creuzet... trec, rar, ultimele curve ale sezonului 2009... Dr. House, greva profesorilor, Ai ochi parșivi, de drac!... Am... Sunt dual, ca tine!... Anatomia lui Gray - două episoade, Oana, Budapesta, Sună-! Fă ceva! Stai așa?... ședința de la poezie, ședința de la proză, Rămâi cu mine până dimineață... Nu pot, Mona, știi că nu pot... BRD... Outlet...

Nu lăsa mustangii lângă tine... niciodată prea aproape... iar dacă o faci, spune-le că și tu cunoști unul... chiar pur-sânge... Te voi ajuta să-i dobori!... pescăruși, vrăbii, câini...

Bărbatul acesta venise de pe o planetă necunoscută! Înalt, slab, dar nu plâpând, cu corp și mers de panteră sau de ghepard, cu pielea extrem de albă, cu ochii de culoarea iederii în vară și degete lungi, pregătite pentru crime perfecte, îmbrăcat mereu în negru (și foarte rar în alb, draga mea), cu haine scumpe, impecabile, purtate cu o naturalețe pur-sânge, folosind parfumuri fine, sofisticate, personalizate, cu gesturi aristocrate nestudiate, venite de undeva... din vița nobilă a altor veacuri, cu o voce când copilăroasă, când senzuală, simplu, dar complicat ca mecanismul unui ceas elvețian, dual, cuceritor, cerebral, profund, fin intelectual - fără să facă niciodată caz de asta, cu dorințe de lup în nopți cu lună plină, enerwant de frumos și foarte conștient de magnetismul lui, cald, dar inabordabil, diavol insomniac-fotofobic și inger păzitor, activ, mereu activ și deschis, atent, extrem de atent, mândru și elegant, stâlp înalt de lumină, dar învăluit deseori de un misterios, parșiv întuneric, adaptându-se oricărei situații, liber ca un mustang la apă dulce, Armand părea un personaj din literatură rusă. Îi amintea de prinții lui Dostoievski... poate de... Mișkin... sau de... Stavroghin?... sau de „Craii” lui Mateiu?... lasă, asta e pentru roman...

Chiștoace în nisip... Răceala din pereții crematorului... cioburi și prosoape albe, Alin Gheorghiu, termopane, gresie... Ar fi cazul să vă cam îngrijiți de posteritatea voastră, dragii mei... Chivas Royal, Emmentaler... Armand, și-am greșit cu ceva?... ați apelat căsuța vocală a abonatului... Auzi, tu crezi că vibratorul e pistol? Adică, îl iei așa, asupra ta, ca pe arma din dotare? Și-l scoți doar să ameninți cu el?... publicitate... Tu transpiri poezie... la mai du-te-n mă-ta, cu moldovencele tale! Fute ce vrei!... faleza... nisipul rece... pești morți... Armand? De ce părăsesc bărbaiții femeile? Sunt plicticoase? Monotone? Se... evaporă repede?... SMS-uri... Outlet, de azi mă îmbrac în negru... iar a luat foc ceva în București... un depozit... cică se înecă ăia cu fum toxic... discursul președintelui... Chivas Royal... Iubita mea, de ce spui asta? Cu ce să mă superi tu pe mine? Am fost plecat din țară, mi-am închis telefoanele... Ce spui? Tu crezi că eu închid telefonul doar ca să nu mă suni tu? Cum? Credeai că te-am sunat de pe o cartelă? Baby, ce-i cu tine? Gândești negativ, nu-mi place... pungi de plastic, scoici în formă de plămâni, discursul președintelui... pe plajă, fete frumoase cu sănii goi, trupuri tinere și bronzate... fanta, cola, cafea, apă plată... septembrie.

Hai să facem un proiect grandios! Nu vrei tu, mai bine, să ne futeam, așa... ca terapie... pentru dezafectivizare?... Colegiul Dobrogea-Castelul... Tu mă poți suna oricând, baby, tu nu faci gafe, tu ești o femeie inteligentă... Unde ești acum? În trafic, la Arcul de Triumf... îți sărut mâinile, doamna mea, ești bine acum, da?... Și încrederea... până unde merge încrederea?... piatră ponce, mărele de plastic, inele de sticlă, vin roșu, cola și nesteră, cum pizda mă-sii funcționează cartela asta... palmieri de plastic, discursul președintelui, alegeri la uniune... Iubesc ciocolata neagră, iubesc pisicile cu capul mare, iubesc arhitectura franceză, iubesc nebuniile...

Măi, nene, dacă vezi că nu-ți răspund înseamnă că nu te-aud! Mă cac pe piatra ta ponce! Crezi că până la 47 de ani n-am văzut piatră ponce?... Costi, iese Costi, da... și Lucia, Oana, Bibi, Bruxelles... așteptând... așteptându-te... știind

că n-ai să vii și cartea mea nevăgată în seamă și cartea lui Daniel, care nu mai apare... Ca și mine, Viviane, tu ești valoroasă vie! Dacă mă ții în viață, am să-ți fiu... nu știu ce-am să-ți fiu, tu n-ai nevoie de mine! Tu n-ai nevoie de nimeni! Simte-mă... haide, simte-mă și taci! Ce dracu' am? Mă comport ca o elevă!...

Și Raisa... mai are de mâncare? Tu ești bine? Da, marea e bine... mai aduce la mal câte-un slip, câte-o pungă, câte-o algă, dar toamna, dragul meu, algele au alt miros și nisipul e mai fin, pentru că nu sunt oameni... tamada, detergent, gel de duș, cearșafuri albe, perne, rotondele lui Chișu, vaaaaai, rotondele... MNLR, friptură mai ai?... a, da... cartofi nu mai ai... Se alege Chérie... da, da, să se aleagă... ai dus gunoiul?... Forever autumn... să nu ascuți cu nimeni melodia asta! Aduce lacrimi!

Bărbatul din Vărsător: Ca să intrăm direct în miezul problemei, nu te aștepta ca un bărbat din zodia Vărsătorului să comporte așa cum se comportă oamenii îndrăgostiți. Dacă faci greșeala asta, vei avea parte de o crudă trezire la realitate. Când e vorba despre prietenie, el e tot ce ți-ai putea dori: cel mai bun prieten, un confident de încredere. Dar dragostea... După cum spunea un Vărsător pe care l-am cunoscut: Oricine poate avea o fată, dar dragostea e cu totul altceva! În cazul acestor bărbaiți, asta e foarte adevărat. Tocmai când se poartă ca și cum nu te-ar plăcea, atunci e pe punctul de-a se îndrăgosti nebunește de tine. Logic! Vărsătorul place pe toată lumea! El se va referi chiar și la cel mai mare dușman al lui ca fiind... prietenul meu. Așa că atunci când spune că nu place pe cineva, asta are o semnificație mai adâncă... Simpla descoperire a acestei semnificații îți va lua ceva timp... Ei, na! De parcă toată lumea ar avea destin!...

Terasa pe care te-am așteptat, fotografiile, 303 - camera pentru nefumători, Autostrada Soarelui, diazepam, dormicum... așteptând, așteptându-te... Pot trece luni fără ca Vărsătorul să-ți spună un cuvânt afectuos, ca într-o dimineață, când îi faci omleta, să se uite adânc în ochii tăi și, brusc, să spună: Ai idee cât ești de frumoasă? Și va fi ceva în vocea lui care va face să ți se înmoaie genunchii... frecții... Stăteam așa... și gândeam fumând și desenând fumul cu mâna...

„Și niciun semn de la albul zăpezii...”, discursul președintelui... a încetat din viață actorul Nicu Constantin, profesorii intră în grevă, deraiază trenurile... Sunt la Budapesta, baby, curând vin acasă... blugi Denim, bagaje, taxi... Repet! Lasă-mă pe mine să... gestionez relația asta... am să apar exact atunci când ai nevoie de mine... Oana, Cătă, Marina, mareșalul... Eu vin acolo doar ca să te văd pe tine. Și... punct! ... Chivas Royal, câini morți la marginea autostrăzii, slabă recoltă, anul ăsta... omez și ginkcobiloba, premiile Lili, Audi Q7... „Ce complicitate ai tu cu ființa umană?”... Drajna... pentru moment, abonatul Vodafone nu poate fi apelat... Îmi amintesc niște lucruri la care mă gândeam atunci... Mă gândeam, de exemplu, că tu ești carne din carnea mea, că, dacă am fi executați împreună, pentru noi ar fi o simplă schimbare de temperatură, o simplă schimbare de program... Gara de Nord.

Ai ascultat discursul președintelui?... Nu!!!!... Firma... a început să meargă firma... Și boul ăla, care nici cratine nu știe să pună... Cristina, eu sunt mustang liber, călător în mii de stări și emoții... aduc dependențe și lacrimi... și, totuși, iubesc femeia mai presus de orice. E sus, pe pedestal. Fără ea nu trăiesc... Ești la Alexandria? Rămâi acolo!... o cafea și-o apă plată... trafic... străzi defundate, muncitori, bariere, granit... București... miros de cadavru... De ce nu mai avem castraveți... Da' parfumuri ai... și s-a cam urcat la cap, trebuia să rămâi slugă, să vinzi ciocolată, să-ți dea ăia din piață muie și să te ciupească de cur, vaca dracului!... ai tu relații... fă, proasto, te-am făcut om! Vezi că te dau afară ca pe un câine vagabond!...

Cheia roșie... cheia albastră... interfonul... florile... liniște... praf pe mobile... cărți, pisici, pene de porumbel, întreținerea, factura la lumină, factura orange, cardul de salariu, țigări, frunze uscate, MTV... Acasă. Acasă?

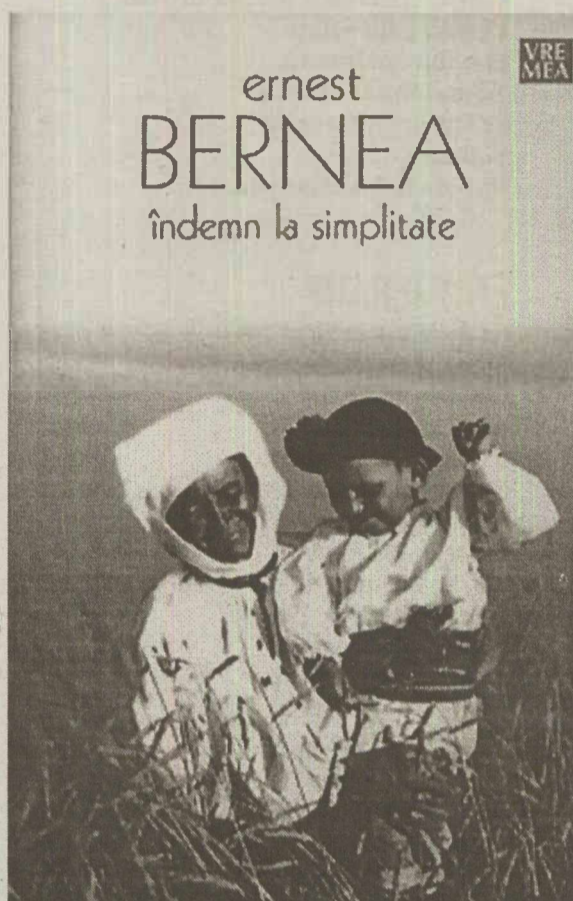
Se privește în luciul apei... Se miră? Se admiră? Și spune: mda, părul mi se albește de două ori pe zi... palmele-mi iubesc în rugăciune... buzele caută lacrimi pentru a putea supraviețui... Și cade... departe... ca să n-o știe nimeni așa... căzută...

Și începe să scrie: Această vacanță a mea, la sfârșit de sezon a fost ultima...

Platitudinea predicii moralizatoare

SORIN LAVRIC

Ernest Bernea, *Îndemn la simplitate*, Editura Vreamea, București, 2007, 110 pag.

De pe urma lui Ernest Bernea va rămâne amintirea unei vieți distruse și un album de fotografii inspirate din lumea satului interbelic, acel sat pe care etnologul român a apucat să-l cerceteze pe vremea când lucra în echipele monografice ale lui Dimitrie Gusti. În schimb, dinspre opera scrisă nu avem de așteptat revelații a ne lumina mintea. Ernest Bernea se numără printre acei autori a căror netezime expresivă atinge treapta orizontalei stilistice. Cu alte cuvinte, unda temperamentului arid îi răzbate direct în pagină, dând naștere unor texte seci, lapidare, de o serafică platitudine estetică. Bernea scrie atât de simplu încât, literar vorbind, este inexpressiv până la matitate. Titlul *Îndemn la simplitate* pare să-i fi fost nu doar normă de viață, ci și deviză scriitoricească, dovadă că frazele lui au sunetul sec al mesajelor lipsite de emfază, de unde și neputința lor de a-i pune în relief fondul gândirii. De aceea, în van i-am căuta virtuți estetice, aticismul expresiilor sale părînd a proveni dintr-o inaptitudine umorală de tip narativ: incapacitatea de a pune pe hîrtie altceva decît o proză elementară, ce pare rudimentară pînă la naivitate.

Fraza lui Bernea are o simplitate de stinghie dată la rîndea, cu fraze de maculator de o previzibilitate descumpănitoare. Ce e straniu e că ele nu vin dintr-o sărăcie a duhului – mai rar un om de o sensibilitate mai autentică ca sociologul nostru –, ci dintr-o deficiență de tehnică a camuflării. Ernest Bernea nu știe să-și disimuleze pornirile, spre a le învălui în fireturile calofile ale hainelor de gală. Neavînd tehnică de punere în scenă a gândurilor, nu are un ritm și nici o riziune. Bernea suferă de ingenuitatea celui care nu a căpătat încă rușinea goliciunii sale, părînd un Adam cu gîndurile despuiate de ambiția efectului scriitoricesc. De aceea, scrisul lui face impresia unei simplități de predică moralizatoare, onorabilă în intenție, dar fadă în formă. Cititorul are senzația că asistă la o plimbare prin locuri comune, fără să i se atragă atenția asupra insolitului ce poate fi descoperit în ele.

Îndemn la simplitate pare o carte fără autor, în care personalitatea artistului e total anulată. Sfințul Duh vorbind prin guri impersonale nu ar fi atins un prag mai frust de comunicare verbală. Dacă cineva și-ar propune să extragă expresii sapiențiale și exortații etice din paginile Bibliei, strîngîndu-le apoi pe

CREIERUL LUI PIRANESI

capitole tematice, rezultatul ar semăna leit cu cartea lui Bernea.

O explicație putem găsi: lui Ernest Bernea rafinementul artistic al expresiilor căutate trebuie să-i fi repugnat atît de mult, încît a fugit de manierisme ca de diavol, visînd la o culegere de clișee morale, previzibile în conținut și monotone în desfășurare. De aceea, *Îndemn la simplitate* nu-i o carte pe care s-o citești în larma civilizației. Doar retras la o cabană de munte sau doar ascuns în chilia vreunei mănăstiri, poți să-i deguști rîndurile. Căci elementarul în expresie cere elementar în trăire, condiție pe care n-o mai găsești demult la oamenii cetății. Un rețetar frust privind curățenia morală cere o specie de oameni care se află de mult pe cale de dispariție. De aceea, fără un orizont de așteptare pus în acord cu cartea, ea va dezamăgi, ochiul cititorului, obișnuit astăzi cu stimuli estetici mult mai puternici, alunecînd repede peste literele ei, din neputința de a da peste aderențe care să-i stîrnească interesul. O suprafață lustruită pe care piciorul alunecă ca pe o pojghiță de dale umede, așa vor resimți lectura cititorii care vor rafinement beletrist, adică întăritori de gust calofil. În schimb, cei care știu că emoția estetică nu e condiția obligatorie pentru ca un text să comunice ceva, aceia pot percepe cartea în alt fel.

Iată o mostră de text bernean din capitolul „Copilul”: „*Copilul este o făptură biblică originară. Copilul este o făptură a vieții neîntinate, este o floare deschisă a luminii, este un îndemn la simplitate și frumusețe. În el vorbește frîntura de cer dată omului cu începutul. Copilul este un mare dar al vieții noastre aici: aduce cu el inocența, dragălașenia și bunătatea. Copilul îndulcește viața noastră atît de amară; făptura sa mică, cu aripi la suflet, ne dă multe învățăminte. Un scriitor a spus: zîmbetul copilului este pentru mamă ca o rugăciune pentru Dumnezeu. În preajma copilului stăruie mereu o atmosferă de lumină și frumusețe*” (p. 94). Foarte adevărat, dar nuanțele acestea, spuse

asa într-o carte, nu au darul de impresionant. Cauza ține de o înăsprire psihologică a firii contemporane: pusă în fața tandreții acestor rînduri, cinica și vigilenta natură a cititorului actual se va simți iremediabil nesatisfăcută. Căci, dornică de senzații tari, o adiere rudimentară ca cea de mai sus n-o mai poate tulbura. Pe de altă parte, tăietura intelectuală a rîndurilor e nulă, Bernea alunecînd în duișii idilice fără adîncime speculativă.

Un călugăr notîndu-și fulgurațiile de gînd ar semăna întocmai cu Ernest Bernea. De aceea, cartea e rodul unei stări de spirit de tip duhovnicesc, în nici un caz rezultatul unei voințe de creație laică. Bernea nu creează literatură, ci redă constatări sapiențiale, atîta doar că o face la nivel elementar. De aceea, *Îndemn la simplitate* e o carte de viață interioară fără pretenții de scriere expresive. O carte despre banalitățile esențiale ale vieții – copilul, femeia, poetul, sfințul, umiliința, lacrimile, dragostea, certitudinea, greșeala, căința, minciuna, trufia, batjocura –, toate povestite fără prețiozități și emfatisme, ci plat și sec, parcă dintr-o voință deliberată de a obține rudimentul. Un volum de umiliință stilistică, în care vezi cum autorul se smerește pînă la atingerea inexpressivității lucii. *Îndemn la simplitate* poate fi citită în fața altarului bisericesc, dar pentru nimic în lume nu poate fi gustată estetic. Nu-i nimic de preferat sub unghi calofil în paginile ei. Autorul nu are o natură analitic conceptuală, ci una intuitivă, dar lipsită de aplecare plastică. Cartea adevărește opinia că adevărurile vieții, atunci cînd sînt spuse simplu, nu numai că nu sînt spectaculoase, dar nici măcar nu au putere de convingere. Ai nevoie de o predispoziție religioasă foarte accentuată pentru a putea rezona cu cuvintele lui Bernea.

În concluzie, o carte de curgere lină, fără tensiune sintactică, a cărui principală meteahnă este că autorul nu are dorința de a intra în sufletul cititorului. Poza lui Ernest Bernea de pe coperta a patra este emblematică în privința naturii autorului. Un aer recules de schimnic hieratic, emanînd o densitate ascetică neverosimilă, care te impresionează cu mult mai mult decît conținutul cărții.

Vânturile,
valurile...

IOANA CRĂCIUNESCU

DINAMITA

Îmi este dor de
o supă de ceapă,

sau de o ciorbă
dresată cu mult borș,
până se face foarte limpede.

Aici în Franța,
n-o spun cu reproș,
lumea se află în altă etapă.

Mi-e dor de o duminică
absentă
în calendarul muncii la teatru.

Aici, în Franța, de nu ești atentă
spre concurență, de n-ai ochii-n patru,
ajungi pe bulevard, cerșind o pâine.
La mine nu e cazul, sunt acoperită
din creștet până-n gheare de poeme.

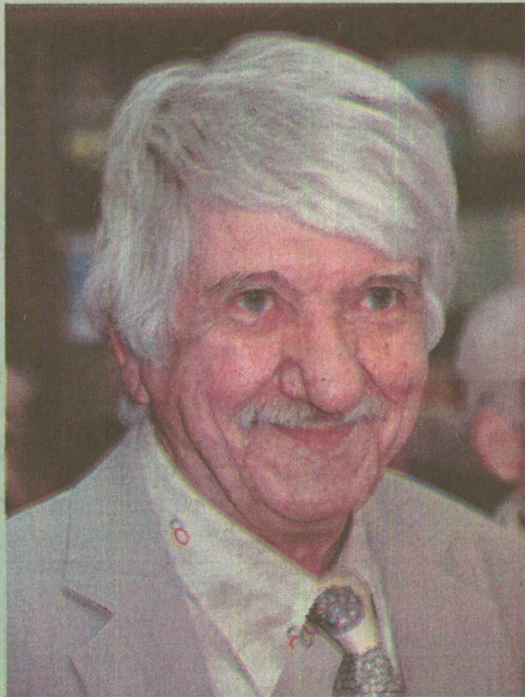
N-am de ce mă teme,
dar simți atunci cum îți vine

să lupți cu tot ce ai,
plus dinamită !

Parodii
de Lucian PERȚA

MIRCEA MICU

MUNȚII NU ÎMBĂTRÂNESC

Am început să miros a bătrân
Mi-e tot mai dor de copilărie.
Moartea cu surâsul ei hapsân
Îmi dă târcoale, dar amână să vie...
Mă visez uneori desculț, alergând
Ca mai demult, prin iarba udă și rece.
Jumătate din viața mea e vânt...
Jumătate o simt cum se trece.
Munții, munții eterni îi râvnesc
Pe ei îi scaldă zilnic lumina
Și harul soarelui dumnezeiesc
Al zăpezii concurând cu hermina.
Munții nu îmbătrânesc...

CA UN DULGHER

Ca un dulgher
Rămas fără secure
Îmi caut crucea
Râzând
Prin pădure...

SOMN

Nemișcat ca un pește
În apa care-l sufocă
Aștept dimineața
Înjurând printre ultimii dinți.
Nimic nu se schimbă!
Viața ca viața...
Țăranii mei
Se înhamă dimineața la pluguri
Ca niște sfinți...

URS BĂTRÂN

Ursul bătrân cu ochii de sfânt dormita
Într-o cușcă, moleșit de căldură
Dormita sau visa
La munți, la aer alpin
La liniște pură.
Seara, vizitatorii plecau întristați
Visând captivități
Și o durere imună.
Numai ursul bătrân
Se furișă în Carpați
Și dansa
În poieni devastate de lună...

ENUMERARE

Viață sintetică
Cămăși din plastic
Flori din plastic,
Zâmbete de plastic,
Săruturi de plastic
Ciorapi din plastic
Sutiene din plastic
Vorbe din plastic
Sentimente din plastic,
Prieteni de plastic,
Amante din plastic,
Amintiri din plastic,
Viață din plastic,
Sicriu din plastic...
F i n a l ...

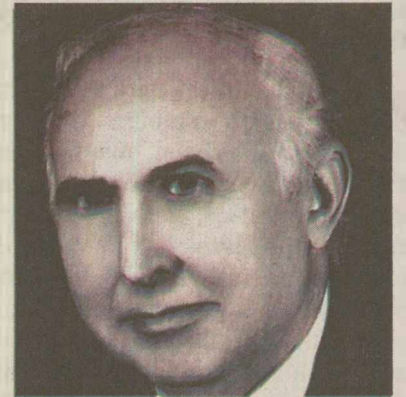
DANIEL MUREȘAN

VEDEȚI CUM ARĂTAȚI ?

După anii declinului,
Janus lega
de câte unul, pe care-l
vedea zilnic
privind pământul,
marea răspundere,
clădire măgulitoare de condus,
Eu, zeul zeilor, spun tot
ce-am vrut,
să fim și noi imaginile,
chipurile alese,
la înălțimea slăvitei noastre Rome,
nici un indispus,
organizez și schimb părerile,
revin la forma de început,
le adun după rangurile cernute,
asigur și ridic la augustu-mi gust
le compar cu atleții
de la orice curte,
iubiților, sunt ale noastre
grădinile, puterea ni-e scut,
dar răspundeți voi de
perfectul rotund!,
vedeți vin nesățioase patimile
Rivali greci, din ciocniri se
sparge divina noastră înfățișare,
mulți vor să rămână la părerile lor,
amorul propriu a fost dat
cu aceeași măsură...
să crape la ei închipuirea,
întotdeauna la ei, îți mai spun
– te-am ales pe tine, tu îmi

ești aproape,
ai încredere, rupe îndoiala,
pune rotundul la noi,
oricum vin pretențiile și anularea.
Janus aplaudă redarea,
Oglinda-n dulcea impostură,
de-ai spus că Soarele se învârt
în jurul Pământului
să nu-ți revii, arată-l venind,
plecând,
este grotesc și inutil să
începem noi
să ne învârtim, se răstoarnă
destule corăbii,
arată-le sfidarea.
Sunt supărat, mi s-au pus
în seamă,
omoruri, incesturi,
batjocuri cu venirea serii
ce-mi dezgustă nobile învățături,
lipsește zi și noapte cioburile
la icoana mea
crăpată, un Janus în vârtejuri,
greu mai țin părerea luminată,
atâția îmi spun să nu mă ostenesc
cu fisurile iubitei Venus,
unul nu-i ca altul la gust,
nu înțelegeți – mi se frânge inima,
se sparg icoanele, o aveam
pe Venus,
să mai sperăm în
floarea primăverii,
spuneți cu toții că suntem
cum ne vedem,
vinul vine din must.

TOMA GRIGORIE

JURNALUL DE BORD

Las pleoapa să cadă
privesc cu ochii minții
povestea prinde contur
bolborosind în adâncuri

se învâlmășesc umbrele
în plasa pescarului de perle
timpul dansează pe crestele valurilor
care au înghițit corabia

viețile tumefiate
plutesc în derivă
hărtănite de peștii piranha

pe tambuchi înfloresc
coralii scriind jurnalul de bord.

PESTE MARGINEA LUMII

Mergând perpetuu aplecat
peste marginea vieții
pământul îți fuge de sub picioare

te scalzi în apele cerului
frustrat adesea de soare
te consolezi cu hamacul lunii

cine-ți decide existența/inexistența
în cele două planuri suprapuse

ești legat la ochi
să nu vezi prăpastia
deasupra căreia pășești de-o viață

nu știi de unde ai purces
și unde ajungi
mereu aplecat peste marginea lumii.

PRIMEȘTE-MI DOAMNE

Primește-mi doamne
arderea de tot
de ce mă arzi cu binișorul
în nisip să mai înot
în fluidele toamne

primește-mi doamne
arderea de tot
aripa icariană s-a scurs
albina milioane
s-o refacă nu mai pot

primește-mi doamne
arderea de tot
iar jertfa mea de trup netot
îngădui-o Serenisime
undelemn în icoane

primește-mi doamne
arderea de tot.

Un important poet leton, un reputat traducător român

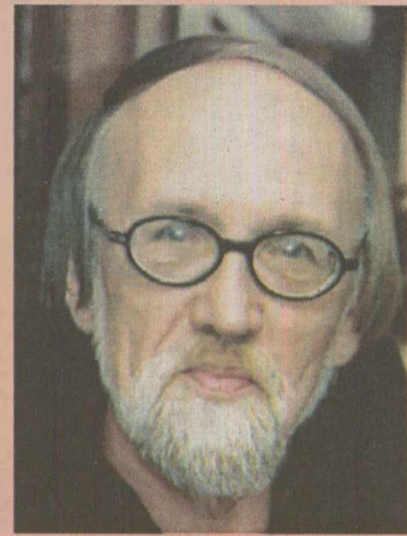
Leons BRIEDIS

S-a născut în anul 1949. A studiat Filologia la Universitatea Letonă (1968-1970), apoi Filologia Română și Spaniolă la Universitatea din Chișinău (1972-1974), iar între 1977 și 1979 a audiat cursuri la Institutul de literatură „Gorki” din Moscova. Poet, prozator, eseist, publicist și critic literar, traducător din latină, engleză și, în mod special, din limbile neolatine – română, spaniolă, italiană, portugheză, catalană. Autor al 31 de cărți originale (poeme, proză, eseuri, cărți pentru copii), iar ca traducător a editat 48 de volume. Membru al Uniunii Scriitorilor din Letonia (1974), membru al PEN Centrului Internațional, din anul 2008 – membru al Academiei de Științe al țării sale. Pentru prestigioasa-i activitate literară i

s-au acordat distincții în Letonia (inclusiv, cea mai înaltă: Ordinul celor Trei Stele, 1999), Lituania, România și Portugalia (Ordem do Merito Comendador, decorația supremă a acestei țări). În prezent publică revista „Kentaurs XXI”, este directorul editurii private „Minerva”.

Din limba română a tradus și a editat 21 de cărți: *Povești populare, Folclor pentru copii, Antologia prozei scurte a scriitorilor din Moldova, romane de Zaharia Stancu, proză de Ana Blandiana, Mircea Eliade, Antologia poezilor din Moldova, poezi români și din Moldova în cărți aparte* (T. Arghezi, L. Damian, N. Stănescu, L. Blaga, G. Vieru, A. Blandiana, Șt.A. Doinaș, G. Naum, I. Mălăncioiu, M. Dinescu, M. Sorescu), precum și nenumărate publicații în presa periodică.

Este asistat, dar și... „concurat” de soția sa, Maria Briede-Macovei, născută în Siberia din români basarabeni deportați, ea însăși poetă, eseistă, traducătoare din română în letonă, și de fiul lor Adrians Briedis-Macovei, tânăr scriitor în plină afirmare.

ABANDON-EXTERMINATORUL

îngerește iresponsabil

cu aripile fără de căpătâi frânte
voinărește pe ulițele marelui oraș
prin piețe
pe la gunoiste
unde chefuiește bahicul vânt

îngerul adâncurilor:
Abandon-exterminatorul

umblă alandala prin cele mai sordide berării
bodegi vulgare
prin curți indecent de frumoase
unde mănâncă beau și se împerechează
și de nicuna nu-i atras cu adevărat
deși ele însele-i sar de gât
acostându-l
de parcă ar fi izgonite din rai
duhorile tămâierilor de aur

prin toate speluncile
ca cerșetorul
bate pragurile
emănând unei stele ce cade din ceruri
fulgerător
spre pământ

îngerul adâncurilor:
Abandon-exterminatorul

iresponsabil nespecificat
nici chiar în specia îngerilor
căzuți

îngerește iresponsabil

înainte ca al șaptelea înger
să trâmbițeze

înger al adâncurilor:
Abandon-exterminatorul

***

„ploaia”
în heraldica traducere a toamnei înseamnă
„peisaj fără om”

cenușii
sângerânde
insuportabil de triste
dealurile și văile inimii omenești
pustii monotone și singuratic

peisaj fără om
în însăși omul

CUVINTELE

I
noaptea din noi își ia zborul un fluture alb
precum taina celei mai adânci taine
pe care ca pe taina altei taine și mai ascunse
ar trebui să o adăpostim în noi

II

drept rămas bun de la ceva inexistent
ce răsare în sufletele noastre amurgite
spunem:
disperata mână a lui Dumnezeu:

Acel Cuvânt care e nerostit

III

Cuvintele
ca aerul luminii
pe care-l respiră
întunecații noștri plămâni
iradiind
să respire
sensul întunericului

***

ca în cercurile cvasistinse
ale infernului lui Dante pe care
mohorâta mea plăsmuire le conturase
pe nisipul de pe istălalt țarm al mării
bântuit de furtuni
în popoarele din sufletul meu
eu însumi mă voi cufunda
în triburile sufletului întemnițându-mă
benevol
tăinuindu-mă de cruzimea lor fără măsură
atât de înspăimântătoare încât
deasupra mea corbii se încheagă mereu
și cu fiecă clipă
văzduhurile sunt tot mai sortite pieirii

***

veșnic neliniștit
veșnic deprimat din neștiute motive
rătăcind printre cei trei pini ai sufletului
fără a ajunge cu adevărat nicăieri
cel puțin în propriile gânduri
sau mai bine-zis în închipuire
te mai simți încă singur
întreg
perfect
neînvin

deși demult șters de pe fața pământului
acel continent

unicul loc de pe pământ unde
doar eu mai pot exista

RĂSUL ROȘU

lumea se umple tot mai mult
de răsul roșu

doar răsul roșu
ca reînviați unul după altul
morții
printre care celor vii curând
n-o să le mai rămână loc

la fel cum cândva
nu avuseseră loc în acest râset roșu
ajuns tot mai puternic nestăvil

răsul roșu în care
curând ne vom transforma și noi

fiindcă înecându-se
ca și cum s-ar rupe în două în
roșul râset în care
se înecă până și Dumnezeu în propriile
ceruri zeflemitoare

AT THIS BIRTH SEASON OF DECEASE¹

precum înfloritul hiacint al romanilor
în poezia lui Thomas Stearns Eliot
și
My life is light, wailing for the death wind,
Like a feature on the back of my hand²
primăvară de primăvară
renăscând
aproape ca Thot³

ea nicidecum nu a putut să-i dăruiască ceva
mersului destinului său
nici unui alt destin
la fel precum dânsa nu a semănat nici ură
nici dragoste
absolut nimic
deoarece mereu îi era dat să exprime
o altă voință – căreia
dinainte îi devenea supus

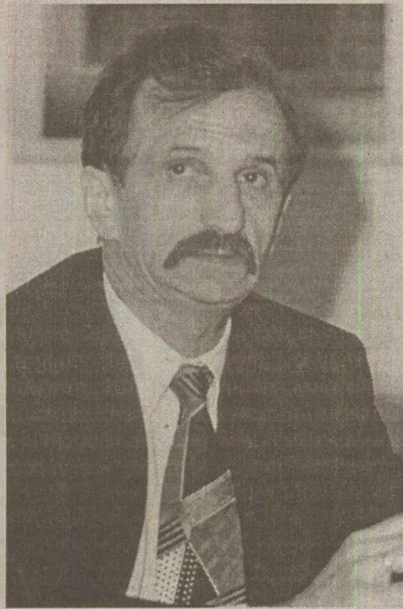
indiferent dacă tu vrei sau ba
pentru că:
viața mea nu a viețuit ca să viețuiască
viața mea nu a viețuit ca să supraviețuiască
viața mea a viețuit viețuind
în pofida faptului că
I am tired with my own life and the lives
of those after me⁴
în pofida faptului că
I am dying in my own death and the death
of those after me⁵
în fiecare primăvară
reînviind
aproape ca Thot
at this birth season of decease

Citate din poemul lui T.S. Eliot *Cântec pentru Simeon*:

1. În acest anotimp când se naște moartea.
2. Viața mi-i ușoară, așteptând vântoasele morții
Ca fulgul pe dosul palmei mele încă vii.
3. Thot – la egipteni, zeul scrierii, al limbii și stăpânul cuvintelor divine.
În general, era simbolul înțelepciunii. Reprezentat sub forma unui babuin sau ibis.
4. Eu sunt obosit de propria-mi viață și de viețile celor care îmi vor urma.
5. Eu mor în propria-mi moarte și în morțile celor de după mine.

MIRCEA M. IONESCU

- Scorpion. Născut la 31 octombrie 1945, în București, sectorul 1; Domiciliul actual: B-dul Tineretului 1, Bloc 5, sector 4, București. Cu vedere spre parc; Starea civilă: căsătorit, 3 copii: Mircea-Robert, Duce, Maria; Absolvent: Facultatea de

Filozofie, Universitatea București, 1969; Cursul post-universitar de ziaristică, București, 1979; Curs de relații sociale Adelphay University New York, 1987; Academia Vieții, trei luni în Lagărul din Italia și 13 ani la New York!

Locuri de muncă (pentru amorul artei, dar și pentru supraviețuire): Ziarul „Munca” (1968-1970); Ziarul „Sportul” și revista „Fotbal” (1971-1986); Editorul publicației „Lumea Noastră - Lumea Sporturilor”, New York (1987-2005); Taximetrist de noapte la New York (1987-1993); Șeful Departamentului Sport - „Gardianul” (2002-2005); Realizatorul emisiunii „Idoli și Legende” și comentator de fotbal la Telesport (2005-2008); Directorul publicației de cultură și analiză sportivă „Sport4all” (2005-2007); Comentator radio și TV (1973-1986; 1998-2002); Cronica dramatică („Amanța mea Thalia”) în revista „Taifasuri” (din ianuarie 2009).

Activitate literară (sau marea șansă a refugului contemporan): 13 cărți publicate: „Asasinul acordă interviuri” (1976); „Întâlniri care se uită greu” (1983); „Columb a descoperit America, Hagi a cucerit-o” (1994); Premiul Asociației Presei Sportive pentru carte

„Pierdut în New York”, teatru (1997); „New York-București, reîntoarcerea niciunde”, teatru (1998).

Premiul Academiei Carpatica: „Taximetrist de noapte la New York”, memorialistică (2000, două ediții); „La masă cu Zei muritori care au avut lumea la picioare” (2001, interviuri imaginare); „Dona Quijota joacă Samba” (2002); „Hamlet a murit degeaba”, eseuri (2003).

Premiul Clubului Jurnaliștilor pentru „Cea mai bună carte a anului”: „La Est de West”, teatru (2003).

Premiul „Iosif Naghiu pentru dramaturgie” al Asociației Scriitorilor București: „La răscruce de Hagi / Freud(a) 1,2”, teatru (2005); „Deținuți în Statuia Libertății”, teatru (2007). „Premiul Nobel pentru Fotbal”, teatru (2008).

13 piese jucate pe scenă: „Centrul înaintaș s-a născut la miezul nopții”, Arad (1979); „Pele și caii verzi”, Petroșani (1981); „Aventura unei femei cumintii”, Bacău (1981); spectacol interzis pe scena Naționalului bucureștean la 10 mai 1983; „A murit Thales de sete”, Arad (1982); „Adio, Pele!”, Brașov (1984); „Cum se cucerește o actriță”, Drobeta Tr. Severin (1985); piesă

interzisă în ziua primei lecturi la „Ion Vasilescu”, București; „Beethoven cântă din pistol”, Chișinău (1995), spectacol prezentat și la New York, Bridgeport, Stockholm, Oradea; „Pierdut în New York”, Giurgiu (1997); „Turnătorul și actrița”, Teatrul Valah, Giurgiu (1998); spectacol jucat cu mare succes la București și la New York; „Beethoven cântă din pistol”, Teatrul Mundi, București (1999); „Dona Quijota”, Bacău (2005); „Fata care dă cu pumnul”, Giurgiu (2007); spectacol prezentat în cadrul Festivalului teatrelor din orașele dunărene (Giurgiu, 3 octombrie 2007) și la Festivalul internațional „Comedia în Balcani”, la Vidin, Bulgaria (15 octombrie 2007); „Jucătorul de baseball”, Teatrul „Al. Davila” (Pitești, 2008).

Tot în fișa personală (și ea în curs de dezvoltare): Membru al Uniunii Scriitorilor din România; Membru al Asociației Internaționale a Presei Sportive; Membru al Asociației Comentatorilor și Cronicarilor Sportivi Americani; Membru Foreign Press Association, New York; Premiul Revistei „România Mare” pentru întreaga activitate (2006); Medalia cu rubin la Centenarul Fotbalului Românesc, pentru întreaga activitate de gazetar și scriitor (mai 2009).

Personaje

ATENIANUL - 33 de ani
CONDUCTORUL - 60 de ani
FATA ÎN ROZ - 26 de ani
DOAMNA CU CĂTELUL - 55 de ani/FEMEIA
BĂIATUL CU MANELE - 19 ani
BĂIATUL CU STICLA DE CONIAC - 19 ani
UN TIP CU MAPĂ - 50 de ani
O TIPĂ FĂRĂ MAPĂ - 19 ani
REPORTERA - 20 de ani
CAMERAMANUL - 25 de ani/ PRIMUL INS
TREI PĂPUȘI GONFLABILE
AL DOILEA INS
FIGURANȚI - toate vârstele
VOCI

Scena 1

...Scena este ocupată de un vagon de tren. Se aude glasul roților de tren. La aproape un metru deasupra scenei, se văd trei cușete de dormit, cu câte patru locuri fiecare. Două pe stânga, două pe dreapta, în fiecare cușetă. Cușeta din mijloc este ușor luminată de un bec mic, de control, plasat deasupra ușii aflată în planul secund. Spre sală, o sârmă subțire trasează spațiul convențional al ferestrei. Celelalte două cușete sunt în întuneric. Pe patul din dreapta, în cușeta din mijloc, doarme ghemuit, acoperit cu o pătură, Atenianul; este cu capul spre sală. O scară metalică este sprijinită de pantanul de sus din stânga. Pe patul de sus, în dreapta, un geamantan, o cutie dreptunghiulară și hainele Atenianului. Se aud voci. Apare în dreptul ușii, pe culoarul din planul secund, Conductorul. Este însoțit de o frumoasă Fată îmbrăcată într-o rochie roz, transparentă; ea cară o geantă-sac pe umeri și un mic geamantan pe roțile.

CONDUCTORUL: Aici este locul dumneavoastră, miss. Numărul 13. E în dreapta, jos. (Conductorul vrea să deschidă ușa cușetei. Nu reușește. Bate în geamul ușii.) Domnule, deschide! De ce ai închis ușa?

ATENIANUL (sare nervos din pat, e într-un trening roșu cu dungi albe): Hoo, ce faceți gălăgia asta de forțe aliate?! E timp de pace, nu de război!... Cine sunteți și ce doriți?

CONDUCTORUL: Sunt conductorul, nu mă mai recunoști, domnule?

ATENIANUL: N-am memoria conductorilor! (Ursuz.) Ce vrei, meșter?

CONDUCTORUL: Deschide, dom'le, ușa! Fii cavalier, ce mama mă-sii, lași o domniță să aștepte?!

ATENIANUL (încearcă să deschidă ușa, nu reușește): N-am închis nimic, logic n-am cum să deschid... Ce mama mă-sii mai vrei?

CONDUCTORUL (cu voce domoală): Vezi că este un click sus, în dreapta dumitale! Apasă-l cu forță!

ATENIANUL (ofuscă): În dreapta dumneavoastră! Că n-am făcut facultatea împreună la Regimentul 3 degeaba. OK? (Se ridică pe vârfuri, apasă click-ul de sus. Conductorul deschide ușa.) Mulțumit?! (Se aruncă în pat, se ghemuiește și își trage pătura pe cap.) Am plătit bilet la cușetă să dorm, nu să fac pe mecanicul de întreținere în miez de noapte. (Conductorul se depărtează bodogănind. Glasul roților de tren se aude tare. Fata intră stânjenită.)

FATA: Bună-dimineață!

ATENIANUL: Ce dimineață, domnișoară, că abia a trecut de miezul nopții! (Scoate capul de sub pătură și își privește ceasul.) E 1 fără 10! Dimineața începe la ora 6! (Își trage pătura pe cap.)

FATA: Pot să aprind câteva clipe lumina?

ATENIANUL (de sub pătură, morăcănos): Puteți face absolut tot ce doriți. Simțiți-vă ca acasă! (Sarcastic.) Aprindeți lumina, vorbiți de una singură, dați telefoane, dezbrăcați-vă, faceți gimnastică de adormire...

FATA: Nu vă deranjează?

ATENIANUL: Nici dacă dați foc la tren...

FATA: Sunteți foarte amabil.

ATENIANUL: Sunt foarte obsesiv și n-am chef de dialoguri nocturne, domnișoară!

FATA: N-aș fi vrut să vă deranjez, dar mi s-a spus că nu mai sunt

SEMNALUL

locuri la cușetă. De aceea am și acceptat să dorm în aceeași cușetă cu un necunoscut. E prima dată în viață când accept așa ceva... E o situație destul de riscantă, nu?...

ATENIANUL: Nu vă faceți griji, m-au stors trei gagici, astăzi.

FATA: Vai, ce nonșalant vorbiți.

ATENIANUL: Vi se pare...

FATA: Sunteți foarte interesant, deși nu vă zăresc chipul. (Se vrea convingătoare.) Mi-am dat seama cât de atrăgător sunteți după cum v-am văzut că dormiți...

ATENIANUL: V-aș fi recunoscător dacă m-ați lăsa să dorm. Dacă am plecat din Brașov, peste două ore și cincizeci de minute ar trebui să cobor din tren.

FATA: Trenurile au întârziere în ultima vreme, domnule.

ATENIANUL: Cu atât mai bine.

FATA: Somn ușor, domnule! (Bărbatul tace. Fata scoate un mobil, se așază turcește pe locul ei, cel de jos. Formează un număr.) Bună, darling!... Da, am rezolvat. Mi-a găsit un loc la cușeta de patru în vagonul gol. M-a repartizat într-o cușetă unde nu-i decât un loc ocupat. Cel vizavi de al meu. (Ascultă.) Jos, sigur că jos. (Ascultă.) Sunt cu un domn în cușetă, Gimi!... Hai, mă, lasă crizele astea de gelozie. Pare un tip civilizată, s-a băgat sub pătură din cap până-n picioare... (Ascultă.) Dragă, știi, doar, că mie nu mi-e frică de violuri. (Tare, să fie bine auzită.) Am făcut, doar, doi ani karate!

ATENIANUL (de sub pătură): Fii liniștit, Jimi, eu unul renunț la viol! Deși, cu o karatistă, ar fi ceva foarte excitant...

FATA: Să urc în patul de sus?! Dar nu vreau să fac alpinism la miezul nopții, omule! (Ascultă.) Să nu-l excit, dacă respir la câțiva centimetri de el?! Că eu excit pe oricine... și ce dacă-l excit?! Câți n-am excitat la viața mea... (Se apropie de Atenian. Cu glas lasciv.) Domnule, scuzați-mă, doar o interogați! Dar, vă rog, să fiți sincer. Credeți că vă excită prezența mea la parter?

ATENIANUL: Nici la parter și nici la etaj, domnișoară!

FATA (la telemobil): Nu-l excit, dragă! În nicio poziție. Crezi că toți bărbații sunt ca tine? (Ascultă.) Ce moacă are?! Habar n-am, aici e întuneric. Plus că moaca lui se află sub pătură. (Ascultă.) Doarme.

ATENIANUL: Vreau să dorm, domnișoară!

FATA: Nu-ți face griji, știu să mă apăr. Deși, nu cred că, de data asta, este cazul. (Ascultă.) Cum să nu mă dezbrac, ești nebun?!

ATENIANUL: Dezbrăcați-vă, lady, dezbrăcați-vă! De țoale, de caracter, de ce aveți chef...

FATA (la telefon): Vrei să dorm îmbrăcată, să-mi boțesc frumusețe de rochiță Chanel?! Hai, mă, fii bărbat matur!... (Ascultă, se îngrijorează.) E nasol dacă nu se excită?! La asta nu m-am gândit. (Ascultă. Se repede la scară, urcă pe patul de sus.) Da, totul e posibil... Mai ales noaptea... și într-un tren cu multe figuri dubioase... (Ascultă. E vizibil alertată.) Vorbește în șoaptă.) Dacă nu l-a excitat prezența mea de primadonă, s-ar putea să fie un dezzechilibrat mintal, care se excită numai când omoară femeii!... (Privește îngrozită spre patul Atenianului. În șoaptă.) Domnule, nu vă supărați, vreți să mă omorâți?

ATENIANUL (iritat): O să mă omori dumneata...

FATA (tipă speriată): Nuuu! (În mobil.) Nu, mă, nu mi-a făcut nimic! M-a jignit profund, însă, afirmând că eu vreau să-l omor! (Revoltată.) Auzi, să-l omor?!

ATENIANUL: O să mă omori cu tărăboiul ăsta nocturn!

FATA (la mobil, ușurată): Nu tu, n-am înțeles eu bine, că vorbește cu pătura pe gură! Susține că nu vrea să mă omoare, ba, mai mult, că eu aș putea să-lucid, așa, figurativ, adică nervos! (Ascultă.) Sigur că e sonat și nu reprezintă o voce autorizată! (Ascultă la telemobil.) Nu știu ce moacă are, țî-am spus că e acoperit cu o pătură. Pare bine făcut, că a umplut tot patul. Stai să-mi amintesc... (Efort de gândire.) Cred că are o figură feroasă, dacă e să mă iau după vocea cu care l-a repezit pe conductor. (Ascultă.) Da, ai dreptate, trebuie să ascundă ceva, acolo, sub pătură!... (Ascultă.) Să nu fie vreun evadat?!... (Către Atenian.) Domnule, nu vă supărați, sunteți un evadat?! (Niciun răspuns. La telemobil, încercând să-și revină.) Nu este evadat!... (Ascultă.) Poate are vreun cuțit sau un satâr sub pătură?! (Către Atenian.) Domnule, poate fi adevărat că vreți să mă lichidați cu un cuțit sau cu un satâr?!

ATENIANUL: O să mă omori cu tărăboiul ăsta nocturn!

FATA (la mobil, ușurată): Nu tu, n-am înțeles eu bine, că vorbește cu pătura pe gură! Susține că nu vrea să mă omoare, ba, mai mult, că eu aș putea să-lucid, așa, figurativ, adică nervos! (Ascultă.) Sigur că e sonat și nu reprezintă o voce autorizată! (Ascultă la telemobil.) Nu știu ce moacă are, țî-am spus că e acoperit cu o pătură. Pare bine făcut, că a umplut tot patul. Stai să-mi amintesc... (Efort de gândire.) Cred că are o figură feroasă, dacă e să mă iau după vocea cu care l-a repezit pe conductor. (Ascultă.) Da, ai dreptate, trebuie să ascundă ceva, acolo, sub pătură!... (Ascultă.) Să nu fie vreun evadat?!... (Către Atenian.) Domnule, nu vă supărați, sunteți un evadat?! (Niciun răspuns. La telemobil, încercând să-și revină.) Nu este evadat!... (Ascultă.) Poate are vreun cuțit sau un satâr sub pătură?! (Către Atenian.) Domnule, poate fi adevărat că vreți să mă lichidați cu un cuțit sau cu un satâr?!

ATENIANUL: O să mă omori cu tărăboiul ăsta nocturn!

FATA (la mobil, ușurată): Nu tu, n-am înțeles eu bine, că vorbește cu pătura pe gură! Susține că nu vrea să mă omoare, ba, mai mult, că eu aș putea să-lucid, așa, figurativ, adică nervos! (Ascultă.) Sigur că e sonat și nu reprezintă o voce autorizată! (Ascultă la telemobil.) Nu știu ce moacă are, țî-am spus că e acoperit cu o pătură. Pare bine făcut, că a umplut tot patul. Stai să-mi amintesc... (Efort de gândire.) Cred că are o figură feroasă, dacă e să mă iau după vocea cu care l-a repezit pe conductor. (Ascultă.) Da, ai dreptate, trebuie să ascundă ceva, acolo, sub pătură!... (Ascultă.) Să nu fie vreun evadat?!... (Către Atenian.) Domnule, nu vă supărați, sunteți un evadat?! (Niciun răspuns. La telemobil, încercând să-și revină.) Nu este evadat!... (Ascultă.) Poate are vreun cuțit sau un satâr sub pătură?! (Către Atenian.) Domnule, poate fi adevărat că vreți să mă lichidați cu un cuțit sau cu un satâr?!

ATENIANUL: O să mă omori cu tărăboiul ăsta nocturn!

FATA (la mobil, ușurată): Nu tu, n-am înțeles eu bine, că vorbește cu pătura pe gură! Susține că nu vrea să mă omoare, ba, mai mult, că eu aș putea să-lucid, așa, figurativ, adică nervos! (Ascultă.) Sigur că e sonat și nu reprezintă o voce autorizată! (Ascultă la telemobil.) Nu știu ce moacă are, țî-am spus că e acoperit cu o pătură. Pare bine făcut, că a umplut tot patul. Stai să-mi amintesc... (Efort de gândire.) Cred că are o figură feroasă, dacă e să mă iau după vocea cu care l-a repezit pe conductor. (Ascultă.) Da, ai dreptate, trebuie să ascundă ceva, acolo, sub pătură!... (Ascultă.) Să nu fie vreun evadat?!... (Către Atenian.) Domnule, nu vă supărați, sunteți un evadat?! (Niciun răspuns. La telemobil, încercând să-și revină.) Nu este evadat!... (Ascultă.) Poate are vreun cuțit sau un satâr sub pătură?! (Către Atenian.) Domnule, poate fi adevărat că vreți să mă lichidați cu un cuțit sau cu un satâr?!

ATENIANUL: O să mă omori cu tărăboiul ăsta nocturn!

FATA (la mobil, ușurată): Nu tu, n-am înțeles eu bine, că vorbește cu pătura pe gură! Susține că nu vrea să mă omoare, ba, mai mult, că eu aș putea să-lucid, așa, figurativ, adică nervos! (Ascultă.) Sigur că e sonat și nu reprezintă o voce autorizată! (Ascultă la telemobil.) Nu știu ce moacă are, țî-am spus că e acoperit cu o pătură. Pare bine făcut, că a umplut tot patul. Stai să-mi amintesc... (Efort de gândire.) Cred că are o figură feroasă, dacă e să mă iau după vocea cu care l-a repezit pe conductor. (Ascultă.) Da, ai dreptate, trebuie să ascundă ceva, acolo, sub pătură!... (Ascultă.) Să nu fie vreun evadat?!... (Către Atenian.) Domnule, nu vă supărați, sunteți un evadat?! (Niciun răspuns. La telemobil, încercând să-și revină.) Nu este evadat!... (Ascultă.) Poate are vreun cuțit sau un satâr sub pătură?! (Către Atenian.) Domnule, poate fi adevărat că vreți să mă lichidați cu un cuțit sau cu un satâr?!

ATENIANUL: O să mă omori cu tărăboiul ăsta nocturn!

FATA (la mobil, ușurată): Nu tu, n-am înțeles eu bine, că vorbește cu pătura pe gură! Susține că nu vrea să mă omoare, ba, mai mult, că eu aș putea să-lucid, așa, figurativ, adică nervos! (Ascultă.) Sigur că e sonat și nu reprezintă o voce autorizată! (Ascultă la telemobil.) Nu știu ce moacă are, țî-am spus că e acoperit cu o pătură. Pare bine făcut, că a umplut tot patul. Stai să-mi amintesc... (Efort de gândire.) Cred că are o figură feroasă, dacă e să mă iau după vocea cu care l-a repezit pe conductor. (Ascultă.) Da, ai dreptate, trebuie să ascundă ceva, acolo, sub pătură!... (Ascultă.) Să nu fie vreun evadat?!... (Către Atenian.) Domnule, nu vă supărați, sunteți un evadat?! (Niciun răspuns. La telemobil, încercând să-și revină.) Nu este evadat!... (Ascultă.) Poate are vreun cuțit sau un satâr sub pătură?! (Către Atenian.) Domnule, poate fi adevărat că vreți să mă lichidați cu un cuțit sau cu un satâr?!

ATENIANUL: Eu nu port nici cuțit, nici satâr, domnișoară! Am două brațe foarte puternice. Îmi ajung ele...

FATA (speriată, în telemobil): Susține că mă va strangula cu brațele lui foarte puternice! (Ascultă.) N-a spus chiar așa, mot-a-mot, dar a dat de înțeles...

ATENIANUL (de sub pătură): Nu fabulați, lady!

FATA: Nu fabulez, Gimi! (Ascultă. Se uită la Atenian. Acesta nu mișcă.) Nu, nu mișcă! Nici nu respiră! (Speriată.) Da, parcă-i mort! (Șocată, spre Atenian.) Domnule, sunteți mort?! (Niciun răspuns. Fata vorbește în șoaptă la telemobil.) Poate s-a asfixiat?! (Încearcă să surprindă vreo mișcare.) Domnule, v-ați asfixiat?! (Tăcere.) Vai de mine, în ce rahat am intrat!

ATENIANUL: Ați intrat într-o cușetă. (Ferm.) Aceasta e o cușetă, domnișoară! (Cu voce aspră.) Unde, în toila nopții, îmi futeți mie somnul!

FATA (surprinsă): N-ați murit, domnule?!

ATENIANUL: Mor de somn!...

FATA: Scuzați, știți... (Tace câteva clipe. Se aud doar roțile trenului grăbind. Abia auzită, în telemobil.) Gimi, mi-e frică rău, rău de tot, băiatule! Țta ascunde ceva! Ceva murdar...

ATENIANUL: M-am spălat înainte să plec la gară!

FATA (ascultă la telemobil): Nu, nu iese de sub pătură! (Ascultă.) OK! (Se adresează Atenianului.) De ce vă ascundeți sub pătură, domnule?

ATENIANUL: De realitate! De realitatea asta mizerabilă în care viermuiesc.

FATA: Sunteți tânăr, domnule!

ATENIANUL: Sunt scârbit!... În țara asta, cu cât ești mai tânăr, cu atât nu ai voie să fii personal. (Revoltat rău.) Cu cât ai mai multe idei, cu atât ești mai periculos. Cu cât ești mai cinstit, cu atât devii mai incomod. (Ofuscă.) Trebuie să accepți legea sistemului, care-ți reproșează lipsa de experiență. (Cu lehamite evidentă.) Nu supraviețuiești decât dacă mergi pe burtă și minți, cum vor ăia mari, de sus!

FATA (la mobil): Se ascunde de realitate, sub pătură! Zice că e mizerabilă... (E întreruptă la telemobil.) Realitatea e mizerabilă, nu pătura! Iar el e scârbit, că e tânăr! (Ascultă.) Minte?!... Cum să-i spun că minte?!... Dacă-mi dă o palmă sau mă injură în miezul nopții, într-un tren cu câteva sute de pasageri?!

ATENIANUL: Eu injur numai în engleză, miss! Fuck...

FATA (la telemobil): Zice că-i englez, tu!... (Ascultă.) Cum să-l înțeleg dacă minte?! Ce, ar fi prost să-mi spună?... Aha, să-i studiez fața când vorbește?! Bine, Gimi, așa o să fac! (Își face curaj. Atenianului.) Mințiți, domnule?! (Tăcere.) Realitatea și-o mai face și omul! Credeți că pentru mine, dacă port rochiță roz, realitatea este bombon? (Oțtează.) Am de crescut 18 copii, domnule!

ATENIANUL: Numai 18?!

FATA: 13 fete și 5 băieți! Noroc că 3 au plecat cu tații lor în Spania și Italia... (Fericită.) Vreți să vă arăt cei 18 copii ai mei? Îi am pe laptop. (Niciun răspuns. În mobil.) Pa, Gimi! Ai grijă cum conduci, la m... e cer senin, cred. (Închide mobilul.) E grea viața și pentru mine, domnule, nu sunt o „Femeie cu bani”, cum ar zice Bernard Shaw. (Nostalgică.) Vai, ce piesă! Am văzut-o cu uliutorul Toma Caragiu...

ATENIANUL (scoate capul de sub pătură, o clipă): L-ați văzut pe Toma Caragiu pe viu?!

FATA: Cum să-l văd „live”, domnule?! M-am născut la mulți ani după ce maestrul a decedat la cutremurul din '77! (Atenianul dispare sub pătură.) L-am văzut la Teatru TV... (Tăcere.) Câte ore stați pe zi în fața televizorului?

ATENIANUL: Eu n-am televizor, dom'șoară. și nici aparat de radio!

FATA (surprinsă): Și nu vă plictisiți?! (Tăcere.) Ce faceți toată ziua?!

ATENIANUL: Gândesc și mă uit pe cer, la stele...

FATA: Vai, cât semănați cu domnul Miroiu, din „Steaua fără nume”! Ați văzut „Steaua fără nume”?

ATENIANUL: Am văzut steaua dracului... (Serios.) Bag seama că vă place teatrul...

FATA: Mda, îmi place să văd teatru. Deși, astăzi, cel mai bine este să joci teatru. Vi se pare că gândesc imoral?

ATENIANUL: Gândiți cât se poate de shakeasperian. (Recită.) „Lumea-ntrăgă e o scenă și toți oamenii-s actori”.

FATA (sună telemobilul): Totul e OK, Gimi! Discutam despre teatru... Seamănă cu lunaticul Miroiu, din „Steaua fără nume”, pe care am văzut-o la Buzău, cu actori bucureșteni, îți mai amintești?! (Ascultă.) Nu joacă teatru, dragă, nu oricine poate fi actor... (Devine agitată.) De unde știi tu că e un tip foarte, foarte periculos?! Ai vorbit cu un psiholog?!

ATENIANUL: Psihologul castraveților!

FATA (ascultă, aproape că tremură): S-au dat trei jafuri grele la case de schimb din Cluj, Sighișoara și Brașov, în ultimele 12 ore, și borfașii înarmați n-au fost prinși?!...

ATENIANUL (se joacă): Două dintre jafuri le-am dat eu, dom'șoară! Bani sunt în geamantanul de sus. Spune-i asta și lăsați-mă să dorm!... Vă dau pentru asta un sfert din sumă...

FATA (chircită pe patul de sus, abia mai ascultă la mobil): Ai auzit?!... Să tac și să țin după ajutor? (Încearcă să țin „Ajutor!” Nu are glas.) Nu reușesc!... (Ascultă la telemobil.) Cum, cum, să mă duc la conductor? Ești sonat, vrei să mor de cuore?! Păi trebuie să cobor și să trec pe lângă patul lui, omule! (Ascultă.) Să trag semnalul de alarmă?... Bună idee, asta am să fac! (Se apropie de semnalul de alarmă. Pe culoar apare Conductorul, cu o pernă, două cearceafuri și o pătură. Deschide ușa.)

CONDUCTORUL: Ce căutați pe patul de sus, domnișoară?

FATA (arătând discret spre Atenian): Voiam să văd cum se trăiește noaptea la înălțime. (Conductorul nu-i înțelege gesturile.)

CONDUCTORUL: V-am adus așternutul, domnișă. Dar hotărâți-vă unde veți înnopta! Pe locul 13, pe care mi l-ați cerut cu insistență, sau pe locul 15, unde vă aflați în acest moment?

FATA (tot arătând cu capul spre Atenian): Mă aflu într-o situație foarte delicată, domnule. (Arată cu mâna spre Atenian.) Chiar are vreo importanță locul?

CONDUCTORUL: Are, domnișă! (Începe să aștearnă un cearceaf

FATA: Ipocritule! Crezi că nu am observat că îmi studiezi trupul?! Buzele, mișcările, nu ți-a scăpat nimic...

ATENIANUL: Mie îmi plac statuile, miss! Cele din antichitate. Ați fost la Atena?

FATA: Atena m-a trădat! Ea, cea mai bună prietenă a mea, s-a culcat cu Aristotel, în patul meu conjugal, în timp ce eu făceam papanasi cu înghețată, în bucătărie, ca o proastă. (Dă din mâini, furioasă.) Să nu mai aud de Atena!

ATENIANUL: Mie mi se spune Atenianul! Pentru că, deși n-am ajuns încă sub Acropole, sunt un ghid excelent pentru Atena.

FATA (obsedată): Nu mai pronunțați cuvântul Atena! (Se vrea conciliantă.) Sigur, Atenian este altceva decât Atena... (S-a îmbrăcat într-o cămașă de noapte roz, transparentă.) Domnule Atenian, nu vă supărați, însă aș vrea să mă culc. Și orele mele sunt numărate.

ATENIANUL: Pot să vă pun geamantanul pe patul de deasupra?

FATA: Cât de generos sunteți, domnule! N-aș fi zis... Sper să găsesc geamantanul la locul lui, când mă voi trezi. (Se aude un zgomot strident, ca un pocnet, sub pătură. Fata e șocată, se aruncă într-o parte.) Nu mai trageți, vă rog! Luați geamantanul lăsa-ți-mi viața, va implor! (Se pipăie.) M-ați atins, cumva, cu glonțul?

ATENIANUL (iese de sub pătură): Ce glonț, domnișoară?! Mi-am pus ochelarii în etui. Doamne, ce-a făcut televiziunea asta din oameni. Văd numai jafuri la tot pasul. (Desprețuitor.) Pierdeți prea mult din viață în fața tembelizorului...

FATA (calmându-se): E adevărat, trebuie să reduc consumul exagerat de televizor!

ATENIANUL (vine spre scenă, privește la geamul convențional al cușetei): Plouă în continuare! Ploaia îi ajută pe hoți...

FATA (ia loc în pat, cu capul spre sală; se acoperă cu pătura până la gât): Ploaia face bine la somn! Vă era somn, parcă... Nu ne mai culcăm?

ATENIANUL (ia o sticlă de apă de pe patul de sus, bea): Nu l-aș fi crezut pe Aristotel în stare de asemenea trădare.

FATA (cu satisfacție): Credeți, însă, că l-am iertat?! (Cu vanitate.) L-am trădat chiar a doua zi cu Platon!

ATENIANUL: Cu Platon, doamnă?!

DE ALARMĂ

pe patul de jos.) Domnul văd că doarme!... O să dormiți curând și dumneavoastră. Eu vă fac patul de jos, însă decideți-vă unde vreți să ațipiți.

FATA: Am să stau pe ambele locuri, domnule conductor.

CONDUCTORUL: Bine, dar, atunci, trebuie să mai plătiți un bilet. FATA: Bine, faceți patul de jos, că mă voi hotărî la ce număr voi locui.

CONDUCTORUL: Domnișă, eu trebuie să știu exact. V-am trecut în diagramă la numărul 13. Dacă vă găesc moartă la numărul 15, cum mă justific?

ATENIANUL (de sub pătură): Meștere, vrei să mă scutești cu filozofia numerelor? Și așa mi-ai paradat noaptea... (Imperativ.) Domnișă, coboară liniștită la numărul 13 pe care l-ai solicitat insistent! Pe numărul asta garantez eu că nu te va găsi nimeni moartă. Doar dacă n-ai de gând să te sinucizi... (Fata își face o cruce, coboară aparent liniștită pe scară.) OK, nene conductor?!

CONDUCTORUL: Domnule, dacă mai faceți scandal după miezul nopții, vă predau poliției feroviare în prima gară!

ATENIANUL (de sub pătură): Eu nu te predau, dau doar un telefon, de aici, de sub pătură, și te ridică băieții imediat. OK?

CONDUCTORUL: Să trăiți, boss! Trebuia să-mi dau seama că sunteți un politician... E plin trenul ăsta de politicieni... Vă rog să mă iertați! Nu mă nenorociți! Știți, oboseala asta de noapte e de vină, că s-a redus personalul și lucrez de-mi sar capacele, de nu mai știu când e zi și când e noapte... Iertați-mă, boss! (Iese.)

FATA: Mulțumesc, domnule, că m-ați liniștit. Era să fac infarct, acolo, sus. Dacă erați un obsedat sexual, un maniac, un evadat?! (Vrea să pară dezinvoltă.) „În pat cu asasinul”, parcă așa suna titlul unui film...

ATENIANUL (de sub pătură): Aveți un soț foarte gelos!

FATA: E fratele meu, domnule! Mă iubesc ca pe ochii din cap și are grijă de mine mai-mai ca un bodyguard... N-am rămas decât noi doi pe lume, fără mamă, fără tată, fără veri, fără mătuși. El m-a adus cu mașina la gară, să prind trenul.

ATENIANUL: Cu ce se ocupă fratele?

FATA: E critic de artă.

ATENIANUL (pentru el): Alt handicapat! (Pentru ea.) E o profesie nobilă. (Nu vrea să jignească.) Poate mult prea nobilă pentru zilele noastre...

FATA: Acum, că v-am satisfăcut o primă curiozitate feminină, puteți să vă arătați chipul? Nu de alta, dar să știu și eu cu cine am onoarea să dialoghez în noapte, când oamenii normali dorm.

ATENIANUL (iese de sub pătură, are ochelari fumurii): Asta-i moaca mea, lady! Mulțumită?! (Își aruncă din nou pătura peste cap.) Puteți să vă sunați liniștită și soțul sau amantul! Sau pe ambii...

FATA (șocată): Nu vă supărați dacă vă întreb de ce purtați ochelari când dormiți?! (Tăcere.) Sunteți orb?

ATENIANUL: Pot purta ochelari fumurii din două motive: 1. Să te îngrozesc pe dumneata, să-ți invadez gândurile, ca să nu dormi în noaptea asta.

FATA: Voi dormi foarte liniștită, vă asigur! Treceți la punctul 2!

ATENIANUL: Domnișoară, eu port ultimul tip de ochelari care produc vise frumoase. (Malițios.) Ce variantă preferați? (Fata meditează câteva clipe.)

FATA: O ultimă întrebare și mă dezbrac. Eu merg la Viena. E marea mea bucurie, după ce ne-au primit în UE. Pot merge unde vreau, bani să am. Dumneavoastră unde mergeți?

ATENIANUL: Eu?! La Atena!

FATA (surprinsă): N-aș fi zis! Măslina, mandarine?

ATENIANUL (lezat): Eu nu-s zilier-culegător, domnișoară! Și nici n-am de gând să devin vreodată...

FATA: Eu sunt violinistă!

ATENIANUL (surprins): Nu se poate!... (Calm.) Eu merg la Atena să studiez filozofia antică. Socrate, sofistii, Platon, Aristotel...

FATA: Vă credeam mai contemporan! (Începe să se dezbrace.) Pe cine mai interesează filozofia în zilele noastre?

ATENIANUL (scoate capul de sub pătură): Pe cei care nu reduc totul la money și la sex! (Intră din nou sub pătură.)

FATA: L-ați cunoscut pe Platon?!

ATENIANUL: Îl știu suficient de bine. (Tentativă filozofică.) Vă mărturisesc că nu m-a atras niciodată Platon. Eu nu cred în „reamintirea ideilor”...

FATA: Adevărul este că era foarte manierat, citit, însă se comporta mult prea platonice pentru zilele noastre. Trăia și foarte mult în trecut, refuzând cu încăpățănare prezentul, pe care îl critica permanent... Poate și pentru că era cu aproape (Face o pauză.) 26 de ani mai în vârstă decât mine, sau eu mai tânără decât el, Dumnezeu să-l ierte!

ATENIANUL: A murit Platon?

FATA: A doua zi după căsătorie. Acum trei săptămâni.

ATENIANUL: N-a făcut față tensiunii erotice, probabil...

FATA: A fost îngrozitor, domnule! Imaginați-vă că începeți să faceți dragoste cu un bărbat excitat la culme...

ATENIANUL: Eu nu iubesc decât femeile, miss!

FATA: Mă refeream la mine, domnule! Și, în toată excitația lui, când încerci să mimezi orgasmul, te trezești cu un cadavru căzut pe tine... (Atenianul se strâmbă, oripilat.) Câteva zile n-am mai fost om, credeți-mă.

ATENIANUL: Vă cred, miss! Cum să mai fiți om, cu un mort pe dumneavoastră, făcând amor?!

FATA: Credeam că m-am sonat. (Oftează.) Sper să-mi revin, să nu rămân traumatizată. Pentru că, nu știu dacă l-am iubit, însă l-am respectat enorm.

ATENIANUL: Mi-am dat seama după culoarea roz pe care o ațișai...

FATA (revoltată): Știu că mă consideri o libertină...

ATENIANUL: La vie en rose, domnișoară!

FATA (aproape că îl ceartă): Ești un empiric, ca mai toți bărbații. Habar n-ai de efectul psihologic al culorii roz!

ATENIANUL (reproduce un citat): „Ai ceea ce nu ai pierdut. Nu ai pierdut coarne, deci ai coarne!” (Cu vanitate.) Celebrul paradox al Încornoratului, din filozofia antică greacă...

FATA: Anticii dimitale nu i-au studiat, se vede, pe psihologii britanici moderni, care susțin că roz-mania lărgeste prăpastia dintre sexe. (Abătută.) După pierderea lui Platon, rozul mă ajută să urăsc sexul.

ATENIANUL: Somn ușor, domnișoară! (Sună mobilul Fetei.)

FATA (la telemobil): Bună! Mai ai 36 de kilometri până acasă? Hai, că trec și ăștia. Fii, însă, foarte atent, ultimii kilometri sunt cei mai grei... (Ascultă.) Totul e OK! M-ai speriat degeaba!... E un gentleman!... Gentleman, omule, de unde ai ajuns la geamantan?! E boss, tu! (Ascultă.) Ditamai senatorul, Gimi!

ATENIANUL: Nu fabulați, doamnă! Sunt un biet intelectual... Tânăr.

FATA: E un biet intelectual ca noi, fratele meu. (Ascultă.) E filozof, Gimi! (Ascultă, se crispează.) Filozofii sunt foarte periculoși, astăzi?!... E tânăr, tu!... (Ascultă.) Hai, mă! Ți-e frică și de umbra ta, de când ai devenit șomer de lux... Gata, gata, începi să mă enervezi și-mi pierd somnul. Nu uita să uzi florile, să dai de mâncare la pești, peruși, la broasca țestoasă și hamster. Hai, drum bun! Te sun când ajung la Viena. (Închide telemobilul. Atenianul privește tăcut pe geam, stând pe patul lui. Fata se culcă. Glasul roților acompaniază tăcerea din cușetă.)

Scena 2

...Același cadru. Atenianul privește tăcut pe geam. Se aude glasul sacadat al roților de tren. Din când în când, lumini de afară taie întunericul din cușetă. Fata se foiește sub pătura ei.

FATA: Puteți aprinde lumina, domnule! Citiți, dezlegați cuvinte încruciate, vorbiți la telemobil, faceți ce doriți...

ATENIANUL: Doriți o apă minerală? (Aprinde ea lumina.)

FATA: Eu nu beau decât apă plată!

ATENIANUL: Vă pot da un Ouzo.

FATA: E o băutură plată?

ATENIANUL: E o țârie grecească.

FATA: Mulțumesc, prefer un Campari. (Pretențioasă.) Orange-Campari, cu gheață. Și neapărat cu pai.

ATENIANUL: Vagonul restaurant s-a închis, domnișoară. (Se uită pe fereastra invizibilă dinspre sală.) Plouă bolnav peste munți.

FATA: Vă comportați foarte banal, domnule. Ploaie, apă minerală, țârie grecească... De ce nu dormiți, v-am excitat prea tare?! (Se ridică în capul oaselor.) Chiar vreți să facem sex? Trebuie să fie foarte funny în tren...

ATENIANUL: Eu iubesc o femeie, nu fac sex cu ea, dom'șoară!

FATA: Hai, mă, crezi că n-am observat cum mă studiai ca un licean, când mă dezbrăcam?! Am craci frumoși, nu-i așa?! (Își dezvelește un picior, îl întinde provocator.) Cracii ăștia le plac și filozofilor, cred... Întrebă-l pe Aristotel! Pe Platon... Pardon, că el a dat colțul, Dumnezeu să-l odihnească-n pace...

ATENIANUL: Și dacă eu sunt Socrate, mentorul lui Platon?

FATA: Socrate?!... (Dură.) Sunt sigură, domnule Socrate, că ți-ai mângâiat cocoșelul neascultător, acolo, sub pătură, în stoicismul dimitale.

ATENIANUL: Nu bănuiam că o violinistă poate scoate sunete de țambal sau de ocarină.

FATA: Ooo, avem și cunoștințe muzicale! De unde vă trageți, domnule?

ATENIANUL: Din Români.

FATA: Și eu mă trag tot din români! (Fredonează.) „Noi suntem români”... Adică, în orchestrație contemporană, suntem hoți, șmecheri, țepari... (Serioasă.) Vă întrebam din ce loc veniți, domnule român?

ATENIANUL: Din Români, v-am spus...

FATA: Mă rog, capitala cărui județ sunt Românii dimitale?

ATENIANUL: E o comună minunată în umbra Ceahlăului, dom'șoară! (Nostalgic.) Cu oameni gospodari și cu ierni adevărate, scăldate-n zăpezi netrădate...

FATA (la mișto): Probabil că, acolo, la Români, recitați în cor, entuziasmați, „Iarna pe uliță”... Iar vara faceți nudism pe plaja cu nisip fin, ca pe Coasta de Azur...

ATENIANUL (neluând-o în seamă): Avem primăveri purtate de florile livezilor subcarpatice și de trilirile păsărilor din pădure...

FATA (sarcastică): Aha, acolo ai început filozofia...

ATENIANUL: Exact! Și am terminat-o la București. Unde locuiesc și acum. (Acid.) Dumneavoastră ați început vioara direct la Viena, bănuiesc...

FATA: Am terminat Conservatorul la Cluj.

ATENIANUL: Serios?! Nu bănuiam...

FATA: Exact așa!

ATENIANUL: Ați studiat vioara?

FATA: Am absolvit secția de canto. Dar, cum n-am mai găsit loc de muncă din cauza maneliștilor, am trecut pe vioară. Oricum, îmi place foarte mult ceea ce fac...

ATENIANUL: Cântați la Viena? La celebra Operă?! Acolo mergeți acum, parcă așa ați spus, fără să vă fi întrebate cineva în această cușetă...

FATA: La Viena merg doar pentru câteva ore.

ATENIANUL: Să admirați lebedele și barocul Palatului Schonbrunn?

FATA (fericită): Merg să văd ultimul concert al stagiunii. Să plâng de frumos. (Provocator.) Ați plâns vreodată de frumos?

ATENIANUL: Cine mai dă azi măcar trei parale pe frumos?

FATA: Puțini, dar buni! (Trăiește în viitorul imediat.) Ajung la Viena în jurul orei 16:15. O tură pe încântătorul Ring, ceva shopping în fugă... La ora 20 fix începe concertul. Ultima bucată va fi (E în transă.) „Marșul lui Radetzky”, ultima piesă și în celebrul Concert de Anul Nou!

(Pedantă.) Am loc la lojă! (Revine sobră.) La ora 23:01, am tren spre România... Ați văzut Opera din Viena?

ATENIANUL (furios): Să nu aud de Viena!

FATA: Tot o dramă sentimentală și în cazul dumneavoastră?

ATENIANUL: La două săptămâni după ce mi-am dat demisia, mi-am procurat o vioară, am învățat „Dunărea Albastră” și am plecat la Viena să cerșesc.

FATA (șocată): Să cerșiți?!

ATENIANUL: Da, să cerșesc! Nu să omor și nici să fur. Să (Silabisește.) cer-șesc!

FATA: Credeți că se fac bani buni...

ATENIANUL: Voiam să cerșesc o lună, ca să scriu o carte. (Recită, sedus de idee.) „Viena, văzută de un cerșetor.”

FATA (încântată sincer): Minunat!... Și de ce n-ați mai cerșit?!

ATENIANUL: Mi-au furat vioara!

FATA: Cine, românii?! Că-s mulți români la Viena. Sau și la Viena... (Fredonează.) „Noi suntem români”...

ATENIANUL: Erau niște albanezi.

FATA: Și dacă erau cerșetori români sau turci, speriați că vor muri de foame cu manelele lor în fața muzicii lui Johann Strauss?

ATENIANUL: Erau albanezi, doamnă, că se ocupau cu alba-ne-gra. Și mai purtau și pantalonii albaștri-azur!

FATA: De ce ați renunțat atât de ușor la o idee superbă? (El tace.) Vă procur eu o vioară.

ATENIANUL: Am una cu mine. (Arată cu capul spre patul de sus.)

FATA (încântată): Înțeleg. Mergeți să scrieți o carte „Atena, văzută de un cerșetor”...

ATENIANUL: Mi-a trecut nebunia cu cerșetoria. Era un gând nemaipomenit. O experiență de viață formidabilă. Regret că nu am trăit-o. (Cu regret.) Acum, însă, nu mai am starea de atunci. Acum, vreau să redescopăr iubirea. La Atena, între mormane de civilizație uitată.

FATA: Domnule filozof, sunteți agasant de demodat! (Dezamăgită rău.) N-ai coaie să fii un erou al vremurilor noastre, unul de care să se îndrăgostească femeile!

ATENIANUL (se ridică de pe pat, devine exploziv): Și ce vrei, miss, să fac, ca să nu fiu demodat, să am... coaie?! Să opresc trenul ăsta între munți?

FATA: Ce viori te dai, domnule Socrate...

(Atenianul merge și trage semnalul de alarmă. Deodată, zgomot sinistru de roți scrâșnind, fum, țipete. Un stroboscop creează imaginea vagonului care se zguduie. Întuneric.)

Hitler și Prințesa Turandot

MIRCEA GHITULESCU

Este greu de înțeles succesul în cultura europeană a acestui basm cu subiect chinezesc cu Prințesa Turandot, repovestit de venețianul Carlo Gozzi. A cunoscut zeci de versiuni scenice și lirice. Puccini, de exemplu. Turandot urăște bărbații și nu vrea un soț care nu poate răspunde la trei ghicitori. Doar prințul Calaf, fiul lui Timur, regele exilat al Tartariei, va fi acela, iar Turandot se îndrăgostește de el după multe peripeții. Regizorul ucrainean Andri Zholdak, fiu al Sibiului, nu suportă asemenea dulcegării. De aceea, va scrie propriul scenariu, în care Turandot devine o amazoană ce luptă pentru emanciparea femeii. Adică, aceasta trebuie să înceteze de a mai fi „gaură de freca”, cum se exprimă zholdak, pentru a deveni ființă autonomă. Travestit în scriitor, Zholdak face ravagii: acțiunea se petrece într-un spațiu nazist, iar împăratul pare a fi însuși Hitler, conducătorul suprem. Curios este că și tabăra rivală a prințului Calaf este alcătuită tot din naziști, deci se luptă naziștii între ei. Dacă ai reușit să mistui toată această hitleriadă anostă, lucrurile par să meargă mai bine. Spectacolul nu are absolut nici o idee, în schimb debordează de energie. Este de la un capăt la altul o luptă între bărbați și femei care aruncă harpoane și lasouri fără să scoată o vorbă, pe fondul unui zumzet crescător care se transformă în zgomot asurzitor. Așadar, fiind fără cuvinte, este o îndelungă și adeseori comică pantomimă. Zholdak este setos de acțiune ca de sânge și nu lasă nici o clipă să treacă fără mișcare chiar cu riscul ca aceasta să fie complet lipsită de sens. Performanțele sale sunt de natură fizică și biologică și prima victimă a acestei metode este, din păcate, Ema Vețean - Turandot, silită să răcească replicile timp de două ore, să înoate pe uscat și să se trănțească pe podea până la sângerarea genunchilor. Mult mai bine arată Constantin Chiriac în rolul împăratului Altoum, pentru că privește lucrurile cu calm și relativizează lecția lui Zholdak. El este un sangvinar, cum și-a dorit regizorul, dar unul comic, foarte apropiat de Dictatorul lui Charlie Chaplin. Ceea ce este cu adevărat de excepție în spectacolul Teatrului Național „Radu Stanca” și greu de imitat este desenul scenic, așezarea savantă a actorilor care alcătuiesc un decor viu, altul decât fundalul cu basorelieful clasic realizat de Dragoș Buhagiar, obligat să lase liber spațiul scenic pentru bravurile fizice pe care le pretinde Zholdak.

Dacă până mai ieri piesele de teatru erau ecranizate, acum scenariile de film sunt puse în scenă. Este și cazul cu **Viața binecuvântată a lui Bess (Breaking the waves)** de Lars von Trier, autor danez din categoria damnaților, care își petrece viața prin spitale. Filmul scris de el se joacă acum pe scena Teatrului Național din Sibiu, cel mai bun teatru românesc din ultimii ani. Lars von Trier a împrumutat un personaj excepțional - idioata divină - direct de la Dostoievski, din **Crimă și pedeapsă**. Este, acolo, aceeași iubire plină de credință religioasă și devoțiune a Sofiei pentru studentul asasin Raskolnikov, trimis în Siberia. Aici, Bess, „nu prostuță, ci hazlie”, cum îi place ei să se răsfete, este considerată „proasta satului”, deși este în contact direct cu Tatăl Ceresc, după principiul biblic „fericiți cei săraci cu duhul, căci a lor va fi împărăția cerurilor”. Dumnezeu o ajută cât o ajută, apoi o supune la o grea încercare. I-l dă pe Jan de care se îndrăgostește iremediabil cu trupul și sufletul și îl ia înapoi, pentru că omul rămâne paralizat în urma unui accident de muncă. De aici înainte, Bess nu mai ascultă de Tatăl Ceresc, ci numai de invalidul Jan, care a devenit Dumnezeu neputincios ce trebuie ajutat. Nu e de mirare că Dumnezeu „adevărat”, Tatăl Ceresc cu care vorbește Bess, este gelos. El nu va întârzia să trimită pedeapsa. Țintuit la pat, Jan (interpretat cu temperament de Marius Turdeanu, o figură de viitor a teatrului românesc) nu mai poate face dragoste, dar îi cere Bessei să o facă și să-i povestească, astfel că biata femeie ajunge să fie considerată curvă din prea multă monogamie sau monoandrie, mă rog... Noroc că nu a născut copii, pentru că ne întorcem la Dostoievski din **Frații Karamazov**, unde Tatăl/Feodor se împreunează cu o altă „idioată divină” care îl naște pe Smerdiakov, un fetus ratat.

Radu Alexandru Nica, tânăra speranță de la Sibiu, a transformat scenariul lui Von Trier într-un reportaj social. Sfatul cetățenilor o exclude din biserică și societate pe această Bess, care nu este decât iubire din creștet până în tălpi. Sacrificiile sexuale pe care le face pentru Jan sunt devastatoare, dar Tatăl Ceresc nu vrea nimic altceva decât să-i demonstreze că nu are nici o scăpare și că o va chema la sine. Va fi înjunghiată de obsedații sexuali cu care se culcă numai pentru a avea noi și noi subiecte de povestit lui Jan, asemenea Șeherezadei.

Spectacolul lui Radu Alexandru Nica este un act de protest care pornește de la faptul divers pentru a se înălța la simbolul teologic și asta se întâmplă în modul cel mai firesc, pentru că Ofelia Popii (Bess) este totdeauna ce vrea ea să fie și acum vrea să fie Bess și este. Mai mult, nici nu permite să te gândești că Bess ar putea fi altcineva. Scena finală, când sârmana Bess este crucificată asemenea lui Iisus Hristos pe un panou cu două mii de becuri este un simbol al iubirii care se jertfește. Aș face mii de cărți poștale ilustrate cu această imagine în care femeia a luat locul lui Iisus, dacă nu ar fi androcenismul religiei creștine.

Un debut remarcabil: COMEDY CLUJ

CĂLIN STĂNCULESCU

Este greu să construiești un eveniment artistic ce trebuie să rămână durabil în amintirea spectatorilor. Pariul asumat de o mână de oameni entuziaști ai celei de a șaptea arte - Sorin și Horațiu Dan, Marin Vladimir, Mihai Orășanu -, sprijiniți de Centrul Național al Cinematografiei, a făcut ca frumosul oraș transilvan, Clujul, să se mândrească de acum înainte de două festivaluri internaționale de film de primă importanță. Cel mai recent - Comedy Cluj, dedicat comediei cinematografice, gen din ce în ce mai rar seryit de creatori la standarde artistice de înalt nivel, a adunat 70 de pelicule din 25 de țări, cu peste 200 de spectacole în 6 secțiuni și în 4 locații, unde au venit peste 10 mii de spectatori. Oamenii din umbră, echipa de tehnicieni și impresionantul corp de voluntari s-au achitat cu brio de dificultățile lor misiuni. Doi mari actori români - Tora Vasilescu și Marin Moraru - au primit cu această ocazie premii de excelență pentru întreaga lor activitate, de până acum, pe tărâmul comediei. Prezența numeroșilor oaspeți din străinătate, regizori, interpreți, directori de festivaluri, restauratori de filme, ziariști și critici de film, producători și manageri de film, a ridicat semnificativ nivelul discuțiilor profesionale și al întâlnirilor cu publicul. Premiera absolută a unui film românesc - „Nuntă în Basarabia”, regia Napoleon Helmis - și retrospectiva filmelor restaurate semnate de Jacques Tati au constituit „puncte fierbinți” de audiență. Prezența directorului general al CNC, domnul Eugen Șerbănescu, la finalul festivalului a validat necesara legătură pentru viitor între managerii culturali și for menit să sprijine material și spiritual o sărbătoare dedicată publicului și culturii. Revista noastră a acordat trei diplome unor filme ce au stârnit discuții pro și contra. Unanimitatea ar fi fost jenantă. Marele actor Dorel Vișan a girat cu carismatica sa personalitate, dar și cu multă inspirație poetică, ceremoniile de deschidere și de închidere ale festivalului.

Și acum câteva cuvinte despre filmele laureate, apreciate de juriile prezidate de Yvan Le Moine, regizor belgian, autorul filmului „Vineri sau o altă zi” și directorul Festivalului de la La Ciotat, și regizorul Paul Negoescu, pentru lungmetraje și scurtmetraje.

„Voi, cei vii”, regia-Roy Andersson, a cucerit Marele premiu, Trofeul Comedy 2009, pentru refuzul convențiilor în evocarea unor destine aflate în traiectoria lor existențială pe muchia de cuțit între tragedie și comedie. Autorul își califică opera drept „un film despre Om, despre grandoarea lui și în același timp despre suferință, bucurie și tristețe, despre încrederea în sine și anxietate”.

„Plutind la întâmplare”, regia-Boris Khlebnikov, premiul pentru regie, este o comedie ritmată și sinceră despre avatarurile unui tânăr rus, ce nu-și găsește locul în societate, dar îi surprinde în

cheie parodică locurile comune, atmosfera încă neeliberată de ticurile comuniste.

„Hindemith”, regia - Andrei Slabakoff, premiul pentru cel mai bun scenariu, evocă dificila încercare a unor personaje de a se diferenția de semenii, dar și pericolul reprezentat de mass-media și advertising, armele preferate ale celor ce vor să manipuleze conștiințele prezentului.

Yolande Moreau - „Louise-Michel”, Schell Judit - „Doar sex și nimic altceva” și Javier Camara - „Specialitatea bucătarului” sunt actorii premiați pentru excelența rolurilor din filmele realizate de Benoit Depeline și Gustave Kervern, Franța, Krisztina Goda, Ungaria și Nacho Velilla, Spania, filme care nu trebuie ratate de iubitorii celei de a șaptea arte în momentul difuzării lor pe ecrane.

„David&Layla”, regia - Jalal Jonroy a primit premiul special al juriului pentru inteligența cu care a montat un *love story* trăit de un evreu și o musulmană.

„Frumoasa Dunăre albastră”, regia - Darko Bajic, și „Fabrica de biciclete”, regia - Frederic Ledoux, au primit Diplome ale revistei noastre pentru calitatea analizei relațiilor între reprezentanți ai diverselor părți ale Europei, din diferite culturi și diverse credințe, în cazul filmului sârb, și pentru excelența situației contextului comic într-un conflict de natură socială. De asemenea, a mai fost premiat scurtmetrajul „Dragoste adevărată” de Konstantin Wubbe, Ucraina, coproducție germano-olandeză, pentru ingeniozitatea reflectării sentimentelor în cheie ludică. Scurtmetrajul „Cina”, regia Karchi Perlmann, a cucerit premiul secțiunii pentru originalitatea evocării unei familii maghiare în timpul protestelor din septembrie 2006. În fine, filmul francez „Vostok”, regia - Jan Andersen, a cucerit preferințele juriului de scurtmetraj pentru ironia cu care a fost privit programul spațial rusesc.

Nouă numere ale revistei Comedy, excelență publică de festival, au ajutat spectatorii și invitații cu materiale de calitate, inspirate și pline de umor.

Murim în direct, c-așa-i în tenis...

HORIA GÂRBEA

SONIA CRISTINA STAN, *Omayra Sánchez moare în direct* (Editura Institutul European), eseuri

Mass-media, ca și politica, este un domeniu necurat, în care nu are ce căuta gratuitatea, fair-play-ul și inocența! Celor care mai au iluzii în această privință, ca și celor care le-au pierdut, volumul semnat de Sonia Cristina Stan, intitulat *Omayra Sánchez moare în direct* (Editura Institutul European), le va plăcea deopotrivă. El dezvăluie sau doar reamintește, suficient de succint, dar elocvent, cazuri „de manual” culese din istoria presei, uneori cazuri foarte recente, care demonstrează măreția sau, după caz, ticăloșia meseriei de jurnalist. Cele două fiind adeseori bine amestecate. Poveștile adevărate despre ziariști și obligațiile lor se învârt în jurul a două cerințe contradictorii ale meseriei: cea de a informa corect (complet, imparțial, prompt etc.) și cea de a aduce beneficii organului sau trustului de presă care suportă onorariul și diurna gazetarului.

De multe ori, se arată în cartea Soniei Stan, cea care caută și cel mai adesea reușește să aibă un ton neutral în expunerea faptelor, ziaristul nu ajunge să aibă mari probleme de conștiință, uneori, ca atunci când este în cadru la TV în timpul unui cutremur, nu are vreme să și le pună. Alteori, cinismul este involuntar, devine o prelungire a meseriei, dar, de multe ori, întâlnim și un cinism „strategic”, o ticăloșie premeditată pe care, totuși, aici e aici, publicul o gustă. Poate cea mai bună pledoarie în favoarea unor ziariști cărora lumea civilizată ar putea să le întoarcă spatele - dacă nu cumva justiția le-ar face chiar mai rău decât atât - este că publicul „le cere”, implicit sau direct, o atitudine care nu este scrisă nici în manualele de manieră elegante, ba nici în re-

gulele minimei omenii. Așa sînt gustoasele „reality shows”, dintre care autoarea se referă la cel al lui Jerry Springer. Lumea e o mizerie și oamenii vor s-o vadă! De unde, o audiență de 15 milioane de telespectatori în America și 17 ani de transmisii.

Gazetarul așteaptă minute bune ca un vultur să se așeze lângă o fetiță africană subnutrită, care se tîrăște spre un punct unde se distribuie alimente și izbutește o poză care face ocolul lumii, cutremurînd-o. E un erou care a atras atenția asupra tragediei foametei sau un ticălos? Mai ales că, după ce a făcut fotografia, nu a cărat în brațe „subiectul” spre hrana dorită, ci a plecat și nu mai știe (cum nu știe nimeni) ce s-a întîmplat cu ea. Nu era mai bine ca, în loc să-i mediatizeze moartea în direct, cei care o filmau pe Omayra Sánchez, prinsă de lava și noroiul rezultate dintr-o erupție, să lase aparatele și să aducă repede utilaje pentru muiat aluviunile care se întăreau? Nici autoritățile n-au făcut-o, ce-i drept.

Asemenea cazuri, vreo 50 cu totul, aduce în fața cititorilor Sonia Cristina Stan și le comentează cu luciditate, chiar dacă nu cu detașare. „Așa stau lucrurile”, cum spunea Walter Cronkite, de la CBS. Dacă presa ne ajută să știm, tot ea ne face să percepem realitatea așa cum „vrea” cineva sau cum „dă bine” din punct de vedere al audienței. Concluzia clară este că orice mesaj care are un transmîtor are și niște receptori! Nici publicul nu e inocent în legătură cu propria manipulare și cu mizeria pe care o înghite și, așa cum are conducătorii, are și reporterii sau show-man-ii pe care și-i merită.

IOAN CHIRILĂ, *Ar fi fost prea frumos...*, Gazeta Sporturilor, publicistică sportivă

O carte uimitoare, best-seller la apariția ei, în 1971, s-a intitulat „Ar fi fost prea frumos...”. Ea a apărut cu semnăturile lui Ion Țiriac și Ilie Năstase, jucători de tenis legendari ai României, neegalati și probabil inegalabili ca performanțe. La data apariției, cei doi, care formau un dublu de mare forță, în afara valorilor individuale ale fiecăruia, pierduseră două finale ale Cupei Davis (1969 și 1971) și urmau s-o piardă și pe a treia, acum la București, cu aceeași echipă a Statelor Unite, în 1972. Năstase avea să piardă și el două finale la Wimbledon. Ar fi fost prea frumos ca toate aceste finale să fie câștigate, dar... cum spunea tot Ion Țiriac: „Așa-i în tenis”.

Acum, Gazeta Sporturilor publică din nou cartea, la distanță de 38 de ani, în „Integrala Ioan Chirilă”. E limpede că redactorul cărții, al cărui stil e ușor de recunoscut, a avut o contribuție decisivă la realizarea volumului semnat atunci, pentru public, de cei doi mari jucători. E tot limpede că o bună parte din materialul brut a fost oferit totuși de cei doi tenismeni, dar la fel de sigur e că Ioan Chirilă s-a documentat atent și el: scoruri, evoluții ale scorurilor, uneori punct cu punct, personaje care apar episodic alături de protagoniști.

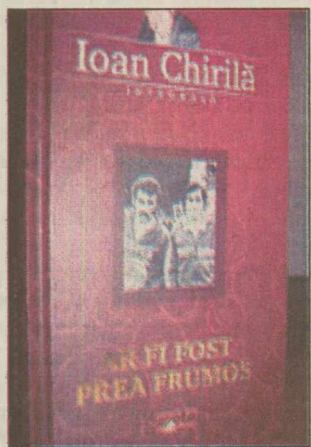
Totul este realizat și succesul cărții se datorează talentului și muncii lui Ioan Chirilă, iar autorii primei ediții, care sînt și personaje ale cărții, recunosc implicit aceasta, oferind cuvinte de deschidere volumului, împreună cu inegalabilul Radu Cosașu, care face o prefață mai extinsă.

Dincolo de subiectul sportiv al cărții și în paralel cu el, se exercită, mai mult decît în alte volume ale sale, talentul lui Ioan Chirilă. Parcă scrie mai bine decît

despre fotbal, el care a fost la atîtea Turnee Finale de Campionat Mondial. Dar cartea mai are un „clou”, care nu e unul oarecare și pentru care titlul se potrivește din nou. El e mai greu de observat pentru cine nu a trăit în epocă, fie și copil, ca autorul acestor considerații. Ascensiunea jucătorilor români și a echipei de tenis în lume a coincis cu scurta perioadă de deschidere a regimului ceaușist. O anumită libertate de expresie, de a călători, de a admira și valori occidentale, un trai mai îndestulat în țară, toate acestea au favorizat talentele care, altfel, s-ar fi pierdut poate. Mulți jucători de tenis, unii chiar din echipa de Cupa Davis au „fugit” apoi în lume, n-au mai concurat pentru România și numele nu le-a mai fost scris niciodată în țară. Cred că volumul nu s-a mai reeditat după 1971 tocmai pentru că apăreau nume inconvenabile și cei doi, care totuși au mai jucat pentru echipă, apăreau prea celebri și adulați în raport cu dictatorul.

„Ar fi fost prea frumos” ca relativa libertate de gândire și relativa normalitate a anilor 1978-1971 să se mențină încă un deceniu sau mai mult și să nu fi fost nevoie de o revoluție sîngeroasă, ci doar de una catifelată. Acesta e un mesaj care transpare acum din carte.

În final, o amărăciune! Această carte superbă despre doi sportivi de geniu, scrisă și redactată de un mare ziarist, este desfigurată de neglijența urmașilor săi de la Gazeta Sporturilor. Aveau cartea din 1971. Nu au fost în stare nici măcar să-i copieze textul fără greșeli sau, greșind, să facă apoi o corectură cumsecade. Frazele lui Chirilă își pierd adesea sensul. Iată că urmașii lui nu sînt capabili nici măcar să-i reediteze un text, dar încă să scrie ca el. Nu au învățat nimic din lecția lui Ioan Chirilă.

FLORENTIN POPESCU, *Portrete în peniță*, Editura RawexComs, memorialistică

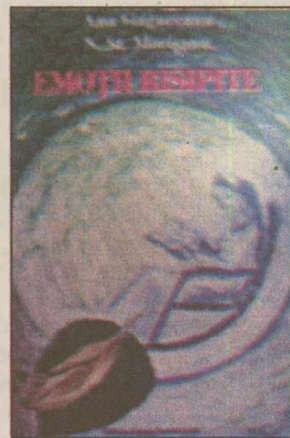

Blindul poet, critic, gazetar Florentin Popescu descrie întîlnirile sale cu diferiți scriitori și nu numai scriitori (George Sbârcea, Tia Peltz, Vasile Blendea etc.). Unii au dispărut dintre noi, ceea ce sporește emoția evocării. Cu seninătatea lui, autorul îi vede, în perspectiva timpului, cam la același nivel, deși unii sînt sau au fost scriitori de prim rang (D.R. Popescu, M.H. Simionescu, Daniel Turcea), alții doar oameni cumsecade (Dan Smântănescu, Grigore Vieru, Florin

Muscalu), iar alții de-a dreptul niște nemernici. O astfel de situație poate să-i scoată din sărite pe cei intransigenți. Dar pentru cei care-l cunosc pe Florentin Popescu este o abordare normală, ce vizează mai mult calitățile, cîte sînt, deseori cam puține, ale fiecăruia și împrejurările în care s-au cunoscut „desenatorul” și „modelul” lui. Unele texte sînt, evident, scrise cu prilejuri aniversare sau comemorative, cînd nu se cade să-i spui unui prieten verde-n față ori lângă lespede albă că n-are (n-a avut) talent și/sau caracter. Un tip drăguț și poet onorabil trece ușor pentru Florentin Popescu drept „un om între oameni”. Cum elogiul și înțelegerea sînt rare pe la noi, m-am bucurat de cartea lui, gîndindu-mă, totuși, că unele portrete s-ar putea scrie, cu toată dreptatea, exact invers, muind penița în vitriol, în loc de miere.

ANA SINGUREANU, N.St. MERISANU, *Emoții risipite*, Editura Amurg Sentimental, poezie

Doi autori prezentați astfel pe copertă: „...poezia acestor minunați poeți, contemporani de-ai noștri, răspîndește un aer de bunătate și înțelepciune, de prețuire și respect întru ființa pămîntului străbun, a patriei în care cei doi trăiesc”. În interior citim: „Republica mea, România,/ floarea măiastră-ntre flo-

riile lumii,/ cîntecul meu ție ț-i-l închin” (A.S.) sau „Am lăsat calul alb/ să pască floarea albastră/ culcat, lângă izvorul din drum,/ mi-am pus între buze/ o fruză (sic!)” (N.S.). Apoi: „Am luat cu mine/ un spic/ din Bărăganul galben de grîu/ încins cu brîul Dunării mele/ și un strop din marea albastră/ cu tot soarele ei...” plus „...sunt o floare pentru tine/ PATRIA MEA” (A.S.) etc. Cineva care s-ar pricepe la poezie, dar nu la poezi ar conchide că este vorba de doi

imbecili sau, în cel mai bun caz, de doi nebuni lăsați în libertate. Cu totul fals! Autorii sînt în fapt niște oameni cumsecade, perfect raționali și izbutiți în profesiile lor, inteligenți cînd se exprimă normal, și nu „poetic”, plini de bunătate și cu virtuți deasupra multora, în plus iubindu-și țara. Ei nu sînt defel cretini, cretină este numai concepția lor despre poezie. Ei trăiesc, din punct de vedere literar, într-o realitate paralelă, asemenea unor triburi izolate în junglă. Un primitiv care viețuiește azi la nivelul epocii de piatră, adus într-un oraș, ar observa cu uimire că oamenii vorbesc singuri, țînînd la ureche un obiect dreptunghiular. Ar crede că e o formă de șamanism prin care inșii discută cu zeii lor. Ar lua un obiect similar - de exemplu, o telecomandă, un aprinzător de aragaz etc. - și ar porni un monolog cu el lângă ureche. Chiar dacă reacțiile celorlalți sînt adverse, poezii noștri nu-și dau seama că e ceva în neregulă: „Mă întorc mereu în mine/ Și cînt pe drumul drept.// Din jur îmi strigă lumea/ Și-mi spune că-s dement”. Mai ales că se găsește careva să-i și încurajeze. Autorii noștri, e vădit, nu citesc poezie contemporană, cărți de critică, reviste literare sau, dacă le văd, le consideră altceva, precum sălbaticii telefonul. Ei aduc lumea la nivelul înțelegerii lor. Așa numai în poezie sau în ceea ce cred ei că e poezia! În rest, sînt normali și adaptați. Am pierdut atîta vreme cu acești bieți oameni (e tragic faptul că ei nu au acces real la literatură) pentru că ei reprezintă o categorie destul de largă, pe care o întîlnim mereu în jurul nostru: persoane de standard mediu care, pe un singur segment al existenței lor, sînt la nivelul unor copii oligofreni. Problema reală e cu cine-i publică și-i laudă.

Mare-i planeta TV, Doamne, și multe emisiuni se-nghe-suie să-și facă loc în rating. În fiecare săptămână stau și mă minunez de câte o apariție, o studiez, o pun la insectar și-mi spun: mai rău de-atât nu e posibil, mai jos nu se poate, n-au unde să se mai ducă! Greșit. Insectarul se umple, cât ai clipi, cu specimene rare, mutanți, pentru numele cărora latina ar trebui reînviată grabnic.

Acum un an asistam la defilarea grotescă a travestiților, a prostituatelor de gang și a unor homosexuali jalnici care-și căutau sinele, clienții, drumul în viață pe la televiziuni. Alaiul se închiidea, teatral, cu solo-ul câte unui manelist rătăcit de taraf. După numai câteva luni de zile, constat că toți aceia erau niște pisici aristocrate care petreceau noaptea în ritmuri de jazz, față de cohorta de maidanezi care le-a urmat. Li se spune „oameni simpli”, „dintre noi” și e musai să devină vedete, măcar și preț de-o emisiune. Reușesc foarte ușor, ajutați de strădania realizatorilor care adoră să scormonească prin gunoiul uman până se umple postul de duhoare, pe care o ambalează frumos și-i pun etichetă de floare națională. Încă vreau să cred într-o regie ale cărei motivații sunt mărunte și simple – să le spunem, de pildă, nevoi pecuniare, amatorism și concurență prost înțeleasă. Dacă, însă, e vorba de mult prea invocatul gust al publicului, lucrurile devin și mai amuzante.

În cazul acesta, încep să mă gândesc serios să-mi schimb insectarul cu o rezervație. Specimene pe cale de apariție. Două cuști: femeile în stânga, bărbații în dreapta, ca la bise-rică. Oricum, nu-i poți amesteca. Așa am văzut eu la televizor, la două emisiuni foarte interesante, pline de învățături practice și dătătoare de audiență. Una se cheamă „Fermier. Caut nevastă!” și se difuzează pe Prima TV – postul care a ales prostituția *in integrum* cu și pentru oameni obișnuiți. Cealaltă – „Pariu că știu” – e pe Antena 1, care copiază de când o știm toate modele din toate televiziunile.

Chiar dacă formatele sunt cumpărate, originalitatea abor-dării te izbește în moalele capului și în tarele educației cu aere de integrare europeană. Românii nu-și uită apucăturile, râul, ramul, indiferent de portul și legea din cele străinătăți. Aceste obiceiuri trebuie imediat adaptate, transformate, modelate după noi, precum nebunia cu teoria feministă, care face valuri de câteva decenii. Da, noi suntem cât de cât de acord cu

TV PLANET

Femeia e egală cu femeia

ANA-MARIA NISTOR

ea, am înțeles exact ce vrea să spună și, cu toate că avem mici amendamente, o preluăm din mers, după urechea noastră atât de muzicală și o redăm pe loc. În două variante, în direct. Hai, mă, maestre!

Primo. Dacă vrea femeia să fie egală cu bărbatul, nu se mai duce la mișcarea sufragetelor oxigenate de la „Te pui cu blondele”, că nu-i frumos. Vine la „Pariu că știu”, cu plete lungi și tocurea cui, ca să se înfrunte cu gașca de băieți băutori de bere la pahar de plastic, da, da, chiar în studio, ca așa-s băieții. Ei mai stau și pe gradene, ca la meci, sunt glumeți, gălăgioși și știu o mulțime de chestii. De care – surpriză – fetele închise câte două într-un loc de gândire cu paiete și canapea albă nu prea au auzit. Pariu? Uite, să luăm câteva exemple: Dalai Lama? Da, e un animal din America Centrală. Cristian Tudor Popescu? Un filozof. Peninsula e un loc unde se duc oamenii ca să fie singuri, iar mausoleul de la Mărășești a fost ridicat pe vremea lui Ștefan cel Mare sau a lui Mihai Viteazu, cam așa ceva.

Răs general în platou, hăhăială maximă, că nouă ne plac perlele de la bac și părțile fetelor care nu-și țin gura și au pretenții să se bage în discuțiile bărbaților. Nouă, adică Sorin Roșca Stănescu sau Mădălin Voicu, doi dintre invitații acestei emisiuni în care se regizează prostia feminină până la absurd

și până la deliciul audienței. S-a pariat și s-a pierdut, dar ce tracție!

Secundo. Dacă vrea femeia să fie egală cu bărbatul, să-și știe de frică, pleacă de la oraș, unde își pierde vremea studiilor, joburi și alte îndeletniciri masculine și se duce la feri Mai exact la țară, ca să-și caute disperată un bărbat. Per aceasta, ea se înscrie pe site-ul Prima TV, emisiunea „Fermier Caut nevastă!”, își face poze drăguțe, îi scrie o scrisoare a sului de pe listă (sunt doar 10 la ofertă) și așteaptă în fața televizorului, în timp ce i se citesc rândurile și comentariile de la picioarele, să fie selectată în primele cinci. Apoi își face ba-jul, cu tot cu vise și speranțe mărturisite în fața camerei pleacă să-l cunoască pe cel care a triat-o din noianul de puneri. Are emoții, cum altfel, căci, dacă nu va face față încercărilor la care e supusă, nu se va număra printre cele trei fete pe listă. Apoi, ca în basme, după ce va fi adus și salata din gina ferma, după ce va fi gătit-o și i-o va fi servit pe o tăsie de argint, fata va deveni nevastă. Cu toate obligațiile a rente plus experiența unică, de povestit la nepoți, de a fi apă la televizor.

Am vizitat pagina web a emisiunii și erau destule pretendente la mâna voinicilor, ca să nu le mai punem la soac-teală pe cele care au pierdut înscrierile sezonul acesta. Nu-i mir că lucrurile stau așa, nu sunt indignată, mă întreb doar unde o să mai facă rost peste doi, trei ani de fete și flăcăi. Probabil o să-i ia dintre cei care au jucat în „Curat, murda”, „S.O.S., salvați-mi casa” și „Schimb de mame”. Unii erau a de credibili, că puteai să juri că vorbele acelea sunt ale lor. Dacă aceea e bine să-i mai folosim, căci educația adevărată se face cu ajutorul oamenilor obișnuiți, așa ca noi. În ei ne regăsim ei sunt adevăratele modele, dar ce spun eu?! ei reprezintă fi-nul de suflet românesc pur, care trebuie păstrat și peștat, în ciuda tuturor obstacolelor și a influențelor negative, externe. Aplauze puternice, furtunoase, repetate.

Morală: E prea târziu să devin feministă, pot, în schimb să-mi fac tot mai mulți prieteni misogini, pentru că ei au înțeles de-auna dreptate. Pariu!

FANTASMA MARIEI CALLAS

GEO VASILE

Helmut Krausser (Esslingen, 1964) n-a avut deloc o viață monocordă și previzibilă. A început studii de arheologie, de teatologie și de istoria artei, fără însă să le termine; a trăit apoi câțiva ani din ajutor social și angajări sporadice, ducând o viață de cvasi boschetar. A fost actor, paznic de noapte, figurant în spectacole de operă, solist într-o formație de muzică pop, spicher la radio și jurnalist. Debutează editorial în 1989 cu romanul „Regi peste ocean”, scriind apoi statornic proză, poezie, fragmente de jurnal. În 1993 se căsătorește, publică romanul „Melodien”, considerat a fi capodopera sa, și pentru care i se decernează premiul „Ingeborg Bachmann”. A scris și teatru („Lederfresse”, 1994, piesă jucată pe 200 de scene ale lumii, inclusiv la Beijing), librete de operă și scenarii de film, a compus muzică. *Canisul divei*, carte al cărei titlu original este „Marele Bagaronzy” și de care ne vom ocupa mai jos, a fost ecranizată în 1999. Actualmente Helmut Krausser trăiește din scris la Munchen.

Dacă „Melodien. Muzica diavolului” este o grandioasă rescriere a mitului lui Orfeu, dar mai ales o odă închinată magiei muzicii inspirate de dumnezei, chit că pe urmă va să se îndepărteze de ea, și care recrează frumusețea din plămada durerii umane și a misterului vieții, *Canisul divei* (Humanitas, 2005, 178 p., impecabila traducere din limba germană fiind semnată de Rodica Mihaela Nețoiu) are drept protagoniști fantasma Mariei Callas (New York 1923-Paris 1977), Diavolul în persoana lui Stanislaus Nagy, încă tânăr psihanalistă Cora Dulz, căsătorită cu Robert. Bărbatul așezat pe divanul din cabinetul psihanalistei Cora este aparent un om liniștit și cumpătat, cooperant și prietenos, chiar dacă uneori ciudat de absent, refugiindu-se parcă dincolo de timp și spațiu. Susține că i se arată figura Mariei Callas, că poate să-i audă vocea, că deține piese interpretate de Divina nicipând registrate sau difuzate. Cora este o femeie sigură pe ea, resemnată să continue

chiar și rutinier o profesie care cu ani în urmă o pasionase. Robert, un cardiopat prematur retras din viața activă, se complăce în condiția sa de bolnav decupând și colecționând din ziare știri ce relatează morți petrecute în situații absurde, grotești sau terifiante, între farsă tragică și atrocitate incredibilă.

Analista a ascultat ani în șir visele, ideile fixe, delirul și frustrările unei tipologii mediocre, pe jumătate nefericite, pe jumătate demente, temându-se acum să nu naufragieze în mediocritatea propriei clientele. În timp ce pacienții îi descarcă visele și închipuirile, Cora se prefăcă că și le notează, de fapt scriindu-și lista de cumpărături. Chiar și cel mai recent pacient, Nagy pare doar obișnuitul, previzibilul obsedat: „cei buni se sinucid, ceilalți vin în cabinetul meu”, având totuși ceva greu de deslușit, un secret pe care Cora nu reușește să-l reducă la normalitatea nebuniei mediocre pe care o diagnosticase la toți ceilalți bolnavi. I se părea că chipul acestuia emana o lumină stranie, ce-i sporea sentimentul că se află în fața unui solitar purtător de mesaj pe adresa viitorului. Nagy se prezintă la cabinetul Corei pentru a povesti predestinată sa implicare în viața și parabola artistică planetară a Divinei, așa cum fusese supranumită Maria Callas în vestitele sale roluri Traviata, Lucia, Norma, Tosca etc.: el nu vrea să se vindece și nici să revină la o oarecare normalitate, dorindu-și de fapt perpetuarea apariției fantezmei Mariei, totuna cu existența lui.

Pentru Cora Dulz el nu înseamnă un pacient, ci o întâlnire cu necunoscutul, cu halucinația și obsesia. Nagy cunoaște amănunte private din viața celebrei cântărețe, pe care le relatează cu dezamăgirea detașată și filosofică a celui care a trăit o mare iubire nicipând împărțită. A urmărit-o pretutindeni, a încurajat-o, a sprijinit-o: „Aș fi vrut atât de mult să joc un rol în viața Mariei, dar am rămas tot timpul în umbră. Un minuscul factor perturbator. Cunoști senzația?” Respins o dată pentru totdeauna, s-a mimetizat în câine,

în micuțul ei câine de companie, intrând în trupul canisului numit Toy (prima silabă a cuvântului Teufel). Cora nu crede în povestea lui Nagy, cu atât mai puțin în revelația identității sale secrete, cea pe care el i-o împărtășește ca din întâmplare, fără să stăruie sau să se justifice. El este Diavolul.

Reală sau nu, identitatea lui Nagy (eul multiplu și contradictoriu, portretele variabile, metamorfotice și intrigante), diversele ocupații și locații prezente, trecutul său, o vorbăntui pe Cora, astfel încât ea îi va deveni sucubul perfect. Îl va urmări, îl va căuta prin baruri, spelunci sau odăi sordide precum un detectiv amoros și masochist chiar și atunci când „diavolul” se va fi decis să rărească și apoi să întrerupă definitiv întâlnirile de la cabinet, ba chiar să-i refuze avansurile erotice, amendându-i slăbiciunile trupului. Pe fundalul falimentului căsniciei cu Robert, Cora este gata să-și vândă sufletul acestui Lucifer ambiguu, dorind să fie sodomizată, violată, penetrată de un „organ sexual animalic plin de păr (poate acoperit chiar cu o blană pufoasă, dumnezeule!) în toate orificiile posibile și imposibile din corp.”, în ciuda diatribei înfiorătoare a aceluia: „Corpul tău e o groapă comună de oferte erotice, de vise înăbușite, de care nu te poți apropia fără mască de oxigen, și chiar și atunci cu scâr-bă!”

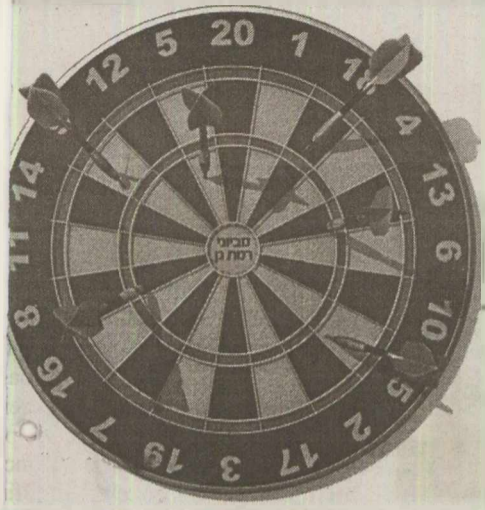
Reprezentările literare ale Diavolului antropomorf constituie aproape o subspecie literară de sine stătoare. Explorarea persona-

lității, a felului de a fi și acțiunea și a viziunii despre lume a „Îngerului căzut” e o sfidare care numeroși scriitori au acceptat-o, chiar dacă nu întotdeauna cu rezultate cu adevărat memorabile. Luciferul lui Krausser - scriu învățat, sardonice și nemilos - a pierdut noia propriei existențe și are motive de a crede pentru Cel care a fost Veșnicul său Vrajm. Situația nu este prea mult diferită. Interesul pentru umanitate este de-acum tot mai scăzut ca și cel pentru rolul său de Mare Ispitit. Iubirea sa pentru Maria Callas a fost viziune care poate iluzia că poate încă afla frumusețea viața muritorilor. Dar Maria nu a vrut să i dăruie și nimic nu mai poate să trezească în nici cea mai mică emoție, cu atât mai puțin iubirea alcătuită din „vise sufocate” pe care i-o poate dăruia Cora. Lucifer din *Canisul divei*, chiar dacă joacă ireproșabil în rolul Marelui Iluzionist, pare incapabil să accepte inepuizabila disponibilitate a ființelor umane de a se minți pe ele însele, redobândindu-și mult uitata obârșie angelică prin adorația idolului generator de sublim numit Maria Callas. Ceea ce nu înseamnă că trece peste etapele și momentele mai puțin avuabile din biografia ei artistică, că edulcorează ambiții declinul și masca tragică a idolului în agonie.

Bulversată și jignită de moarte, Cora scrie printr-un act propriu deznodământul polițienesc al cărții, un fel de ultimă cronică neagră pe care truziarul local și colecția lui Robert: i împușcă mortal soțul, înscenând totul, astfel încât pentru poliție singurul suspect să fie pacientul ei Nagy. Numai că la descinderea organelor de anchetă, acesta scapă în chip de canis pe ușa deschisă, făcându-se nevăzut. Răzbuarea Corei este un fiasco.

În schimb meritele literare și stilistice a autorului german sunt incontestabile: șer de un realism crud și dezolant alternează cu trasee epice ce decolează brusc în delir cor-trolat, hazard obiectiv, coșmar (a se vede visul lui Robert cu agentul de asigurări pe moarte, propunându-i cfr. celor mai absurde criterii consumiste un evantai de variante de deces, fiecare cu avantajele și riscurile sale. Extrem de documentat asupra vieții, carierei și patimilor Mariei Callas, Helmut Krausser restituie destinul unei artiste desăvârșite fără face hagiografie. Biografismul, trama romanului, datele psiho-fizice capătă pe nesimțit dimensiuni metafizice.

TRAIAN BĂSESCU LE-A TRAS INAMICILOR BASCA PE OCHI!

● Ultima ambuscadă electorală a lui Traian Băsescu dovedește încă o dată că președintele în exercițiu sare la cap mai sus decât adversarii săi politici pe care îi joacă dexter în foi de viță, bazându-se pe faptul că băieții pun botu' cu celeritate la provocări iscusite, grăbiți foarte să îngurigeze orice fel de gălușcă pe nemâncate și fără pauză de respirație (de pauze de gândire n-are sens să mai vorbim...). Despre ce-ar fi vorba în cazul și necazul de față? Păi, s-o luăm cu binișorul. Slăbiciunea electorală al șefului statului este de o neutralitate și o simplitate vecină cu banalul: *Băsescu pentru România!* El este însoțit însă de un afiș care cheamă pe tot alegătorul să se prezinte la referendum. Nu la alegeri, așadar, cunoscută fiind de acum lipsa de apetit a românului pentru actul electiunii, ci la referendum! V-ați prins? Buun!... Urmează pasul al doilea: pe același afiș se lăfăie o inscripție vag agresivă, vag amuzantă, cu o fină nuanță amenințătoare, dar și cu un aer de familiaritate conținut într-o zicală de-a noastră, din popor: *De ce le e frică nu scapă!* Cui îi e frică și cine nu scapă știe toată lumea: oponenții președintelui și ai

ideii referendumului comasat cu alegerile, bineînțeles. Lansând brusc, dar constituțional, inițiativa consultării populare, Traian Băsescu a prins doi iepuri dintr-o lovitură. Mai întâi, s-a arătat preocupat să ia de pe umerii contribuabilului autohton povara bugetară a unui parlament supradimensionat, alcătuit din 470 de inși cu salarii babane, care sug sângele financiar al poporului, ocupându-se de afaceri personale pe bani publici și, pe deasupra, dormind și sforăind cu aplomb în sălile de ședințe. Punct ochit, punct lovit – cam aceasta este imaginea parlamentarului dâmbovițean, iar reacția aprobativă a băgătorilor de voturi în urne era lesne de anticipat: să-i mai rărească, dracului, pe îmibuibații și nefolositorii ăștia! Pe urmă, domnul Băsescu a contat pe reflexele triste ale adversarilor care, la orice inițiativă ce emană dinspre Cotroceni, zic automat nu, chiar dacă gândesc da, iar calculul s-a dovedit din nou corect. Mulți pesediști, peneliști și alți *iști* subscriu la imperativul reducerii numărului de parlamentari și agreează unicameralismul, dar consideră că nu e încă timpul, că alegerile și referendumul nu trebuie suprapuse etc. Ca atare, primul cuvânt pe care l-au scos pe cavitatea bucală a fost nu – motiv suficient pentru a fi identificați de opinia publică în chip de adversari ai baremului de 300 de aleși propus de președinte. Alegătorii nu sunt foarte atenți la detalii, ei percep

un fenomen sau o situație la modul global și în linii mari. Iar percepția s-a conturat rapid și maniheist: președintele vrea referendum – prin popor și pentru popor, cum ar veni –, ceilalți zic nu de frică să nu-și piardă fotoliile și privilegiile. Ceilalți fiind membrii altor partide decât PDL și, implicit, candidații lor la președinție. Și iată cum, printr-o manevră scurtă, Traian Băsescu transferă o bună parte a opțiunii electoratului chemat să-și desemneze prezidentul pe terenul referendumului al cărui arhitect și campion este în ochii majorității, parvenind astfel în ipostaza candidatului cu cele mai mari șanse de a fi (re)ales. Și uite-așa le-a mai tras odată basca pe ochi Traian Băsescu inamicilor săi cu gândire politică mai lentă! Dacă le funcționa corespunzător bibilica, ei trebuiau să adere instant, chiar dacă pur formal, la ideea unicameralului, ba chiar să pluseze, propunând un parlament nu cu 300, ci cu 250 de membri, dispărând în acest fel ponderea referendumului ca argument electoral și luându-i caimacul din farfurie președintelui. Dar pentru asta mai e nevoie și de altceva în afara urii viscerale la adresa lui Traian Băsescu. De exemplu, să știi să nu te transformi, din inabilitate și ostilitate instinctuală, în agentul lui electoral cel mai eficient! ● Din folclorul fotbalistic la zi: Dinamo e o echipă de haiduci pentru că ocupațiunea lor de bază este să ia (puncte) de la bogați (Steaua, C.F.R.

Cluj, F.C.M. Brașov, Unirea Urziceni) și să împartă la săraci (Internațional Curtea de Argeș, Gloria Bistrița, Unirea Alba Iulia, Oțelul Galați...). Aferim! ● Remarcabil prin verticalitate și onestitate articolul lui Cezar Paul-Bădescu *După-amiaza ratată a lui Pintilie* dedicat filmului *După-amiaza unui torționar* regizat de autorul *Reconstituirii*. Sfidând cvasiunanimitatea comentatorilor frisonați, la vremea premiei, de pseudoentuziasme facile, C.P.–B. remarcă „*neverosimilul, lipsa de coerență și stângăciile narrative*”, „*dialoguri(le) nefirești, făcute parcă de studenți care s-au apucat ieri de scris scenarii*” la care „*se adaugă o mulțime de alte lucruri, care fac din După-amiaza unui torționar un film ratat în mod lamentabil*”, conchizând judicios că „*ai senzația că întreg filmul este făcut de un regizor debutant*”. Finalul articolului („*...chiar că-ți vine să-l pici pe studentașul care a regizat filmul și să-l pui să repete anul!*”) cade ca o ghilotină rece, nemiloasă, dar justițiar-bine venită: era timpul să intre sub incidența spiritului critic veritabil și grupul de artiști (dar nu numai...) care, după '90, indiferent cât de dezastruos ar fi prestat (recte: scris, pictat, regizat, filmat etc.) erau coplesți cu munți de laude calpe și cu revărsări deșănțate de osanale nemeritate. Din păcate, cineastul Lucian Pintilie se numără printre ei. (Critias)

Marocanul de aur

I se spune chiar așa: „Marocanul”. Are tenul măsliniu și nu e nici pe departe un fioros: o mână de om, fără mușchi reliefați, genul de corp făcut la „fiare” și steroizi, așa cum se mai arată chiar și colegii lui de concursuri. Are un zâmbet plăcut, de bonom. Așa mi s-a arătat Marian Drăgulescu în postura de sportiv, în principal de pe ecranul televizorului, pentru că altfel nu l-am văzut – la adevăratele concursuri (mondialele, olimpiadele sau europenele de gimnastică) nu am posibilitatea să ajung, iar la cele gen antrenament în săli încropite, friguroase și cu denivelări în podea (cum sunt naționalele) nu vreau să ajung! Cu cele două medalii de aur câștigate la Londra (dar cred eu și fără ele!), Drăgulescu intră în legenda sportului nu numai de la noi. Are o săritură care îi poartă numele – atât de complicată, atât de grea încât și el o reușește doar când e formă maximă –, are o bogăție de medalii și are acea ținută a marilor campioni, a acelor campioni care vor deveni legendă. În fine, mai are ceva care îl așază în povestea unor mari campioni: un *come back* absolut fabulos, la o vârstă, totuși, la care revenirile sunt de tot rare. Nu numai accidentarea gravă îl făcuse să abandoneze competițiile. Încă purta aura învingătorilor, când ne-am trezit cu Marian Drăgulescu subiect de OTV. Genul îl știți: mahalagisme în direct, rufe murdare spălate cu poftă, cu o plăcere bolnavă în public, cu intimități date la iveală fără nicio reticență, fără nicio cenzură a bunului-simț. Nu vreau să reiau toată povestea, pentru că, sincer, nici nu am urmărit-o în articulațiile sale din jena. Din jena față de un om expus cu viața sa publicului avid de scormonit prin gunoaie. Neurmărind, nici nu pot spune cât adevăr, câtă minciună, câtă ponegrire sau revoltă erau în poveștile de

viață expuse ori filmate, fotografiate. Oricâte teorii aș asculta sau aș citi despre dreptul de a da, de a obține informații, de a face din viața intimă un subiect de presă (cu argumentul suprem că publicul e cel care decide), nu voi accepta, omenește, niciodată o astfel de abordare jurnalistică. Pentru că unele fapte, unele sentimente sunt atât de profund personale, de intime încât ele nu pot fi obiect de târguală publică și nimeni, niciodată, nu va face din ele subiect, argument în căutarea adevărului decât cu imensul risc al intrării cu bocancii în viața cuiva. Dar pot expune ceva ce mă preocupă de mai multă vreme: în ce măsură o valoare (artistică, sportivă, politică) poate fi măsurată după normele simțului comun, după principii și reguli ale celor care se mulțumesc doar să existe, măsurând totul cu normalul în care trăiesc sau vor să trăiască. E vorba adesea de un normal care e banalitatea, cenușiu, griul unei existențe supuse doar necesităților vitale. Este evident că atunci când toate energiile tale se îndreaptă doar pentru a exista – nimic blamabil în așa ceva! –, când nu te bântuie emoțiile, stresul, când încercătura sub care trăiești este aproape neresimțită, ceri de la celălalt sau de la ceilalți un soi de corectitudine – o normalitate – în toate cele. Mă întreb adesea dacă nu cumva supunem un om care face performanță (în orice domeniu) unei presiuni enorme care l-ar îndepărta de performanță. Sau tocmai asta să fie imboldul, malefic, care pune în mișcare această presiune? Observați cum, în amintirile celor ce nu au făcut mare lucru în viață, performerii sunt aduși la un numitor comun, sunt supuși derizoriului. Omul obișnuit își va aminti cum i-a dat el un dupac după ceafă ăluia care acum e „mare” într-o pauză, cum umbla

„ăla” cu șireturile neîncheiate etc. Marian Drăgulescu și-a petrecut o bună parte a vieții, a adolescenței și tinereții sale, în antrenamente dure, în privațiuni, în cantonamente, în emoții de concurs, în execuții excepționale și ratări care îl puteau demobiliza. A tras nu numai de trupul său, ci și de mintea care coordonează trupul. Viața unui sportiv este, prin excelență, o însingurare și o privare tocmai de bucuriile care fac farmecul vieții omului comun. Uneori, abia văd câte ceva din orașul în care s-au desfășurat concursurile. De cele mai multe ori, doar câteva zile pe an au dezlegare de a se bucura de plăcerea unor mâncăruri, de un pahar de vin. Viața le este dominată, condusă de un șir interminabil de interdicții, de „nu”-uri impuse și autoimpuse. Toate acestea trebuie să aibă undeva un deuseu, pentru ca acest cazan sub presiune să nu facă explozie. Îi mai putem judeca atunci după normele cuiva care niciodată în viață nu s-a privat de o bucurie oarecare în numele unui scop care să treacă dincolo de banal?

Nu pledez pentru atitudine discreționară, pentru un comportament dictatorial în relațiile cu cei din jur, mai ales cu familia, în numele performanțelor pe care le-ai obținut sau pe care vrei să le obții. Și nici nu iau apărarea excentricităților, încalcării grosolane a normelor de civilizație. Ce-a făcut Maradona pentru fotbal nu justifică, nu scuza acel „sugeți-mi...”, adresat în plină conferință de presă celor ce-l contestă. În schimb, pledez pentru înțelegera în alt mod a celui ce se consumă în performanță. „Și ce dacă a luat medalie de aur la Mondiale, acasă să facă bine și să ducă gunoiul, că nu sunt sluga lui” auzim de cele mai multe ori în pledoariile care vor să spună că trecerea de la performanță la banalul cotidian este cel mai ușor lucru cu putință. Nu, nu e! Este la fel de mare distanța ca și în cazul în care l-ai pune de azi pe mâine să obțină el, omul obișnuit, o medalie de aur la Mondiale! (C.St.)

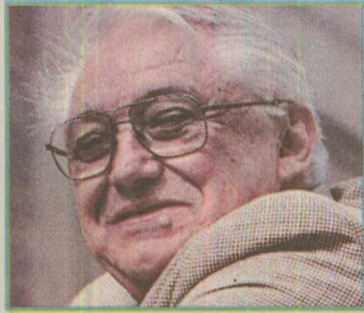
Candidații la președinția Uniunii Scriitorilor din România

ȘTEFAN AGOȘIAN

S-a născut la 16 iunie 1947 la București, este romancier, autor a numeroase romane, dar și al unor piese de teatru, membru al Secției de proză a Asociației Scriitorilor București. Este redactor la revista Academia Cașavencu. Membru al Comitetului Director al Uniunii Scriitorilor în perioada 2007-2009. Membru al ConsiliuluiUSR, ales în 2009. Nu a mai candidat la PreședințiaUSR. Opere majore: romanele *Tache de catifea*, *Tobit*, *Sara*, *Fric*.

Sîntem în plină criză economică și este aproape o certitudine că în 2010 criza se va accentua și că ea nu va ocoli Uniunea Scriitorilor. De aceea, cred că lansarea unor programe generoase, a unor promisiuni la fel de generoase, dar fără acoperire, este o utopie, cel puțin pentru 2010. Cine va promite marea cu sarea este fie prost, fie nebun, fie mincinos. Voi limita toate cheltuielile la strictul necesar și voi face economii printr-o politică flexibilă de austeritate. Voi bloca unele posturi prevăzute de noul statut. De asemenea, voi bloca Festivalul Internațional de la Neptun în actuala formulă, ce a adus în ultimii patru ani prea puține beneficii scriitorilor români. Indemnizațiile conduceriiUSR vor fi reduse. O mare parte a banilor economisiți vor fi alocați ajutoarelor sociale, de care vor beneficia, în primul rînd, scriitorii în vîrstă cu pensii mici. Toate filialele vor primi sume de bani proporționale cu numărul de membri. Toate filialeleUSR vor primi fonduri pentru a putea demara proiecte, programe și manifestări proprii, subvenționate preponderent din resurse locale. Voi urgenta primirea înUSR a traducătorilor străini și voi organiza anual la Neptun o întîlnire profesională între scriitorii români și traducătorii lor. Voi încerca să deblochez Premiul Național pentru Literatură, acordat de Guvernul României. Nu promit că voi atrage bani de la Uniunea Europeană. Scriitorii care vor putea atrage fonduri interne nerambursabile pentru proiecte girate deUSR vor putea reține procentul legal din suma totală. Voi contura un parteneriat solid cu Institutul Cultural Român.

NICOLAE BREBAN

S-a născut la 1 februarie 1934, la Baia Mare, este romancier, autor a numeroase romane dar și al unor piese de teatru, membru al Secției de proză a Asociației Scriitorilor București. A condus revista *Gazeta literară* și, în ultimii ani, revista *Contemporanul. Ideea Europeană*. A mai candidat la conducereaUSR în anul 2001 (înving de Eugen Uricaru), a fost vicepreședinte alUSR în perioada 2001-2005, membru în ConsiliulUSR 2005-2009, reales în Consiliu în 2009. Opere majore: romanele *Bunavestire*, *Îngerul de ghips*, *Don Juan*, *Ziua și noaptea*, traduceri din R.M. Rilke.

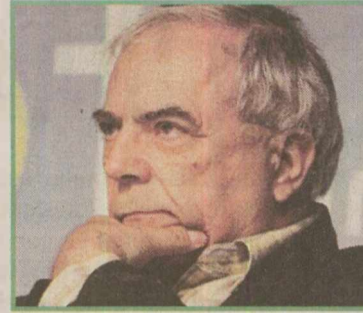
Optimizarea supra-structurii administrative a Uniunii și sprijinirea mai decisivă a unei autonomii financiare a Filialelor din toată țara, înființarea de cluburi, organizarea de conferințe pe teme specifice, dar și mai generale, cu debateri publice, care, o dată cu prezența în librării și în Mass-media a cărții literare clasice, dar și contemporane, să permită scriitorului de azi, activ, să-și redobîndească importanța și prestigiul pierdut în ultimele decenii. Presiune asupra factorilor de decizie din administrația politică, dar și asupra editorilor de a trata în alt mod soarta cărții, ca și a persoanei autorului, încercarea de a convinge statul dar și guvernul, de nu importă ce culoare politică, de a-și modifica structural viziunea asupra cărții românești, clasice sau contemporane, ca și asupra literaturii și artei românești, care au participat efectiv, se știe, la constituirea României într-un stat modern, european dar au forjat și pilonii identității și conștiinței de neam; principiul liberal, aplicat brutal și negradat în sfera supra-structurii, a artei și științei, într-o țară care iese cu greu din ceea ce se numește criză, dar e, de fapt, un efort penibil de a ieși, în sfîrșit, din hipercentralizarea ce a caracterizat comunismul ca și eforturile laborioase de a crea o clasă de mijloc, structurată și aptă de a participa efectiv la susținerea valorilor naționale. Reabilitarea imaginii scriitorului ca și a întregii literaturi moderne și contemporane în ochii publicului românesc, re-căștigarea lectorului nostru, din varii straturi sociale, iubitor de literă și artă românească, ca și susținerea financiară a autorului viu, supus azi, la două decenii de la Revoluție, la nu puține vexațiuni, confuzii umilitoare, voite sau nu, ca și reluarea legăturii active cu lumea școlii, contacte cu vecinii și colegii noștri europeni, susținerea membrilor Uniunii în fața administrației de stat sau susținerea celor aflați în deficiențe de orice natură, sanitară, morale sau de carieră.

DAN MIRCEA CIPARIU

S-a născut la 7 septembrie 1972 la București, este absolvent de jurnalistică. Este poet, membru al Secției de poezie a Asociației Scriitorilor București. A fost redactor la revista „Salut”, este președintele unei fundații culturale cu care a realizat numeroase proiecte. Din 2005, președinte al Secției de poezie a Asociației Scriitorilor București, reales în 2009. Nu a mai candidat la PreședințiaUSR. Opere majore: volumele de versuri *Tsunami* și *Poemul-matriță*.

Proiectul meu de a conduceUSR în următorii patru ani. Un proiect ce mi-l doresc a fi analizat și comentat cu profesionalism de către toți cei ce vor ca breasla noastră să-și recâștige prestigiul de altădată. Faptul că tot mai mulți scriitori români contemporani se află la limita subzistenței stărnește îngrijorare și tot mai multe critici publice. Instituțiile culturale ale statului sunt dezinteresate de opera și biografia creatorului de limbă română. Evident, cu excepțiile de trib politic și literar, care confirmă regula generală a indiferenței! Această situație deloc favorabilă membrilor Uniunii Scriitorilor trebuie să ne dea curajul de a oferi câteva soluții de salvare. Vina că scriitorii români sunt săraci trebuie să fie asumată de clasa noastră politică, dar și de cei care au administrat până acum Uniunea Scriitorilor. Recăștigarea prestigiului scriitorului român este pentru mine, candidat la PreședințiaUSR, prioritatea absolută! Numai așa putem îndrepta „sărăcirea” – și de imagine, și materială – a scriitorului. Asta nu se poate face decât prin programe, organizare și marketing cultural. Prin participarea la licitațiile de finanțări publice locale, regionale, naționale și europene, cât și prin atragerea unor fonduri private! Împreună cu o echipă de specialiști, vom aduce bani pentru perfecționarea profesională a scriitorilor, bani pentru asistența socială și de sănătate a celor mai săraci dintre scriitori, bani pentru proiecte literare și multi-art, bani pentru premii literare consistente financiar. Putem ieși din această stare de sărăcie și criză prin mecanisme și criterii de selecție transparente, prin programe dedicate recăștigării prestigiului scriitorului român contemporan. E necesară, astfel, o restructurare a conducerii executive aUSR.

NICOLAE MANOLESCU

S-a născut la 27 noiembrie 1939, la Râmnicu-Vâlcea, este absolvent de filologie, profesor universitar, doctor în filologie, membru corespondent al Academiei Române. Este critic literar, membru al Secției de critică și istorie literară a Asociației Scriitorilor București. A fost redactor vreme de multe decenii la *România literară*, pe care o conduce din 1990. A condus *Partidul Alianței Civice*, fiind senator și candidat la Președinția României. A fost secretar al Asociației Scriitorilor București (1990-1994), a mai candidat la conducereaUSR în anul 2001 (înving de Eugen Uricaru), apoi a fost ales președinte alUSR în 2005, avînd mandatul în perioada 2005-2009. Opere majore: *Istoria critică a literaturii române*, *Arca lui Noe - eseu despre romanul românesc*, șase volume de scurte eseuri - *Teme*.

Într-o enumerare rapidă, iată principalele puncte din programul nostru: 1. Redefinirea raporturilor dintreUSR și statul român; determinarea instituțiilor statului de a-și asuma obligațiile legale care le revin; 2. Realizarea unei mari campanii naționale sub genericul „Redescoperirea literaturii”, în parteneriat cu alte instituții ale statului (Guvern, Președinție, ICR, Televiziunea publică) și cu personalități de largă notorietate și recunoaștere; 3. Promovarea în țară și, pe cât posibil, în străinătate a literaturii române actuale; crearea de evenimente cu larg ecou public; colaborarea cu ANUC pe probleme de interes comun; semnarea de acorduri cu organizații similare din alte țări; 4. Subvenționarea în continuare a publicațiilor aflate sub egidaUSR; 5. Atragerea tinerilor scriitori înUSR; continuarea subvenționării colocviilor tinerilor și a publicației „Noua literatură”; 6. Susținerea filialelor și secțiilor în toate acțiunile lor; determinarea Filialelor să creeze evenimente culturale locale cu ecou public; 7. Stabilizarea financiară aUSR; creșterea capacitățiiUSR de a susține material cauza scriitorilor, inclusiv a celor aflați în dificultate, precum și a familiilor lor; garantarea drepturilor scriitorilor asupra operelor lor; modificarea taxei de timbru pentru aplicarea ei eficientă în raport de schimbarea politicilor editoriale; atenție mare acordată legii suplimentului la pensie pentru membrii uniunilor de creație, precum și legii indemnizațiilor de merit, pe care o eventuală reglementare în domeniu le-ar putea pune în dificultate.

CONSTANTIN STAN

S-a născut la 28 iulie 1951, este absolvent al Facultății de Filologie a Universității București, este romancier, autor a numeroase romane și volume de proză scurtă, membru al Secției de proză a Asociației Scriitorilor București. A fost președintele Secției Proză a Asociației Scriitorilor din București (2005-2009), reales în 2009. Nu a mai candidat la PreședințiaUSR. Opere majore: romanul *Gerda*.

Uniunea Scriitorilor a pierdut capital de imagine din cauza polemicilor degenerate în scaraluri publice, cu acuze, calornii și jigniri între membri e între membrii ei și ConducereUSR. Comisia de Onoare trebuie să își facă simțită prezența încercând să aplaneze conflictele, să se autosesizeze în caz în care s-ar putea ajunge la polemici aducătoare de prejudiciu de imagine Uniunii și să expună public poziția sa în urma cetărilor și audierii părților aflate în conflict. ConsiliulUSR va invita la ședințele sale cu subiecte de interes public și general sau la debateri privind statutul și imaginea scriitorului român, tineri scriitori care sunt membriUSR, precum. Presa. O instituție democratică și transparentă.USR este asociere de membri egali drepturi și obligații, ea trebuie să acționeze în sprijinul breslei pentru a-i conferi profesiei de scriitor un statut respectat de punct de vedere social și cultural.USR nu trebuie să funcționeze ca istorie a literaturii operând pe criterii estetice, subiective de multe ori, în funcție de persoanele care sunt la conducere, cu „genii”, „scriitori primă mână”, „scriitori de mână a șaptea” – este necesar să ierdea Consiliului Uniunii funcția deliberativă și decizională. Ședințele de Consiliu vor fi organizate în așa fel încât fiecare membru să poată consulta documentele în baza cărora va lua decizia, fie că este vorba de prezentarea bilanțului anual sau a raportului comisiei de censo, fie că este vorba de rezultatele comisiei de validare etc. Fiecare membru al Comitetului Director va fi informat din timp, cel puțin o săptămână înainte despre ordinea de zi. Site-ulUSR va publica punctual deciziile Comitetului Director, CUSR, debaterile din diferite comisii ale Uniunii, pentru fiecare membru interesat să știe ce se întîmplă în organizația care face parte.